

Василиса Прекрасна

Руски
ВЪЛШЕБНИ
ПРИКАЗКИ

ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА РУСКИ ВЪЛШЕБНИ ПРИКАЗКИ

Превод: Стоянка Мозгова

chitanka.info

ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА

Много, много отдавна в едно царство живели в малката си къщичка един дядо, една баба и дъщеричката им Василиска. Живели си те добре, честито, но голяма беда ги сполетяла. Разболяла се милата им майчица. Усетила тя, че смъртта ѝ е близка. Извикала тя Василиска и ѝ дала една малка кукличка.

— Чуй какво ще ти кажа, дъще — ѝ рекла тя, — пази тази кукличка и на никого не я показвай. Ако те сполети беда, дай на кукличката да си хапне и поискай съвет от нея. Тя като си хапне, ще ти помогне, дъще, ще облекчи мъката ти.

Целунала майката Василиска и умряла.

Потъгувал дядото, потъгувал, па се оженил за друга. Мислел на Василиска майчица да намери, но ѝ намерил зла мащеха.

Мащехата имала две дъщери: зли, лоши, свадливи. Мащехата ги обичала и ги галела, а с Василиска винаги се заяжда. Лош станал животът на Василиска. Мащехата и сестрите все ѝ се карали, навиквали я, не ѝ давали от работа гръб да изправи, искало им се от тежкия труд да измършавее, от вятъра и слънцето да почернее. По цял ден се чували гласовете им:

— Василисо ма, Васо, Василисо! Обед свари, къщата оправи, донеси дърва, издои кравите, пък по-чевръсто пипай ма и по-весело гледай!

А Василиска шета ли, шета, на всички угажда, с всичко се справя. И от ден на ден все по-хубава става. Красавица! Ни с думи да я разкажеш, ни с перо да я опишеш. Във всичко ѝ помагала кукличката.

Рано сутрин ще надои Василиска мляко, ще се залости в килера и ще започне кукличката си с мляко да гощава и да ѝ дума:

— Хайде, кукличке, хапни си, та мъката ми да чуеш.

Кукличката ще си хапне, ще утеши Василиска и ще свърши всичката работа вместо нея. Седи си момичето на сенчица, къса си цветенца, а вече и лехите ѝ оплевени, и водата донесена, и фурната запалена, и зелето полято. Кукличката даже билки за хубост ѝ

показвала. И Василиса още по-хубава ставала.

Един път баща ѝ заминал за дълго време нанякъде.

Седнала мащехата с дъщерите си в къщата, а навън — тъмно, дъжд се лее, вятър фучи, зимата на вратата вече тропала. Около къщата имало непроходима гора, а в гората живеела баба Яга, която гълтала хората като пилета.

Дала мащехата на всяка дъщеря работа: на едната — дантели да плете, на другата — чорапи, а на Василиса дала да преде. В цялата къща загасила огъня, една борина оставила само там, където момичетата работели, и си легнала да спи.

Пукала, пукала брезовата борина и загаснала.

— Ами сега? — рекли мащехините дъщери. — В цялата къща огънче няма, а трябва да се работи. Ще трябва май при баба Яга да ходим за огън.

— Аз няма да отида — казала най-голямата. — Аз плета дантели и от куката ми свети.

— И аз няма да отида — рекла средната, — аз плета чорап и от иглите ми свети.

Че като викнали и двете:

— Василиса, Василиса да ходи за огън! Бягай бързо при баба Яга!
— И изтикали Василиса от къщата.

Навън било тъмно като в рог, в гъстата гора фучал злият вятър. Заплакала Василиса, извадила от джоба си кукличката.

— Мила моя кукличке, изпращат ме при баба Яга за огън. А баба Яга хора яде и само кокалчетата им хрускат.

— Нищо — казала ѝ кукличката, — с мене няма от какво да се страхуваш! Докато аз съм при тебе, беда няма да те сполети.

— Благодаря ти, кукличке, за добрата дума — рекла Василиса и тръгнала на път.

А в гората било страшно, даже месечината не се показвала.

Чакало момичето, разтреперано се, кукличката си здраво притиснало.

Изведнъж вижда, че покрай него препуска ездач — целият бял, с бял кон, а хамутът на коня ясно грее.

Започнало да се разсъмва.

Тръгнало момичето по-нататък, спъвало се, удряло се в пъновете. Плитката му с роса се покрила, ръцете му замръзнали.

Изведнъж препуснал друг ездач — целият ален, на ален кон, хамутът на коня му и той ален.

Изгряло слънцето. Погалило Василиса, стоплило момичето и изсушило росата от плитката ѝ.

Цял ден вървяла Василиска. Привечер стигнала до една полянка.

Гледа — къща стои. Оградата около къщата била от човешки кости. На оградата стърчат човешки черепи, вместо порти — човешки крака, вместо ключалка — ръце, вместо катинар — остри зъби.

Стъписало се момичето, застанало като закопано. Изведнъж препуснал ездач — целият черен, на черен кон, хамутът на коня и той черен. Стигнал до портата и пропаднал вдън земя.

Настъпила нощта.

Тогава очите на всички черепи по оградата грейнали, на поляната станало светло като през деня.

Василиса затреперала от страх. Не могла крачка да направи от страшното място, краката ѝ не я слушали.

Изведнъж Василиса чула, че земята трепери, цяла се люлее. Това била баба Яга — в чутурата лети, с чукалото маха, с метлата следите си

замита. Стигнала до портата, че като ревнала:

— Фу-фу-фу, на човек ми мирише! Кой е тук?

Приближила се Василиса до баба Яга, ниско ѝ се поклонила и скромно ѝ продумала:

— Аз съм, бабо, мащехините дъщери ме изпратиха при тебе за огън.

— Така ли — рекла баба Яга, — твойта мащеха ми е роднина. Ами добре! Поживей при мене, поработи, пък там ще видим.

А след това пак ревнала с гръмовития си глас:

— Хей, мои здрави ключалки, отключете се, порти мои широки, отворете се!

Портата се отворила, баба Яга влязла, а Василиса тръгнала след нея. До портата растяла брезичка, която искала да шибне момичето.

— Брезичке, не шибай момичето! Аз съм го довела — рекла баба Яга.

Край портата лежало едно куче. То искало да ухапе момичето.

— Не го пипай, аз съм го довела — рекла баба Яга.

В пруста един котарак искал да издраска момичето.

— Не го пипай, котарак, аз съм го довела — рекла баба Яга.

— Виждаш ли, Василиса, колко е трудно да се измъкнеш от моята къща: котаракът ще те одраска, кучето ще те заръфа, брезата ще ти извади очите, портата няма да се отвори.

Влязла баба Яга в къщата, опънала се на миндера.

— Ей, моме-ратайкиньо, давай да ядем!

Изскочила момата-ратайкиня, започнала да храни баба Яга: един котел борш, една кофа мляко, двацет пилета, четиридесет патета, половин вол, две баницы, а колкото квас, медовина и бира изпила, никой не може да изпие.

Изяла всичко баба Яга. На Василиса дала само един краишник хляб.

— Е, хайде, Василисо — ѝ рекла, — вземи тази торба с просо, почисти я зрънце по зрънце, черно зрънце да не видя, че ако видя, ще те изям.

Веднага след това баба Яга захъркала.

Взела Василиса крайчето хляб, сложила го пред кукличката и ѝ рекла:

— Кукличке, гълъбче, хлебец си хапни, мъката ми чуй! Баба Яга ми даде тежка работа. Заплаши да ме изяде, ако не свърша всичко...

А кукличката ѝ отговорила:

— Ти не плачи, не тъгувай, по-добре лягай да спиш: сутринта е по-мъдра от вечерта.

Едва Василиса заспала, куклата тутакси викнала:

— Птиченца-врабченца, синигерчета и гълъби, тук насам летете, Василиса от беда избавете!

Долетели толкова много птици, че всичко почерняло. Започнали да чистят просото, загугукали, зачуруликали, хубавите зрънца слагали в торбата, а черните изяждали. Всичкото просо зрънце по зрънце почистили, черничко не се виждало.

Едва направили това, край портата препуснал белият конник на бял кон. Започнало да се развиделява.

Събудила се баба Яга. Попитала Василиса:

— Е, как, свърши ли си работата?

— Всичко е готово, бабо.

Разсърдила се баба Яга, а няма какво да каже!

— Добре — промърморила тя, — аз сега тръгвам да търся плячка, а ти вземи хей оная торба, в нея са омешани грах с маково семе. Зрънце по зрънце да ги разделиш и на две купчини да ги направиш. Ако не сториш това, ще те изям.

Излязла баба Яга навън, свирнала, долетели чутурата и чукалото.

Препуснал червеният конник. Изгряло слънцето.

Седнала баба Яга в чутурата, литнала от двора, с чукалото маха, с метлата следите си заличава.

Взела Василиса една коричка хляб, нахранила кукличката и ѝ рекла:

— Съжали се над мене, кукличке, гълъбче! Помогни ми.

Викнала кукличката със звънко гласче:

— Събирайте се, мишки — полски, домашни, хамбарни!

Дотичали безброй мишки. За един час цялата работа свършили.

Привечер момата-ратайкиня сложила масата и седнала да чака баба Яга. Препуснал през полето черният конник. Спуснала се нощта.

Очите на черепите светнали, запращели дърветата, зашумяла шумата — пристигнала баба Яга.

— Какво става, Василисо? Готово ли е всичко?

— Всичко е наред, бабо.

Разсърдила се баба Яга, но нямало какво да каже.

— Е, щом е така, върви да спиш и аз сега ще си легна.

Отишла Василиса зад печката и чула, че баба Яга казала:

— Ти, моме-ратайкиньо, разпали фурната, раздухай огъня, че като се събудя да опека Василиса.

Легнала баба Яга на миндера, турила си бърните на полицата, покрила се с ходилото си и захъркала така, че гората затреперала.

Заплакала Василиса, извадила кукличката си, поставила пред нея коричка хляб.

— Кукличке, гълъбче, хлебец си хапни, мъката ми чуй. Баба Яга иска да ме опече и да ме изяде.

Е, както винаги кукличката я научила на всичко: какво да прави, какво да стори, как с бедата да се пребори.

Хукнала Василиса при момата-ратайкиня, поклонила ѝ се до земята.

— Помогни ми, моме-ратайкиньо! Ти по-малко пали дървата, повече с вода ги заливай. Вземи за това моята копринена забрадка.

Отговорила ѝ момата-ратайкиня:

— Добре, мило момиче, ще ти помогна. Дълго ще разпалвам фурната, ще чеша на баба Яга петите, за да спи по-дълбоко. А ти бягай, Василиске!

— А няма ли да ме хванат конниците? Няма ли да ме върнат назад?

— Не — рекла момата-ратайкиня, — белият конник — това е денят ясен, червеният конник е златното слънце, черният е тъмната нощ. Те няма да те закачат.

Изскочила Василиса на пруста. Хвърлил се насреща ѝ котаракът, помъчил се да я издраска. Василиса му подхвърлила една баничка. И той не пипнал момичето.

Хукнала Василиса по стълбата. Изскочило кучето, помъчило се да я ухапе. Момичето му хвърлило парче хляб. Кучето го пугнало.

Хукнала Василиса по-далеч от този двор. Искала брезичката да я шибне през очите. Но тя ѝ завързала панделка и брезичката пугнала

момичето.

Искала портата да се захлопне. Но Василиса ѝ смазала пантите с мас и тя се отворила пред нея.

Изскочила девойката край черната гора. А през това време и черният конник преминал, в гората станало съвсем тъмно. Как да се прибере в къщи без огън? Как ще влезе вътре без него? Та нали мащехата ще я изтормози до смърт. И пак кукличката научила Василиса на ум и разум. Снела Василиса един череп от оградата и го надянала на една пръчка.

Тича девойката през тъмната гора, очите на черепа светят и тъмната нощ станала светла като ден.

А баба Яга се събудила, протегнала се, усетила, че Василиса я няма, и хукнала към пруста.

— Котарако, одраска ли момичето, което побягна край тебе?

А котаракът ѝ отговорил:

— Аз, бабо Яго, вече десет години ти служа, а ти даже коричка не си ми подхвърлила. А Василиса баничка ми даде!... Ето защо я пуснах.

Хвърлила се баба Яга към двора.

— Вярно мое куче, изръфа ли ти поне непослушното момиче?

А кучето ѝ отговорило:

— Аз колко години вече ти служа, а досега даже кокалче не си ми подхвърлила, а то хляб ми даде. Ето защо го пуснах.

Викнала баба Яга с цяло гърло:

— Брезичке, моя брезичке, ти шибна ли го през очите?

А брезата ѝ отговорила:

— Аз вече десет години раста при тебе, а ти клонките ми даже с връвчица не завърза. А то панделка ми закачи. Ето защо го пропуснах.

Дотичала баба Яга до портата.

— Здрава моя порта, ти затвори ли се, задържа ли непослушното момиче?

А портата ѝ отговорила:

— Аз толкова време съм ти служила, а ти не си се сетила поне водица в пантите ми да налееш, а то с мас ме смаза. Ето защо го пропуснах.

Ядосала се здравата баба Яга. Започнала да бие кучето, да удря котарака, да чупи портата, да сече брезата. Изнемощяла, изпотила се, съвсем се изморила. Отказала се да догонва Василиса.

А Василиска дотичала до в къщи.

Гледа — в къщата не свети огън. Изскочили мащехините дъщери, започнали да ѝ се карат и да ѝ викат:

— Що толкова дълго те нямаше и огън не ни носеше? В къщи огън не можем да запалим. Колкото и да се мъчихме, не можахме да стъкнем, а като носехме от съседите, веднага гаснеше в къщи. Може поне твоят огън да се задържи.

Внесли черепа в стаята, а очите на черепа така се вторачили в мащехата и в дъщерите ѝ, че те взели да горят. Започнали да се крият, но където и да се пъхнат, очите все след тях гледали.

До сутринта се овъглили, а на Василиса нищо ѝ няма.

Закопала Василиса черепа в земята и на това място израснал храст с алени рози.

Не поискала Василиса да живее повече в тази къща, отишла в града и заживяла при една старица.

Един път тя рекла на старицата:

— Скучно ми е, бабо, да седя без работа. Купи ми най-хубавия лен.

Купила ѝ бабата лен, седнала Василиса да преде. Работата ѝ спори, вретеното си бръмчи, нишката се точи равна, тънка — като златно косъмче. Започнала Василиса да тъче платно. Изтъкала такава платно, че можело да се вдява в иглено ухо като конец. Избелила Василиса платното и то станало по-бяло от сняг.

— Бабо, вземи и продай това платно — рекла Василиса, — а парите прибери за себе си.

Погледнала бабата платното и ахнала.

— Не, чедо, такава платно освен царския син няма кой да носи. Ще го занеса в двореца.

Видял царският син платното и се удивил.

— Колко искаш за него? — попитал той.

— Това платно цена няма, аз подарък съм ти го донесла.

Поблагодарил ѝ царският син и пуснал старицата да си ходи с подаръци. Искал царският син да си ушие риза от това платно, но никой не се наемал с такава тънка работа! Извикал царският син бабата и ѝ казал:

— Щом като си изтъкала такава платно, уший ми от него риза.

А бабата му отговорила:

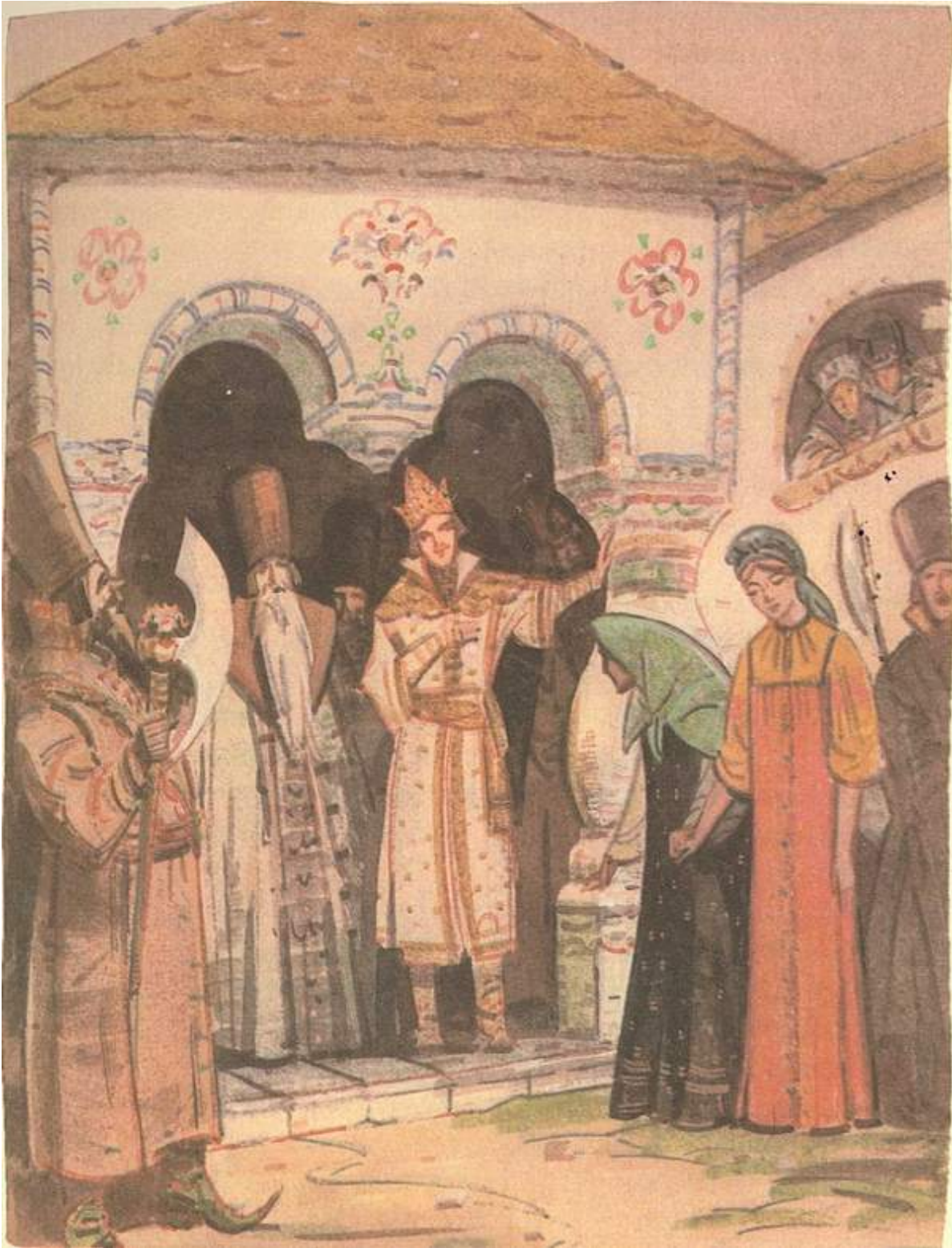
— Нито съм прела, синко, нито съм тъкала това платно. Мома Василиса му е майсторка.

— Нека тогава тя да я ушие.

Върнала се старицата в къщи, разказала всичко на Василиса. Василиса ушила ризата, с коприна я извезала, с бисер я украсила. Отнесла бабата ризата в двореца.

Седнала Василиса край прозореца да бродира с гергеф. Изведнъж видяла, че тича царски слуга.

— Царският син те вика в двореца.

Отишла Василиса в двореца. Захласнал се царският син, като видял Василиса Прекрасна.

— Няма да се разделя с тебе — й рекъл. — Ще станеш моя жена.

Хванал я той за белите ръце, сложил я да седне до себе си, а след това отпразнували сватба.

Скоро се върнал бащата на Василиса и останал да живее при дъщеря си. Взела тя при себе си и старицата, а кукличката винаги носела в джоба си. Така живеят те и до ден-днешен и ни чакат да им отидем на гости.

ИВАН-ЦАРСКИЯТ СИН И СИВИЯТ ВЪЛК

Имало едно време един цар на име Берендей. Той имал трима сина. Най-малкият се казвал Иван.

Царят имал великолепно овощна градина, в която растяло ябълково дърво със златни ябълки.

Започнал някой да спохожда царската градина и да краде златните ябълки. Дожаляло му на царя за градината. Заповядал той да я пазят. Но нито един пазач не могъл да хване крадеца.

Царят престанал да яде и да пие, поболял се от мъка. Започнали синовете да утешават баща си:

— Не се кахъри, тате, ние сами ще се хванем да пазим градината.

Най-големият син рекъл:

— Днес е мой ред, отивам да пазя градината от крадеца.

Тръгнал големият син. Ходил нагоре-надолу, докато настъпила нощта, но никого не забелязал, отпуснал се на меката трева и заспал.

На сутринта царят го попитал:

— Е, какво, ще ме зарадваш ли? Видя ли крадеца?

— Не, мили татко, цяла нощ не мигнах, очи не затворих, но никого не видях.

На другата вечер тръгнал да пази средният син и също спал цяла нощ, а сутринта казал, че не е видял никакъв крадец.

Дошло време най-малкият брат да отиде да пази. Тръгнал Иван-царският син да пази бащината градина и даже не посмял да приседне, камо ли да легне. Като го налегнела дрямка, той се умивал с роса от тревата и сънят бягал от очите му.

Настъпила полунощ и на него му се сторило, че в градината нещо засветило. Ставало все по-светло и по-светло. Цялата градина грейнала. Видял Иван, че на ябълковото дърво кацнала Жар птица и започнала да кълве златните ябълки.

Иван-царският син полекичка се промъкнал до дървото и хванал птицата за опашката. Жар птица трепнала и отлетяла, но в ръката му останало едно перо от опашката ѝ.

Отишъл сутринта Иван-царският син при баща си.

— Е, как е, драги ми сине, видя ли крадеца?

— Тате, за хващане — не съм го хванал, но видях кой ни яде ябълките. Ето какво съм донесъл за спомен от крадлата. Защото това, тате, е Жар птица.

Взел царят перото и оттогава започнал и да яде, и да пие, и да не се кахъри. По едно време му дошло на ум за тази Жар птица.

Извикал той синовете си и им рекъл:

— Деца мои, да бяхте оседлали три хубави коня, да бяхте поскитали по белия свят, нови места да научите, белким ви попадне някъде Жар птица.

Синовете се поклонили на баща си, оседлали три хубави коня и се отправили на дълъг път: най-големият поел на една страна, средният — на друга, а Иван-царският син тръгнал на трета страна.

Вървял Иван що вървял — малко ли, много ли, никой не знае. Денят бил летен. Изморил се царският син и слязъл от коня, спънал го, а той самият легнал да поспи.

Минало се колкото се минало, събудил се Иван-царският син и какво да види — конят му го няма. Тръгнал да го търси, вървял, вървял и намерил коня си — само оглозгани кости от него останали.

Натъжил се Иван-царският син: къде ще върви без кон толкова далеч?

„Е, какво да се прави — си помислил той, — щом като съм се хванал, няма как.“

И тръгнал пеш. Вървял, вървял, до смърт се изморил. Седнал той загрижен на меката трева. Изневиделица дотичал при него един сив вълк:

— Какво си се натъжил, Иване-царски сине, какво си клюмнал глава?

— Как да не тъжа, сиви вълко? Останах без хубавия си кон.

— Иване-царски сине, аз ти изядох коня... Жал ми е за тебе! Разкажи ми защо си се отправил на дълъг път, за къде си тръгнал?

— Тате ме изпрати по белия свят да намеря Жар птица.

— Та ти със своя кон и три години не би стигнал до Жар птица. Само аз знам къде живее тя. Тъй да бъде — щом като съм ти изял коня, ще ти бъда верен слуга. Качи се на гърба ми и се дръж по-здраво.

Качил се царският син на гърба му и сивият вълк препуснал — сините планини само се мярвали в очите, реките и езерата само блясвали с водите. Стигнали те до една висока крепост. Сивият вълк му рекъл:

— Слушай ме, Иване-царски сине, и запомняй: прескочи стената и не се бой, часът е удобен, всички пазачи спят. Ще видиш в палата прозорче, на прозорчето стои златна клетка, а в клетката има Жар птица. Ти вземи птицата, пъхни я в пазвата си, но гледай да не се докоснеш до клетката.

Иван-царският син прескочил стената, видял палата, на чието прозорче стояла клетката с Жар птица. Той взел птицата, пъхнал я в пазвата си и се загледал в клетката. Сърцето му се свило: „Ах, каква е хубава — златна и скъпоценна! Как да не я взема!“ И забравил какво му е поръчал вълкът. Само като се докоснал до клетката, в крепостта се разнесли звуци: затръбили тръби, загърмели барабани, събудили се пазачите, хванали Иван-царския син и го повели при цар Афрон.

Цар Афрон се разгневил и попитал:

— Чий син си ти и откъде си?

— На цар Берендей съм син — Иван-царският син.

— Ах, какъв срам! Царски син, а се хванал да краде!

— А вашата птица цялата ни градина съсипа!

— А ти, ако беше дошъл при мене и честно би ме попитал, аз и така щях да ти я дам от уважение към твоя баща, цар Берендей. А сега по всички градове ще пусна лоша дума за вас... Но хайде от мене да мине, ако ми свършиш една работа, ще ти простя. В едно царство живее цар Кусман, който има златогрив кон. Доведи ми този кон и аз ще ти дам Жар птица заедно с клетката.

Натъжил се Иван-царският син и се запътил към сивия вълк. А вълкът му рекъл:

— Нали поръчах да не пипаш клетката! Защо не ме послуша?

— Ех, прости ми, прости ми, сиви вълко.

— Да, сега — прости... Добре, качвай се на гърба ми. Като си се хванал на хорото, ще го играеш докрай.

Пак препуснал сивият вълк с Иван-царския син. Колко път изминали, никой не знае, но стигнали до крепостта, където държали златогривия кон.

— Прескочи стената, Иване, пазачите спят. Отиди в конюшната, вземи коня, но гледай да не пипнеш юздата!

Прехвърлил се Иван-царският син в крепостта — там всички пазачи спели. Вмъкнал се в конюшната, хванал коня със златната грива, но го привлякла юздата — тя цялата била украсена със злато и скъпоценни камъни; на златогривия кон само такава му подходдала.

Докоснал се Иван до юздата и цялата крепост гръмнала: затръбили тръби, забили барабани, събудили се пазачите, хванали царския син и го повели при цар Кусман.

— Ти кой си и откъде си?

— Аз съм Иван-царският син.

— Я гледай с какви глупости си се захванал — коне да крадеш! Та това и обикновенният селяк не би го направил. Но добре, ще ти простя, ако свършиш една работа. Цар Далмат има дъщеря — Елена Прекрасна. Открадни я, доведи ми я и аз ще ти подаря златогривия кон заедно с юздата.

Още повече се натъжил царският син и се върнал при сивия вълк.

— Нали ти казах, Иване, не пипай юздата! Пак не ме послуша.

— Ех, прости ми, прости ми, сиви Вълко.

— Ха, сега — прости... Но хайде от мен да мине, качвай се на гърба ми.

Пак се понесъл сивият вълк с Иван-царския син. Стигнали те при цар Далмат. В градината на неговата крепост се разхождала с дойките и бавачките си Елена Прекрасна.

Сивият вълк рекъл:

— Този път няма да те пусна, сам ще отида. А ти тръгвай по обратния път, аз скоро ще те догоня.

Иван-царският син тръгнал по обратния път, а сивият вълк прескочил стената и отишъл направо в градината. Приклеknал зад един храст и започнал да наблюдава: Елена Прекрасна излязла с дойките и бавачките си. Разхождала се из градината и само като изостанала малко от своите пазителки, сивият вълк я грабнал, метнал я на гърба си и хукнал да бяга.

Иван-царският син вървял по пътя за в къщи, когато ненадейно го настигнал сивият вълк, а на гърба му седяла Елена Прекрасна. Зарадвал се Иван-царският син, а вълкът му рекъл:

— Качвай се бързо на гърба ми, че може да хукнат да ни гонят.

Понесъл се сивият вълк с Иван-царския син и Елена Прекрасна по обратния път — сините планини само се мярвали в очите, реките и езерата само блясвали с водите. Скоро те пристигнали при цар Кусман.

Попитал сивият вълк:

— Ти какво си се омърлушил, Иване, какво си се натъжил?

— Как да не тъжа, сиви вълко? Каж ми как да се разделя с такава красота? Как да сменя Елена Прекрасна с коня?

Отговорил му сивият вълк:

— Няма да те разделя с такава красота — ще я скрием някъде, а аз ще се превърна в Елена Прекрасна и ти ще ме заведеш при царя.

Скрили те Елена Прекрасна в една горска къщичка. Сивият вълк се преметнал през глава и се превърнал в Елена Прекрасна. Повел го Иван-царският син при цар Кусман. Царят се зарадвал и започнал да му благодари:

— Благодаря ти, Иване-царски сине, че ми намери невеста. Вземи златогривия кон с юздата.

Метнал се Иван на коня и препуснал към Елена Прекрасна. Взел я, качил я на коня и тръгнали те по пътя.

А цар Кусман вдигнал сватба и пирувал от сутринта до вечерта. Когато трябвало да си лягат, царят повел Елена Прекрасна в спалнята, но като легнал в леглото — какво да види! — вълча муцуна вместо младата жена! Царят от страх паднал от леглото, а вълкът — дим да го няма.

Догонил сивият вълк Иван-царския син и го попитал:

— Какво пак си се умислил, Иване?

— Как да не мисля? Жал ми е да се разделя с това съкровище — златогривия кон, не ми се сменя с Жар птица.

— Не тъжи, аз ще ти помогна.

Стигнали те до цар Афрон. Вълкът рекъл:

— Скрый този кон и Елена Прекрасна, а аз ще се превърна в златогрив кон и ти ще ме закараш при цар Афрон.

Скрили те Елена Прекрасна и златогривия кон в гората. Иван-царският син повел вълка при цар Афрон. Царят се зарадвал и му дал Жар птица със златната клетка.

Върнал се Иван-царският син пеш в гората, качил Елена Прекрасна на златогривия кон, взел златната клетка с Жар птица и тръгнал по пътя за родната си страна.

А цар Афрон заповядал да му докарат подарения кон и тъкмо се приготвил да се качи на него, конят се превърнал на сив вълк. Царят от страх паднал на мястото си, а сивият вълк — дим да го няма! — и скоро догонил Иван-царския син:

— А сега сбогом, аз по-нататък няма да идвам.

Иван-царският син три пъти му се поклони доземи,
поблагодарил на сивия вълк с уважение.

А той му казал:

— Не се сбогувай с мене навеки, аз още ще ти потрябвам.

Иван-царският син си помислил: „За какво може да ми потрябваш? Всичките ми желания са изпълнени.“ Качил се на златогривия кон и отново потеглил с Елена Прекрасна и с Жар птица. Стигнал той до родните краища и решил да си отдъхне. Имал малко хлебец със себе си. Похапнали малко, с изворна вода утолили жаждата си и легнали да си починат.

Не щеш ли, през това време отгук минали братята му. Ходили те по разни земи, търсили Жар птица, но се върнали с празни ръце.

Натъкнали се те на него и що да видят — Иван-царският син всичко намерил. Уговорили се по-големите братя:

— Я дай да убием брата и спечеленото ще бъде наше.

Решили се те и убили Иван. Яхнали златогривия кон, взели Жар птица, качили на коня Елена Прекрасна й я заплашили:

— Дума да не си продумала в къщи!

Мъртъв лежал Иван-царският син, над него вече гарвани се виели. Изневиделица изскочил сивият вълк, хванал един гарван с гарджето му:

— Лети по-бързо, гарване, за жива и мъртва вода. Ако донесеш, ще пусна гарджето ти.

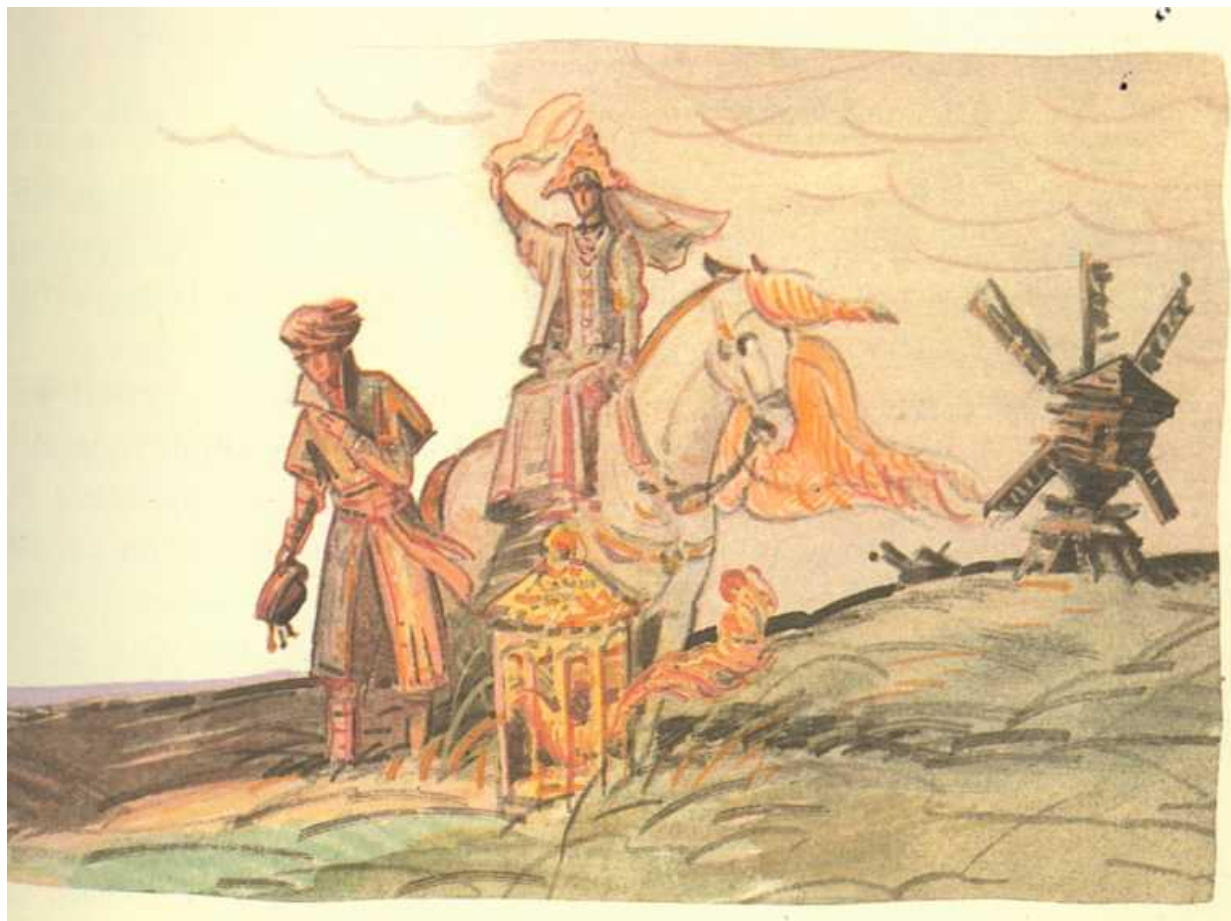
Нямало какво да се прави, литнал гарванът, а вълкът останал с гарджето му. Летял колкото летял гарванът, но донесъл жива и мъртва вода. Напръскал сивият вълк раните на Иван-царския син с мъртва вода и те зараснали; напръскал го с жива вода и Иван оживял.

— Ама че здравата съм заспал!...

— Здравата беше заспал — му казал сивият вълк. — Ако не бях аз, съвсем нямаше да се събудиш. Родните ти братя те убиха и всичко

спечелено от тебе от мъкнаха. Качвай се бързо на мене.

Препуснали те след братята и скоро ги настигнали. Сивият вълк ги разкъсал на парчета и ги разхвърлил по полето.

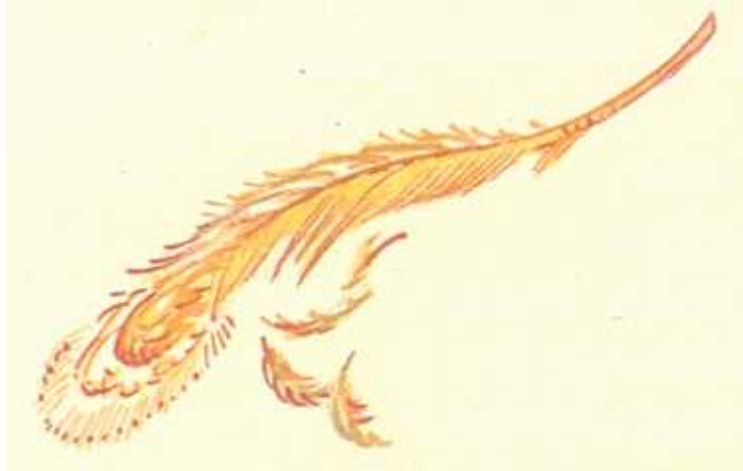

Иван-царският син се поклони на сивия вълк и се простил с него завинаги.

Върнал се в къщи Иван-царският син, яхнал златогривия кон, донесъл за баща си Жар птица, а за себе си невеста — Елена Прекрасна.

Зарадвал се цар Берендей и започнал да разпитва сина си. Разказал Иван как му помогнал сивият вълк да спечели това, което донесъл, как братята му го убили, докато спял, как сивият вълк после ги разкъсал.

Потъгувал цар Берендей и скоро се утешил. А Иван-царският син се оженил за Елена Прекрасна и заживели те спокойно и щастливо.

ДВАМАТА ИВАНОВЦИ

Имало едно време двама братя — двама Ивановци: Иван богатият и Иван беднякът. Къщата на Иван богатяша била пълна с всичко, с едро зърно — хамбарите, с млечни крави — ливадите, поляните — с вакли овци, фурната — с бели питки. От всичко много имал, а цялото му семейство — само той и жена му. Няма си Иван богатият нито малки, нито големи деца.

А на Иван бедняка целият добитък се състоял от жабите на буницето и котката пред огнището. А децата му били седем. Седемте дечица на миндера седят и искат каша да ядат. А в къщата нито зрънце жито, нито шепа брашънце. Няма как да се прави, отишъл Иван беднякът при богатия си брат.

— Здравей, братко!

— Здравей, бедняко Иване! Защо си дошъл? Защо не те свърта в къщи?

— Дай ми, братко, малко брашно на заем. Аз след това ще си го отработя.

— Добре — рекъл Иван богатият, — на ти паничка с брашно, а ще ми върнеш един чувал.

— Какво говориш, братко, за една паничка — цял чувал! Не е ли много?

— А като ти е много, махай се от прага ми, отиди на друго място.

Няма как да се прави. Заплакал Иван беднякът, взел паничката с брашното и си тръгнал за в къщи. Едва стигнал до портата си, като връхлетял един вятър, завил, завъртял се и издухал всичкото брашно от паничката — само на дъното прашец останал — и полетял по-нататък.

Разсърдил се Иван беднякът:

— Ах ти, северен палав ветре, ти ми обиди децата, гладни ги остави! Ще те намеря аз тебе и ще те накарам да се заплатиш за белята си!

И тръгнал Иван беднякът след вятъра. Вятърът духа по пътя — Иван върви след него. Вятърът се скрил в гората — Иван тръгнал през

гората. Стигнали до един голям дъб. Вятърът влязъл в една хралупа — и Иван влязъл след него.

Видял вятърът Иван и казал:

— На гости ли си ми дошъл, селяко?

— Така и така — му казал Иван, — аз носех на гладните си деца шепа брашно, а ти, палавнико, като връхлетя и се развихри, всичкото ми брашно разпиля. С какво да се върна сега в къщи?

— Само това ли е? — казал вятърът. — Хайде, не тъжи! На ти тази вълшебна покривка: каквото поискаш, всичко ще имаш.

Зарадвал се Иван, поклонил се на вятъра и хукнал към къщи.

В къщи застелил покривката на масата и рекъл:

— Дай ми, вълшебна покривко, да хапна и да пийна!

Едва изрекъл това и върху покривката се появили и баници, и питки, чорба и напитки, бутче от прасенце и боза в гърненце.

Нахранили се Иван и децата и легнали да спят. Току-що седнали сутринта да закусват и дошъл Иван богаташът.

Като видял отрупаната маса, Иван богаташът щял да се пукне от злоба.

— Ти, братко, да не си станал богаташ?

— А бе богаташ не съм станал, но сит ще бъда и тебе ще нахраня. Нали съм ти длъжен един чувал брашно, сега ще ти го върна. Вълшебна покривко, дай ми един чувал брашно!

Едва изрекъл това и чувалът с брашното бил вече на масата.

Взел Иван богаташът чувала с брашното, дума не изрекъл и си излязъл от къщата.

Щом настъпила вечерта, притичал пак Иван богаташът при брат си.

— Братко мили, помогни ми, не ме оставяй! Пристигнаха ми гости от едно богато село, а у нас нито фурната е запалена, нито хляб сме изпекли, няма с какво да ги нагостя. Дай ми, братко, твоята покривка за час-два!

Дал му Иван беднякът вълшебната си покривка.

Богаташът гостите нахранил, сетне ги изпратил, вълшебната покривка в сандъка скрил, с обикновена я подменил и я занесъл на Иван бедняка.

— Благодаря ти, братко — рекъл, — нахранихме се.

Седнал Иван беднякът да вечеря с децата си. Постелил покривката.

— Вълшебна покривко, дай ни да вечеряме!

А покривката си лежи бяла-беленичка и никаква вечеря не дава.

Хукнал Иван беднякът при богаташа.

— Какво си направил, братко, с покривчицата ми?

— Че откъде да знам! Каквато я взех, такава я върнах.

Заплакал Иван беднякът, върнал се в къщи. Минал ден, минал втори, децата плачат, искат да ядат, а в къщата ни зрънце жито, ни шепа брашънце. Нямало какво да се прави, отишъл Иван беднякът при богатия си брат.

— Здравей, братко!

— Здравей, бедняко Иване! Защо си дошъл, защо не те свърта в къщи?

— Децата ми плачат, искат да ядат. Дай ми, братко, поне малко брашънце, зърно или хлебец.

— Нямам за тебе нито брашно, нито зърно, нито хлебец, но ако искаш, вземи от избата паницата с пача, дето е на бъчвата.

Взел Иван паницата с пачата и тръгнал за в къщи. Върви по пътя, а слънцето свети и припича, по пачата тича. Започнала пачата да се топи, от паницата да изтича, така и изтекла на пътя. Само локвица от нея останала. Разсърдил се Иван беднякът.

— Ех ти, слънце неразумно. За тебе това е игра, а за моите деца — беда. Ще те намеря и ще те накарам да ми платиш за това.

И тръгнал Иван да търси слънцето. Вървял, вървял, а слънцето все напред бягало, едва привечер се скрило зад планината. Там го и намерил Иван.

Видяло слънцето Иван и рекло:

— На гости ли си ми дошъл, Иване?

— Така и така — му казал Иван. — Носех аз на гладните си деца малко пача, а ти, неразумно слънце, като започна да припичаш и по пачата да тичаш, тя се стопи, потече и на пътя изтече. С какво да се явя сега в къщи?

— Нищо — рекло слънцето, — щом аз съм те обидило, аз и ще ти помогна. Ще ти дам една козичка от моето стадо. Ти с жълъди я храни и злато от нея дои.

Поклонил се Иван на слънцето и подгонил козата към къщи. Нахранил я с жълъди и започнал да я дои. А от козата вместо мляко злато тече. Заживял си Иван добре, хранел си децата. Чул за тази коза Иван богаташът и дотърчал при брат си.

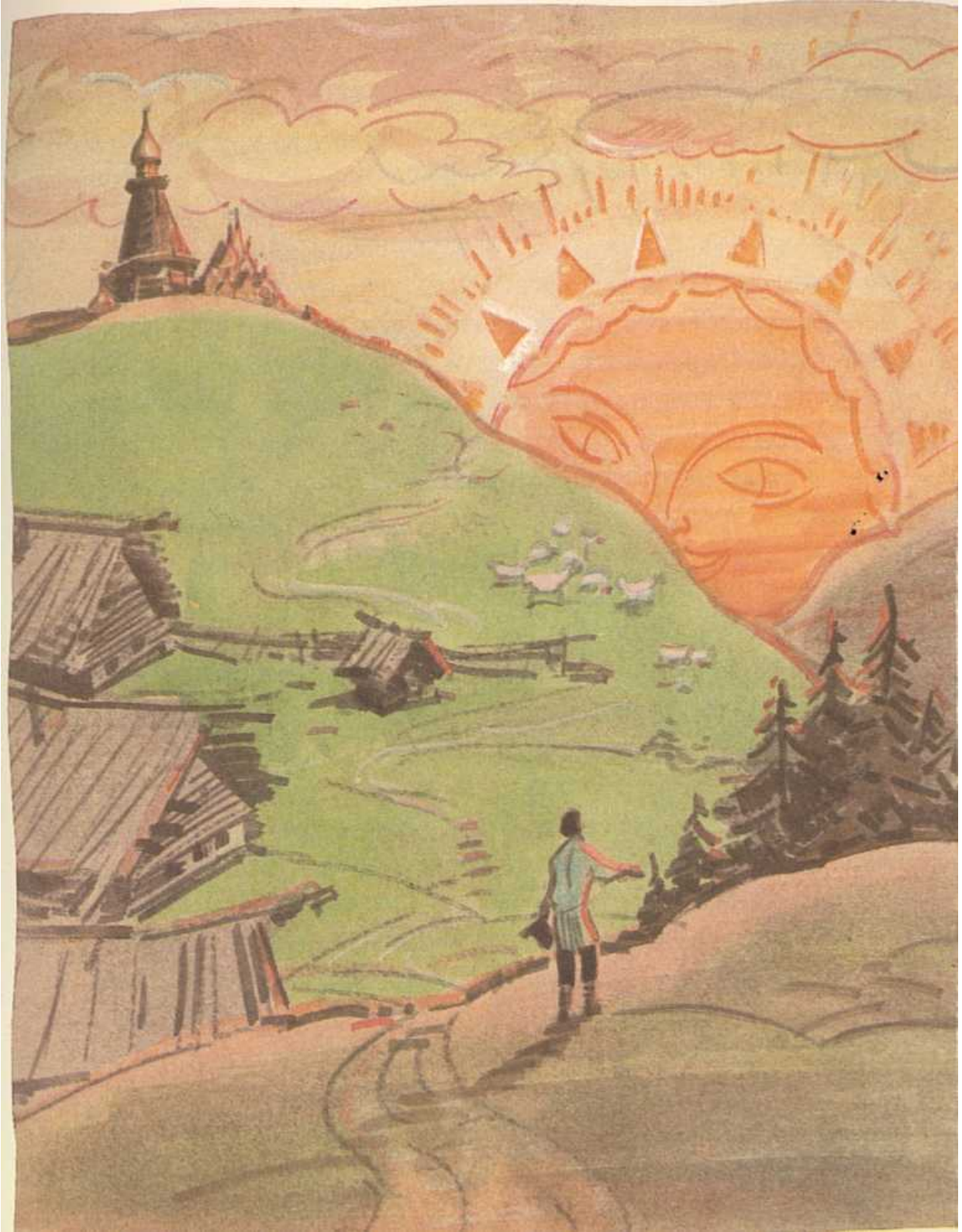
— Здравей, братко!

— Здравей, богати Иване!

— Помогни ми, братче мило, дай ми за един час твоята коза. Трябва да връщам един дълг, а нямам пари.

— Вземи я, но само да не ме излъжеш.

Взел Иван богаташът козата, надоил злато, скрил я в една клетка, а на Иван бедняка върнал обикновена коза.

— Благодаря ти, братко, за помощта!

Нахранил Иван беднякът козата с жълъди, започнал да я дои... Тече си мляко по вименцето, от вименцето по копитцата, а злато все не тече и не тече.

Хукнал Иван беднякът при богаташа, а той му рекъл:

— Нищо не знам, нищо не съм чул! Каквато я взех, такава я върнах.

Заплакал Иван беднякът и си тръгнал за в къщи. Минали дни, търкулнали се седмици, децата реват, искат да ядат. Настъпила сурова зима, а в къщата ни зрънце, ни брашънце. Няма как да се прави, тръгнал Иван беднякът при богатия си брат.

— Децата ми плачат, искат да ядат. Дай ми, братко, шепа брашно!

— Нито ще ти дам брашно, нито зърно, а ако искаш, там в килера зад онази врата има паница с вчерашна чорба, вземи я.

Взел Иван беднякът паницата с вчерашна чорба и тръгнал за в къщи. Върви, а виелицата свисти, от студа камък се пука, всичко замръзва. Започнал студът да си играе с чорбата: ту с лед ще я покрие, ту със снежец ще я напраши. Играл си, играл си и замразил чорбата до самото дъно. Лежи си в паницата една тъмна бучка лед, а няма какво да се яде.

Разсърдил се Иван беднякът:

— Ах ти, студ студен — нос червен! За тебе това е игра, а за децата ми — беда. Ти ще ми заплатиш за лудориите си!

И тръгнал Иван беднякът след студа. Студът по полята — и Иван по полята. Студът в горите — и Иван в горите. Легнал студът под една голяма пряспа — и Иван там се наврял.

Учудил се студът:

— Да не си ми дошъл на гости, Иване?

— Така и така — рекъл му Иван. — Носех аз на децата си вчерашна чорба, а ти се заигра с нея и я замрази. С какво да се върна в къщи? Вълшебната покривка и златната коза ми открадна брат ми, а ти чорбата ми развали.

— Само това ли е? — казал студът. — На̀ ти тази торба — спасителка. Като кажеш: „Двама от торбата!“ — ще изскочат двама юнака; като кажеш: „Двамата в торбата!“ — двамата ще се скрият.

Поклонил се Иван и се върнал в къщи. Извадил торбата и й казал:

— Двама от торбата!

Че като изскочили от торбата две здрави жилави тояги, че като започнали да налагат Иван и да му нареждат:

— Не вярвай, бедняко, на богаташа! Не вярвай, Иване, на богатия си брат, на ум и разум се учи!

Едва успял Иван да си поеме дъх и да викне: „Двамата в торбата!“ Влезли тоягите полекичка в торбата.

Едва настъпила вечерта и притичал Иван богаташът.

— Къде беше, Иване, какво си донесе?

— Бях, братко, при студа и си донесох чудесна торба. Само като й кажеш: „Двама от торбата!“ — изскачат двама и правят каквото трябва.

— Ах, братко, бедняко Иване, дай ми торбичката за един ден! Покривът ми се е повредил и няма кой да го поправи.

— Вземи я, богаташо Иване!

Донесъл Иван богаташът торбата в къщи, заключил вратата.

— Двама от торбата!

Че като изскочили от торбата двете здрави жилави тояги, като започнали да налагат Иван богаташа и да нареждат:

— Не обиждай, богаташо, бедняка! Върни, богаташо, на Иван вълшебната покривка и козата.

Хукнал Иван богаташът при бедняка, а тоягите след него.

— Спаси ме, братче! Ще ти върна и покривката, и козата.

— Двамата в торбата! — викнал Иван беднякът.

Скрили се тоягите в торбата. Иван богаташът се прибрал полужив, върнал на бедняка вълшебната покривка и златната коза.

Започнал Иван беднякът да живее щастливо с децата си.

Сега седемте дечица на миндера седят и вкусна каша ядат. Кашата е с благинка, а пък лъжиците — с картинки.

ФИНИСТ-ЯСНИЯТ СОКОЛ

Имало едно време един селянин. Умряла жена му и той останал с трите си дъщери. Поискал старецът да вземе слугиня, за да помага в домакинството. Но най-малката дъщеря Марюшка му рекла:

— Не вземай слугиня, тате, аз сама ще се оправя с домакинството.

Добре. Започвала Марюшка да върши домакинската работа. С всичко се справяла, всичко ѝ се удавало. Бащата обичал Марюшка, радвал се, че му расте такава умна и работлива дъщеря. Пък и голяма хубавица била Марюшка. А сестрите ѝ били завистливи и стиснати, пък и грозни, но обичали много да се гиздят — по цял ден седели пред огледалото да се червят и да се белосват, да се докарват с нови дрехи, и с нищо не можело да им се угоди: ту роклите не им харесвали, ту ботушките, ту шалчетата.

Тръгнал веднъж бащата на пазар и попитал дъщерите си:

— Какво да ви купя, чеда мои, с какво да ви зарадвам? Най-голямата и средната дъщеря рекли:

— Купи ни по един шал, но цветята му да са по-едри и да са извезани със злато.

А Марюшка стояла и мълчала. Попитал я баща ѝ:

— А на тебе, дъще, какво да ти купя?

— Купи ми, тате, перце от Финист-ясния сокол.

Върнал се бащата, шалове донесъл на по-големите дъщери, но перце не намерил.

Тръгнал пак веднъж бащата на пазар.

— Е, чеда мои — рекъл, — поръчвайте ми подаръци.

Зарадвали се голямата и средната дъщеря:

— Купи ни по едни ботушки със сребърни подковки.

А Марюшка пак заръчала:

— Купи ми, тате, перце от Финист-ясния сокол.

Ходил бащата целия ден, ботушки купил, но перце не намерил. Върнал се пак без перо.

Добре. Тръгнал старецът за трети път на пазар, а голямата и средната дъщеря му рекли:

— Купи ни по една рокля.

А Марюшка пак заръчала:

— Тате, купи ми перце от Финист-яския сокол.

Бащата целия ден ходил, но перце не намерил. Излязъл той от града, а насреща му върви един грохнал дядо.

— Здравей, дядо!

— Живо-здрово! Накъде си тръгнал?

— Отивам си на село, дядо. Но ми е мъка: най-малката ми дъщеря все ми поръчва да ѝ купя перце от Финист-яския сокол, а аз не мога да намеря.

— Аз имам такова перце и много си го пазех, но за добър човек щом е — ще го дам.

Извадил дядото перцето и го подал, а то се оказало най-обикновено. Вървял селянинът и си мислел какво хубаво е намерила в него Марюшка.

Донесъл старецът подаръци на дъщерите си, голямата и средната започнали да се гиздят и да се надсмиват над Марюшка:

— Каквато глупачка беше, такава и си остана: закачи си това перце в косата и се перчи!

Премълчала си Марюшка, дръпнала се настрана, а когато всички легнали да спят, хвърлила перцето на пода и проговорила:

— Скъпи Финисте-ясен соколе, яви се пред мене, мой годенико.

Пред нея се явил чудно хубав момък. На сутринта момъкът се ударил по пода и се превърнал на сокол. Отворила му Марюшка прозореца и соколът отлетял в синьото небе.

Три дни Марюшка приютявала момъка: денем той летял като сокол под синьото небе, а нощем долитал при Марюшка и се превръщал в добър юнак.

На четвъртия ден злите сестри забелязали това и наклеветили сестра си на баща си.

— Дъщери мои — им рекъл бащата, — гледайте по-добре себе си.

„Добре — си помислили сестрите, — ще видим какво ще стане по-нататък.“

Напъхали те в рамката на прозореца остри ножове, притаили се и зачакали.

Долетял ясният сокол. Долетял до прозореца, но не можал да влезе в стаята на Марюшка. Удрял се, удрял се, изранил си гърдите, а

Марюшка спи и не чува. Рекъл тогава соколът:

— На когото потрябвам, ще ме намери. Но това няма да е лесно. Ще ме намериш тогава, когато износиш три чифта железни обувки, когато счупиш три железни тояги, когато скъсаш три железни калпака.

Чула това Марюшка, скочила от леглото, погледнала към прозореца и видяла, че соколът го няма и само кървави следи са останали от него на прозореца. Заронила Марюшка горчиви сълзи — измила със сълзите си кървавата следа и станала още по-хубава.

Отишла тя при баща си и му казала:

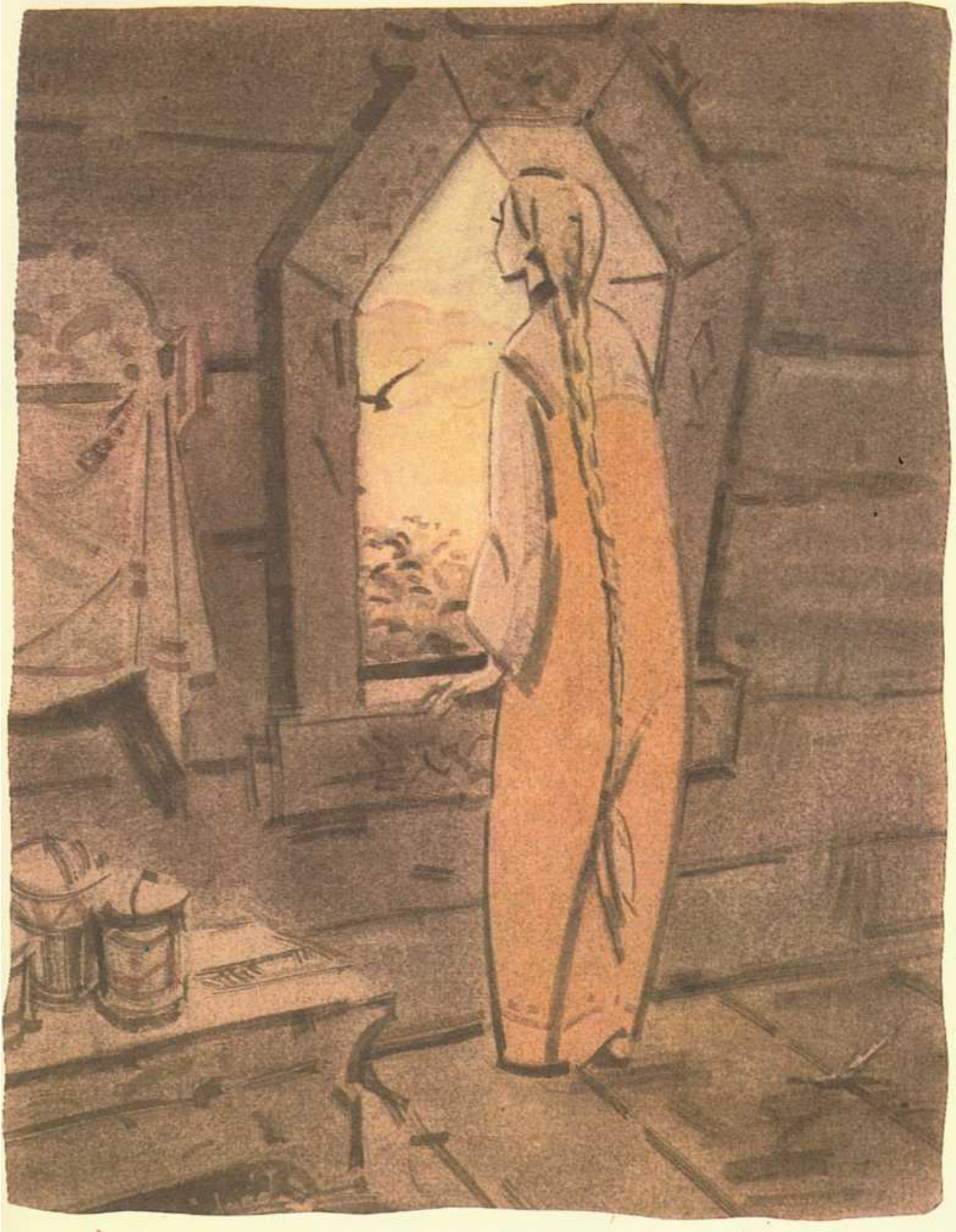
— Не ми се карай, тате, пусни ме на далечен път, ако съм жива — ще се видим, ако умра — значи така ми е било писано.

Жал му било на бащата да пуска любимата си дъщеря, но я пуснал.

Поръчала си Марюшка три чифта железни обуца, три железни тояги, три железни калпака и се отправила на далечен път да търси желанието Финист-ясен сокол. Вървяла тя по безкрайни полета, вървяла през тъмни гори, през високи планини. Птичките с веселите си песни й радвали сърцето, ручей — четата й миели бялото лице, тъмните гори я подслонявали. И никой не можел да докосне Марюшка: сивите вълци,

мечките, лисиците — всички зверове се стичали към нея. Изтъркала тя един чифт железни обувки, счупила една желязна тояга, скъсала един железен калпак. Излязла Марюшка на една поляна и видяла, че там стои къщичка на кокоши крака и се върти. Рекла ѝ Марюшка:

— Къщичке, къщичке, застани с гръб към гората, към мен с лицето, трябва в теб да се покатеря, малко хлебец да намеря.

Обърнала се къщичката с гръб към гората, с лице към Марюшка. Влязла Марюшка вътре и видяла, че там стои баба Яга с крак като тояга, краката ѝ от кюше до кюше, устната ѝ на полицата виси, а носът ѝ до тавана стърчи.

Видяла баба Яга Марюшка и се развикала:

— Фу, фу, на човек ми мирише! Девойко хубава, работа ли търсиш, или от работа бягаш?

— Търся, бабо, Финист-ясния сокол.

— О, красавице, дълго ще го търсиш! Твоят ясен сокол е през девет царства в десето. Напоила го е с омайно биле една царица-вълшебница и го оженила за себе си. Но аз ще ти помогна. Ето ти тази сребърна паничка и това златно яйчице. Като стигнеш в онова царство, пазари се за ратайкиня при царицата. Като си свършиш работата, вземи паничката, сложи върху нея златното яйчице и то само ще започне да се търкаля. Ако искат да го купят, не го продавай. Поискай да ти дадат да видиш Финист-ясния сокол.

Поблагодарила Марюшка на баба Яга и тръгнала. В гората притъмняло, на Марюшка ѝ станало страшно, бояла се и крачка да направи, а срещу нея се задал един котарак. Скочил той към Марюшка и замъркал:

— Не се бой, Марюшка, върви напред. Ще стане още по-страшно, а ти върви и не се оглеждай.

Отъркал котаракът гръбчето си и изчезнал, а Марюшка тръгнала по-нататък. А гората потъмняла повече. Вървяла, вървяла Марюшка, още един чифт железни обувки износила, тоягата счупила, калпака скъсала и стигнала до една къщичка на кокоши крака. Къщичката била оградена със стобор, на коловете черепи стърчали и от всеки череп светело.

Рекла Марюшка:

— Къщичке, къщичке, застани с гръб към гората и с лице към мене, трябва в теб да се покатеря, малко хлебец да намеря.

Обърнала се къщичката с гръб към гората и с лице към Марюшка. Влязла Марюшка в къщичката и видяла, че там седи баба Яга с крак като тояга, краката ѝ от кюше до кюше, устната ѝ на полицата виси, а носът ѝ до тавана стърчи.

Видяла баба Яга Марюшка и се развикала:

— Фу, фу, на човек ми мирише! Хубава девойко, работа ли търсиш, или от работа бягаш?

— Търся, бабо, Финист-яския сокол.

— А беше ли при сестра ми?

— Бях, бабо.

— Добре, хубавице, ще ти помогна. Вземи този сребърен гергеф и златната игличка. Игличката сама ще бродира със злато и сребро върху малиново кадифе. Ако искат да ги купят, не ги давай, поискай да ти дадат да се видиш с Финист — яския сокол.

Поблагодарила Марюшка на баба Яга и тръгнала по-нататък. А в гората — тропане, гърмене, свиркане, черепи светят. Страшно ѝ станало на Марюшка. Видяла, че насреща ѝ бяга едно куче:

— Бау, бау, Марюшка, не се бой, мила, върви, ще бъде още по-страшно, но ти не се оглеждай.

Като казало това, кучето изчезнало. Тръгнала Марюшка, а гората потъмняла още повече. Краката ѝ препъва, за ръкавите я дърпа... Върви Марюшка, върви и не се обръща назад.

Колко вървяла, никой не знае, но изтъркала железните обувки, счупила железната тояга, скъсала железния калпак. Излязла тя на една полянка, а на полянката стояла къщичка на кокоши крака, около къщичката — стобор от колове, а на коловете набучени конски черепи, които горели като огън. Рекла Марюшка:

— Къщичке, къщичке, застани с гръб към гората, а с лице към мене!

Обърнала се къщичката с гръб към гората и с лице към Марюшка. Влязла Марюшка в къщичката и видяла вътре баба Яга с крак като тояга, краката ѝ от кюше до кюше, устната ѝ на полицата виси, а носът ѝ до тавана стърчи. Цялата черна, а в устата ѝ само един зъб стърчи. Видяла баба Яга Марюшка и се развикала:

— Фу, фу, на човек ми мирише! Хубавице, работа ли търсиш, или от работа бягаш?

— Търся, бабо, Финист-яския сокол.

— Трудно ще ти бъде, красавице, да го намериш, но аз ще ти помогна. Ето ти една сребърна хурчица и едно златно вретенце. Като го вземеш в ръце, то само ще започне да преде, ще се проточи нишка, но не проста, а златна.

— Благодаря ти, бабо.

— Хайде, после ще благодариш, а сега слушай какво ще ти заръчам: ако искат да купят златното вретенце — не го продавай, а искай да видиш Финист-ясения сокол.

Поблагодарила Марюшка на баба Яга и тръгнала, а гората зашумяла, зафучала, завъртели се бухали, мишките изскочили от дупките си и се нахвърлили върху Марюшка. Видяла Марюшка, че насреща ѝ тича един сив вълк.

— Не тъжи — й рекъл той, — а се качи на мене и не се оглеждай.

Качила се Марюшка на сивия вълк и полетяла. Пред нея се разстлели широки степи, кадифени ливади, медени реки, планините до облаците стигали. А Марюшка все летяла и летяла. Ето че се показал кристален палат. Целите стълби били в резба, прозорците били украсени с орнаменти, а на един от тях стояла царицата.

— Е — рекъл сивият вълк, — слизай, Марюшка, и отивай да се главиш за слугиня.

Слязла Марюшка, взела си вързопчето, поблагодарила на вълка и тръгнала към кристалния дворец. Поклонила се Марюшка на царицата и й рекла:

— Не знам как се казвате и как ви наричат, но не ви ли трябва слугиня?

Царицата ѝ отговорила:

— Отдавна търся слугиня, но такава, която да може да преде, да тъче и да шие.

— Аз мога да правя всичко това.

— Тогава влизай и сядай да работиш.

Станала Марюшка слугиня. През деня работела, а когато настъпвала нощта, вземала сребърната паничка и златното яйчице и нареждала:

— Търкули се, златно яйчице, по сребърната паничка и ми покажи моя мил.

Търкулвало се яйчицето по сребърната паничка и пред Марюшка се показвал Финист-ясният сокол. Гледала го тя и със сълзи се заливала:

— Финисте мой, Финисте-ясни соколе, защо ме остави сама по тебе горчиво да плача...

Подслушала царицата думите ѝ и рекла:

— Продай ми, Марюшка, сребърната паничка и златното яйчице.

— Не — рекла Марюшка, — те не се продават. Мога да ти ги дам, ако ми позволиш да видя Финист-ясния сокол.

Помислила царицата, помислила и рекла:

— Добре, тъй да бъде. През нощта като заспи, ще ти го покажа.

Настъпила нощта и Марюшка тръгнала към спалнята на Финист-ясния сокол. Видяла тя, че милият ѝ човек спи непробудно. Гледала го Марюшка и не можела да му се нагледа, целувала го по сладката уста, притискала го към бялата си гръд, но милият ѝ човек спял и не се събуждал. Така и настъпило утрото, без да може Марюшка да събуди милия си...

Цял ден работила Марюшка, а вечерта взела сребърния гергеф и златната игличка. Седи, бродира и си говори:

— Бродирай се, бродирай се, шевице, за Финист-ясния сокол, за да има с какво сутрин да бърше лицето си.

Подслушала царицата и рекла:

— Продай ми, Марюшка, сребърния гергеф и златната игличка.

— Няма да ти ги продам — рекла Марюшка, — а така ще ти ги дам, само ми дай да видя Финист-ясния сокол.

Онази помислила, помислила:

— Добре — й рекла, — тъй да бъде, ела през нощта.

Настъпила нощта. Влязла Марюшка в спалнята на Финист-ясния сокол, а той спял непробудно.

— Финисте, мой ясни соколе, стани, събуди се!

Но Финист спял непробудно. Будила го Марюшка, но не го събудила.

Настъпил денят, седнала Марюшка да работи, взела в ръце сребърната хурчица и златното вретенце. Видяла ги царицата:

— Продай ми ги, та продай ми ги!

— Не са ми те за продан, мога така да ти ги дам, ако ми разрешиш поне един час да бъда с Финист-ясния сокол.

— Добре — рекла онази.

А сама си помислила: „Все едно няма да го събуди.“

Настъпила нощта. Влязла Марюшка в спалнята на Финист-ясния сокол, а той спял непробудно.

— Финисте, мой ясни соколе, стани, събуди се!

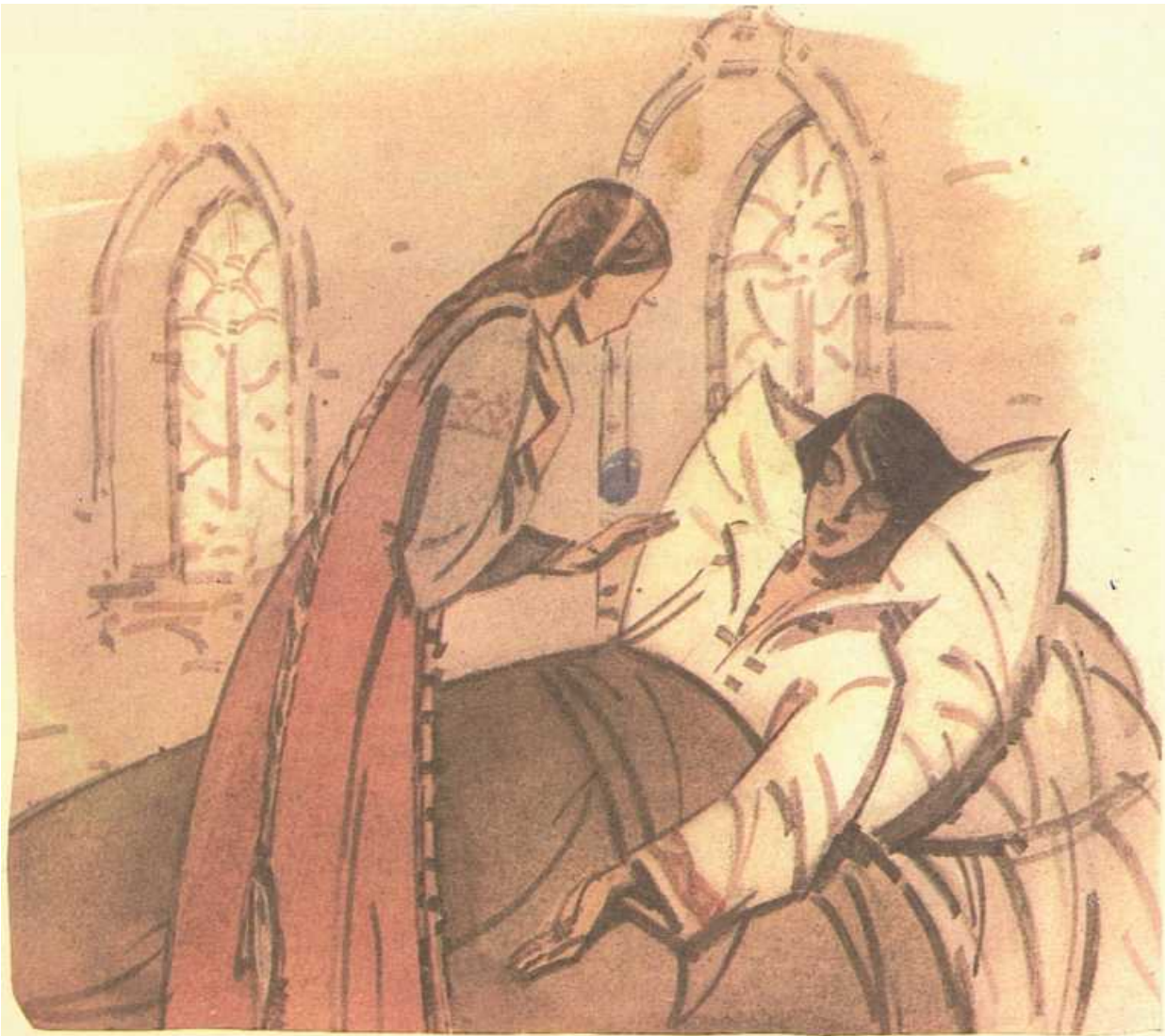
Но Финист не се събуждал.

Будила го, будила го, но никак не можела да го събуди, а вече се зазорявало.

Заплакала Марюшка.

— Мили мой, Финисте-ясни соколе, стани, събуди се, виж своята Марюшка и до сърцето си я притисни.

Една Марюшкина сълза капнала на голото рамо на Финист-ясният сокол и го опарила. Събудил се Финист-ясният сокол, огледал се и видял Марюшка. Прегърнал я и я целунал.

— Нима това си ти, Марюшка? Изтъркала си три чифта железни обувки, счупила си три железни тояги, скъсала си три железни калпака и си ме намерила? Да се връщаме тогава в родината си.

Започнали те да се стягат за в къщи, а царицата ги видяла и заповядала да затръбят и да съобщят за изневярата на мъжа ѝ.

Събрали се князете и търговците, започнали да се съветват как да накажат Финист-ясният сокол.

Тогава Финист-ясният сокол им рекъл:

— Коя по вашему е истинската жена — тази ли, която силно те обича, или тази, която те продава и лъже?

Всички се съгласили, че жена на Финист-ясния сокол е Марюшка.

И започнали те да живеят доволни и щастливи. Заминали в своето царство, вдигнали веселба, тръби тръбили, с топове гърмели и така пирували, че и досега си спомнят.

СЕСТРИЧКАТА АЛЪОНКА И БРАТЧЕТО ИВАНЧО

Имало едно време един мъж и една жена, те си имали дъщеричка Альонка и синче Иванчо.

Но не щеш ли, майката и бащата умрели и останали Альонка и Иванчо сам-саминки.

Тръгнали те по белия свят да скитат. Вървели по един далечен път, през едно широко поле и на Иванчо му се допило.

— Альонке, сестричке, искам да пия!

— Почакай, братче, да стигнем до кладенеца.

Вървели, вървели — слънцето припича, кладенецът далече, жегата не им дава покой, целите вир-вода. Не щеш ли, гледат — краве копитце, пълно с водица.

— Альонке, сестричке, ще пийна аз от копитцето!

— Не пий, братче, ще станеш теленце!

Братчето послушало и те тръгнали по-нататък.

Слънцето припича, кладенецът далече, жегата не дава покой, целите вир-вода станали. Не щеш ли, гледат — конско копитце, пълно с водица.

— Альонке, сестричке, ще се напия аз от копитцето!

— Не пий, братче, ще станеш конче!

Въздъхнал Иванчо и тръгнали по-нататък.

Вървят, вървят — слънцето припича, кладенецът далече, жегата не дава покой, целите вир-вода станали. Не щеш ли, гледат — козе копитце, пълно с водица.

Иванчо казал:

— Альонке, сестричке, не мога повече, ще се напия от козето копитце!

— Не пий, братче, ще станеш козле!

Не послушал Иванчо и се напил от козето копитце.

Напил се и станал козле...

Вика Аљонка братчето, но вместо Иванчо след нея тича бяло козленце.

Седнала Аљонка до една купа и горчиво заплакала, тя плаче, а козленцето скача около нея.

Точно тогава минал покрай тях един търговец.

— Защо плачеш, хубава девойко?

Разказала му
Аљонка за своето
нещастие.

Търговецът ѝ рекъл:

— Омъжи се за мен.

Аз ще те облека цялата в
злато и сребро и
козленцето ще живее с нас.

Аљонка си
помислила, помислила и се
омъжила за търговеца.

Заживели те от
хубаво по-хубаво, и
козлето с тях живяло, яло и
пило от една паничка с
Аљонка.

Веднъж търговецът не бил в къщи. Не щеш ли, като изневиделица дошла една вещица: застанала под прозорчето на Альонка и много миличко я повикала да се окъпе в реката.

Довела вещицата Альонка до реката. Спуснала се върху нея, вързала камък на вратлето на Альонка и я хвърлила във водата.

А тя самата се превърнала в Альонка, облякла нейната рокля и отишла в палатите ѝ. Никой не познал вещицата. Търговецът се върнал и той също не я познал.

Само козленцето знаело всичко. Клюмнало то глава, не пие, не яде. Сутрин и вечер ходи около водата по брягчето и вика:

— Альонке, сестричке моя!

Излез, излез на брега...

Разбрала за това вещицата и започнала да моли мъжа си — заколи, та заколи козлето...

На търговеца му било жалко за козлето, свикнал той с него. Но вещицата така му додявала, така го молила — нямало какво да се прави, съгласил се търговецът:

от реката:

— Ох, братче мое, Иванчо!

— Заколи го, щом ти се прииска...

Заповядала вещицата да запалят големи огньове, да кипят котли чугунени, да точат ножове стоманени...

Козленцето разбрало, че малко му е останало да живее, и казало на побацима си:

— Пусни ме преди смъртта да отида на реката, водица да пийна, чревцата си да изплакна.

— Е, иди.

Дотичало козленцето до реката, застанало на брега и жално заблеяло:

— Аљонке, сестричке моя!

Излез, излез на брега!

*Огньове горят
горещи,*

*котли кипят
кипящи,*

*ножове
стоманени острят,*

*искат да ме
заколят!*

Аљонка му отговаря

*Тежък камък към дъното ме тегли,
копринена трева ми е краката оплела,
жълти пясъци на гърдите ми лежат...*

А вещицата търсила козлето, не могла да го намери и взела та изпратила слугата:

— Иди намери козлето, доведи го при мен.

Отишъл слугата до реката и гледа: козлето бяга по брега и жално моли:

— Аљонке, сестричке моя!

*Излез, излез на брега!
Огньове горят горещи,
котли кипят кипящи,
ножове стоманени острят,
искат да ме заколят!*

А от водата му отговарят:

— Ох, братче мое, Иванчо!

*Тежък камък към дъното ме тегли,
копринена трева ми е краката оплела,
жълти пясъци на гърдите ми лежат...*

Слугата дотичал в къщи и разказал на търговеца за това, което чул на реката. Събрали се хора, отишли на реката, метнали копринени серкмета и измъкнали Аљонка на брега. Свалили камъка от шията ѝ, изкъпали я с изворна вода, пременили я с красива рокля. Оживяла Аљонка и станала още по-хубава от преди.

А козленцето от радост три пъти се преметнало през глава и отново се превърнало в момченцето Иванчо.

Злата вещица вързали за опашката на един кон и натирили в голото поле.

КОНЧЕ ВИХРОГОНЧЕ

Имало едно време един дядо, той имал трима сина. По-големите се занимавали със стопанството, били сръчни и гиздави, а най-малкият, Иван глупакът, бил ни туй, ни онуй, обичал да събира гъби в гората, а в къщи все на печката дремел.

Дошло му време на дядото да умира, събрал той синовете си и им заръчал:

— Като умра, три нощи подред идвайте на гроба ми и ми донасяйте хляб.

Погребали скоро дядото. Настъпила нощта, най-големият брат трябвало да отиде на гроба, но той, дали от мързел, дали от страх, рекъл на най-малкия брат:

— Ваньо, я да ме отмениш тази нощ, отиди на татковия гроб. А аз ще ти купя курабийки.

Съгласил се Иван, взел хляб и отишъл на бащиния гроб. Седнал и зачакал. В полунощ земята се отворила, бащата се вдигнал от гроба и рекъл:

— Кой е тук? Ти ли си, мой най-големи синко? Кажу какво става в Русия: псета ли лаят, вълци ли вият, или чедото ми плаче?

Иван му отговорил:

— Аз съм, твоят син. А в Русия всичко е спокойно.

Наял се бащата с хляб и легнал в гроба. А Иван се отправил в къщи, като по пътя събрал гъби. Върнал се в къщи, а големият брат го попитал:

— Видя ли тате?

— Видях го.

— Яде ли хляб?

— Яде. Наяде се до насита.

Настъпила втората нощ. Трябвало средният брат да ходи на гроба, но той, дали от мързел, дали от страх, рекъл:

— Ваньо, ха отиди вместо мене при татко. А аз ще ти оплета цървули.

— Добре.

Взел Иван хляб, отишъл на гроба на баща си, седнал и зачакал. В полунощ земята се разтворила, бащата се вдигнал и попитал:

— Кой е тук? Ти ли си, мой средни синко? Кажу какво става в Русия? Псета ли лаят, вълци ли вият, или чедото ми плаче?

Иван му отговорил:

— Аз съм, твоят син. А в Русия всичко е спокойно.

Наял се бащата с хляб и легнал в гроба. А Иван се върнал в къщи, като по пътя пак набрал гъби. Средният брат го попитал:

— Яде ли тате хляб?

— Яде. До насита се наяде.

На третата нощ дошъл редът на Иван да ходи на гроба. Той рекъл на братята си:

— Аз ходих две нощи. Отидете сега вие на татковия гроб, а аз да си почина.

А братята му отвърнали:

— А бе, Ваньо, ти таман си свикнал, по-добре иди ти.

— Е, добре.

Взел Иван хляб и тръгнал. В полунощ земята се разтворила, бащата се вдигнал от гроба:

— Кой е тук? Ти ли си, мой малки синко Ваньо? Кажу ми какво става в Русия: псета ли лаят, вълци ли вият, или чедото ми плаче?

Иван му отвърнал:

— Аз съм, синът ти Иван. А в Русия всичко е спокойно.

Наял се бащата с хляб и му рекъл:

— Само ти ми изпълни заръката, не се изплаши три нощи да идваш на гроба ми. Излез в чистото поле и викни: „Конче Вихрогонче, изскочи пред мене, застани напето като лист в полето!“ Ще дотърчи при тебе един кон, ти влез в дясното му ухо, а излез от лявото. Ще станеш юнак за чудо и приказ. Седни на коня и препусни.

Взел Иван юздата, поблагодарил на баща си и си тръгнал за в къщи, а по пътя пак набрал гъби. В къщи братята му го попитали:

— Видя ли татко?

— Видях го.

— Яде ли хляб?

— Татко се наяде до насита и рече повече да не ходим.

През това време глашатаите на царя обявили: всички добри юнаци, ергени и неженени, да се съберат в царския двор. Неговата

дъщеря, Красота Несравнима, заповядала да ѝ построят палат върху дванадесет стълба и с дванадесет венеца. Тя щяла да седне най-горе и щяла да чака кой с един скок на коня ще скочи до нея и ще я целуне по устните. За този ездач, от какъвто и род да е, царят ще омъжи дъщеря си и ще му даде половината си царство.

Чули това Ивановите братя и заговорили помежду си:

— Хайде да си опитаме късмета.

Нахранили те най-хубавите си коне с овес, приготвили ги, самите те се спретнали чисто, пременили се, разчесали си къдрите. А Иван си седял зад комина на печката и им рекъл:

— Братя, вземете ме и аз да си опитам късмета!

— Ти, глупако, по-добре върви в гората за гъби, няма какво хората да разсмиваш.

Яхнали братята хубавите си коне, накривили калпаци, свирнали, подвикнали и дим да ги няма. А Иван взел юздата и отишъл в полето. Излязъл той в просторното поле и викнал, както го научил баща му:

— Конче Вихрогонче, изскочи пред мене, застани напето като лист в полето!

Изневиделица по полето препуснал един кон — под копитата му земята трепери, от ноздрите му пламъци изскачат, от ушите му дим се вие. Спрял се пред Иван и го попитал:

— Какво ще заповядаш?

Иван погладил коня, надянал му юздата, влязъл в дясното му ухо, излязъл от лявото и се превърнал в такъв юнак, че ни с думи да разкажеш, нито с перо да го опишеш. Яхнал той коня и тръгнал за царския двор. Препуска конят, а под копитата му земята трепери, с опашката си планини и долини подмита, под нозете му пънове хвърчат.

Стигнал Иван до царския двор, а там всичко почерняло от народ. На най-горното прозорче на високия палат, построен върху дванадесет стълба и с дванадесет венеца, стояла царкинята Красота Несравнима.

Излязъл царят на стълбите и рекъл:

— Който от вас, юнаци, от един път скочи с коня си до прозорчето и целуне дъщеря ми по устните, на него ще я дам за жена и за зестра — половината царство.

Започнали тогава добрите юнаци да скачат. Къде ти — високо било, никой не могъл да стигне! Опитали се Ивановите братя, но до средата даже не стигнали. Дошъл редът на Иван.

Пришпорил той коня си, подвикнал и скочил — два венеца само не му стигнали. Обърнал той пак коня, засилил се и скочил втори път — един венец не му достигнал. Още веднъж се завъртял, разгорещил коня и скочил — като огън прелетял край прозорчето, целунал царската дъщеря Красота Несравнима по сладката уста, а тя го ударила с пръстена си по челото, печат му поставила.

Народът се развикал:

— Дръжте, дръжте го!

Но от него и следа не останала.

Върнал се Иван в чистото поле, влязъл в лявото ухо на Конче Вихрогонче, а от дясното излязъл и пак се превърнал на Иван-глупака. Пуснал коня, а той се прибрал в къщи, като по пътя набрал гъби. Превързал си челото с един парцал, качил се на печката и си полегнал.

Пристигнали братята му и започнали да разказват къде са били и какво са видели.

— Добри юнаци имаше, но един от тях беше най-добър — като се засили с коня си, та царкинята право в устата целуна. Видяхме откъде дойде, но не видяхме накъде отиде.

Иван им рекъл, както си лежал на топло:

— Да не съм пък бил аз това?

Братята му се разсърдили:

— Глупакът само глупостите си знае. Я си седи там на печката и си яж гъбите.

Иван полекичка развързал парцала на челото си, по което го ударила с печата си царкинята, и цялата къща се озарила. Изплашили се братята и се развикали:

— Какво правиш, глупако? Ще запалиш къщата!

На другия ден царят свикал на пир всички боляри, князе и прости хора, и богати и бедни, и стари и млади.

Ивановите братя започнали да се стягат за царския пир.

Иван им рекъл:

— Вземете ме и мене!

— Хората ли искаш да ти се смеят, глупчо? Я си седи там на печката и си яж гъбите.

Яхнали братята охранените си коне и заминали, а Иван тръгнал пеш. Дошъл на царския пир и седнал в едно кюше. Започнала царкинята Красота Несравнима да обикаля гостите. Поднасяла на всеки чаша с медовина и гледала кой има на челото си печат.

Обиколила тя всички гости, стигнала и до Иван и чак сърцето ѝ се свило. Погледнала го, а той целият бил в сажди, косите му стърчали на всички страни.

Царкинята Красота Несравнима започнала да го разпитва:

— Кой си ти? Откъде си? Защо си превързал челото си?

— Ударих се.

Развързала царкинята челото му и целият дворец светнал. Тя се развикала:

— Ето го моят печат! Ето къде е моят годеник!

Приближил се царят и рекъл:

— Какъв ти годеник! Я го виж какъв е глупав и целият е в сажди.

Рекъл Иван на царя:

— Позволи ми да се измия.

Царят му позволил. Излязъл Иван на двора и викнал, както го научил баща му:

— Конче Вихрогонче, изскочи пред мене, застани напето като лист в полето!

Изневиделица по полето препуснал кон, под копитата му земята трепери, от ноздрите му пламъци изскачат, от ушите му дим се вие. Влязъл Иван в дясното му ухо, излязъл от лявото и се превърнал пак на такъв юнак, ни с думи да разкажеш, нито с перо да го опишеш. Народът само ахнал.

Нямало място за много приказки: седнал народът сватба да празнува.

МРАЗКО

Имало едно време един дядо, който живеел с втора жена. Дядото имал дъщеря и бабата имала дъщеря. Всички знаят какво е да живееш с мащеха: и тъй да се обърнеш — ще ядеш бой, и инак да се обърнеш — пак ще ядеш бой. А родната дъщеря каквото и да направи — все по главата я милват: браво на нея.

Заварената дъщеря и добитъка пасла и поила, и дърва и вода в къщата мъкнела, и печката палела, и къщата подмитала — и всичко това преди да се съмне... Но с нищо не можела да угоди на бабата — и това не било тъй, и онова не било тъй.

Вятърът поне като духне, стихва, а старата баба като започне да мърмори, скоро не спира. Намислила мащехата да умори завареницата си.

— Откарай я, дядо — рекла тя на мъжа си, — където искаш, само да не я виждат очите ми! Откарай я в гората, в лютия студ.

Натъжил се старецът, заплакал, обаче нямало какво да се прави, с бабата не можело да се спори. Впрегнал коня:

— Качвай се, мила дъще, в шейната.

Отвел бездомното момиче в гората, стоварил го до една пряспа под голяма ела и си заминал.

Седи си момичето под елата, трепери, тръпки го побиват. Изведнъж чуло, че някъде наблизко Мразко чука по елите, от еличка на еличка скача, пощраква. Озовал се той на елата, под която девойчето седяло, и започнал да я пита отгоре:

— Топло ли ти е, девойче?

— Топло ми е, братко Мразко, топло ми е.

Започнал Мразко да слиза по-надолу, по-силно сковавал студът, по-силно стягал мразът:

— Топло ли ти е, девойче? Топло ли ти е, красавице?

Момичето едва си поело дъх:

— Топло ми е, братко Мразко, топло ми е.

Мразко слязъл по-надолу, по-силно защракал, по-лют станал студът:

— Топло ли ти е, девойче? Топло ли ти е, красавице? Топло ли ти е, душичке?

Момичето започнало да се вдървява, едва-едва си размърдало езика:

— Ох, топло ми е, Мразко, топло ми е, гълъбче!

Тогавя Мразко се смилил над момичето, увил го с топли кожуси, стоплил го с пухени одеяла.

А мащехата вече помен прави, палачинки пече и вика на мъжа си:

— Отивай, стари дъртако, да докараш дъщеря си да я погребем!

Отишъл старецът в гората, стигнал до онова място и какво да види — под голямата ела седи дъщеря му, весела, румена, с кожух от самур, цялата обсипана със злато и сребро, а край нея стои сандък с богати подаръци.

Зарадвал се старецът, натоварил цялото богатство в шейната, качил дъщеря си и я повел в къщи.

А в къщи бабата палачинки пече, а кутрето под масата се разляяло:

— Бау, бау! Дядо щерката си със злато и сребро ще доведе, а бабината никой за жена не ще.

Бабата му хвърлила една палачинка:

— Не така лаеш! Тъй трябва: „Бабината щерка за булка се стяга, а дядо на свойта кокалите кара...“

Изяло кутрето палачинката и пак залаяло:

— Бау, бау! Дядо щерката си със злато и сребро ще доведе, а бабината никой за жена не ще.

Бабата пак му подхвърлила палачинка и го била, но кутрето си знаело своето...

Извед
нъж
заскърцала
портата,
отворила се
вратата и в
къщата
влязла
завареницат
а — цялата
сияе, със
злато и
сребро
обсипана. А
след нея
мъкнат един
висок и
тежък
сандък.

Бабата
погледнала и само разперила ръце...

— Впрягай, стари дъртако, другия кон! Да заведеш моята дъщеря в гората и да я оставиш на същото място...

Дядото качил бабината дъщеря в шейната, завел я на същото място в гората, оставил я в прясната под същата ела и си заминал.

Седи бабината дъщеря и трака със зъби.

А Мразко чука из гората, от ела на ела скача, пощраква, към бабината дъщеря поглежда:

— Топло ли ти е, девойче?

А тя му отговаря:

— Ох, студено ми е! Престани да скърцаш и да щракаш, Мразко...

Мразко започнал да слиза по-надолу, по-силно затрещял, по-студено станало:

— Топло ли ти е, девойче? Топло ли ти е, красавице?

— Ох, ръцете и краката ми замръзнаха! Махай се, Мразко!

Още по-надолу се спуснал Мразко, затрещял, защракал, съвсем студено станало:

— Топло ли ти е, девойче? Топло ли ти е, красавице?

— Ох, съвсем ме вкочани! Да пукнеш дано, проклети Мразко!

Разсърдил се Мразко и такъв лют студ пуснал, че бабината щерка се вкочанясала.

На разсъмване бабата вдигнала мъжа си:

— Впрягай коня по-бързо, стари дъртако, заминавай за щерката ми, докарай я цялата със злато и сребро...

Заминал дядото. А кутрето се раз лаяло под масата:

— Бау, бау! За дядовата щерка ергените се стягат, а на бабината кокалите в торба карат.

Бабата му хвърлила едно парче баница:

— Не така лаеш! Ще кажеш: „Бабината щерка със злато и сребро карат...“

Но кутрето си знае своето:

— Бау, бау! На бабината кокалите в торба карат...

Скръцнала портата, хвърлила се бабата да посрещне дъщеря си. Отметнала рогозката, а дъщеря ѝ мъртва лежи в шейната.

Завайкала се бабата, но било вече късно.

ОТИДИ ТАМ — НЕ ЗНАМ КЪДЕ, ДОНЕСИ ТОВА — НЕ ЗНАМ КАКВО

Имало едно време един цар, който не бил женен. Служил при него един стрелец, който се казвал Андрей.

Тръгнал веднъж стрелецът Андрей на лов. Ходил, ходил цял ден из гората, но не му излязъл късметът, не можал да попадне на дивеч. Вече се свечерявало, той тръгнал да се връща доста огорчен. По едно време видял, че на едно дърво седи гургулица.

„Я чакай — помислил си той, — да ударя поне тази.“

Стрелял и я ранил — търкулнала се гургулицата от дървото на влажната земя. Вдигнал я Андрей, поискал да ѝ извие главата и да я сложи в торбата си.

Но гургулицата проговорила с човешки глас:

— Не ме погубвай, стрелецо Андрей, не ми откъсвай главата, вземи ме жива, занеси ме в къщи и ме остави на прозореца. И гледай, като задряма, удари ме с всичка сила с дясната си ръка: ще се сдобиеш с голямо щастие.

Учудил се стрелецът Андрей: какво е това? Уж изглежда като птица, а говори с човешки глас. Донесъл той гургулицата в къщи, оставил я на прозореца, а той самият седнал да чака.

Минало малко време, гургулицата си пъхнала главата под крилцето и задрямала. Андрей си спомнил какво му поръчала тя и я ударил с всичка сила с дясната си ръка. Паднала гургулицата на земята и се превърнала на девойка — царкиня Маря, такава прекрасна, че с думи не можеш да я опишеш, само в приказка можеш да я разкажеш.

Рекла царкиня Маря на стрелеца:

— Можеш да ме вземеш, успееш и да ме задържиш — сватба вдигни, ожени се за мен. Ще ти бъде честна и весела жена.

Така и се договорили. Оженил се стрелецът Андрей за царкиня Маря и си заживял весело с младата жена. А службата си не забравял: всяка сутрин, преди да се е съмвало, отивал в гората, настрелвал дивеч и го носел в царската кухня.

Поживели те така малко и веднъж царкиня Маря рекла:

— Бедно живееш, Андрей!

— Както виждаш.

— Намери отнякъде стотина рубли, купи с тези пари разноцветна коприна, аз ще оправя тази работа.

Послушал я Андрей, отишъл при приятелите си, от кого рубли взел на заем, от кого — две, накупил разноцветни копринени конци и ги донесъл на жена си. Взела царкиня Маря коприната и рекла:

— Лягай да спиш, утрото е по-мъдро от вечерта.

Легнал си Андрей, а царкиня Маря седнала да тъче. Цяла нощ тъкала и изтъкала килим, какъвто в цял свят никой не е виждал: върху него цялото царство било изрисувано, с градовете и селата, с горите и полята, с птиците в небесата, със зверовете в планината, с рибите в морята; а около тях луната и слънцето се въртят...

Сутринта царкиня Маря дала килима на мъжа си:

— Закарай го на пазара, продай го на търговците, но внимавай — не му определяй ти цената, каквото ти дадат, това и вземи.

Взел Андрей килима, метнал го на рамо и отишъл на пазара.

Дошъл при него един търговец:

— Слушай, почтени човече, колко искаш?

— Ти си търговец, ти кажи цената.

Мислил, мислил търговецът — не можал да оцени килима. Дошъл втори търговец, след него още. Събрала се цяла тълпа от търговци, гледат килима, чудят се, а не могат да го оценят.

През това време край сергиите минавал един царски съветник, видял той търговците и решил да види какво обсъждат. Излязъл той от каретата, едва-едва се промъкнал през голямата тълпа и попитал:

— Здравейте, търговци, гости задморски! За какво става дума?

— Така и така, не можем да оценим този килим.

Царският съветник видял килима и също се удивил:

— Кажи, стрелецо, ама си кажи истината: откъде имаш такъв хубав килим?

— Така и така, жена ми го изтъка.

— Колко искаш за него?

— Сам не знам. Жена ми ми поръча да не се търгувам. Колкото и да дадат, все е наше.

— Щом е така, вземи, стрелецо, десет хиляди.

Андрей взел парите, дал килима и тръгнал за в къщи. А царският съветник отишъл при царя и му показал килима.

Погледнал го царят — на килима лежало като на длан цялото му царство. Той само ахнал:

— Искай, каквото щеш, но килима няма да ти дам!

Извадил царят двадесет хиляди рубли и ги дал направо в ръцете на съветника. Взел съветникът рублите и си помислил: „Нищо, аз ще си поръчам друг, още по-хубав.“

Качил се той пак в каретата и препуснал в покрайнините на града. Намерил къщичката, където живеел стрелецът Андрей, и потропал на вратата. Отворила му царкиня Маря. Царският съветник прекрачил с единия си крак прага, а втория крак не можал да вдигне, захласнал се и забравил за какво е дошъл: пред него стояла такава красавица, че цял век да не откъсвал очи от нея, пак нямало да ѝ се нагледа.

Царкиня Маря чакала да каже нещо царският съветник, па го врътнала за рамената и затворила вратата. Той едва се опомнил и неохотно се затътрил към къщи. И оттогава той нямал покой, ни се хранел, нито пиел като хората — все пред очите му била жената на стрелеца.

Забелязал това царят и започнал да го разпитва каква мъка го е налегнала.

Съветникът рекъл на царя:

— Ех, видях на един стрелец жената и все за нея си мисля. С нищо не мога да се отвлека от това, с нищо не мога да го заглуша.

Поискало му се на царя да види и той жената на стрелеца. Облякъл се в прости дрехи, отишъл в покрайнините, намерил къщичката, където живеел стрелецът Андрей, и потропал на вратата. Отворила му царкиня Маря. Царят прекрачил с единия крак прага, а с другия не можал, съвсем забравил ума и дума, като видял такава красавица пред себе си.

Царкиня Маря чакала, чакала да каже царят нещо, па го врътнала за раменете и затворила вратата.

Свило се сърцето на царя от любовна мъка. „И защо ходя ерген — си помислил той, — а не взема да се ожения? Да взема да се ожения за една такава красавица! Не бива тя да е жена на стрелец, писано й е да бъде царица.“

Върнал се царят в двореца и му дошла в главата лоша мисъл — да отнеме жената на жив мъж. Извикал той съветника и му рекъл:

— Измисли как да уморим стрелеца Андрей. Искам да се ожения за жена му. Ако измислиш — ще те наградя с градове и села и със златна хазна, ако не измислиш — ще ти отнема главата.

Опечалил се царският съветник, тръгнал с клюмнала глава. Не може да измисли как да се умори стрелецът. От мъка кривнал в една пивница да пийне едно вино.

Приближил се до него един пиян нехранимайко със съдран кафтан.

— Защо си тъжен, царски съветнико, защо си клюмнал носа?

— Я да се махаш, нехранимайко такъв!

— А ти не ме гони, по-добре ми поръчай чашка вино, а аз на разум ще те науча.

Поръчал му царският съветник чашка вино и му разказал за бедата си.

Пияният нехранимайко му рекъл:

— Да се умори стрелецът Андрей не е толкова трудно — той самият е прост, но жена му е много хитра. Но ние ще ѝ зададем такава гатанка, с която да не може да се справи. Върни се при царя и му кажи да изпрати стрелеца Андрей на оня свят, за да разбере как живее покойният цар — баща му. Андрей ще отиде и няма да се върне назад.

Царският съветник поблагодарил на пияния нехранимайко и хукнал при царя:

— Така и така — може да се умори стрелецът.

И разказал къде трябва да го изпратят и защо. Царят се зарадвал и заповядал да извикат стрелеца Андрей.

— Е, Андрей, ти винаги си ми служил вярно, направи още едно добро дело за мене: отиди на оня свят, разбери как живее баща ми. Ако не свършиш това, ще ти отсека главата.

Върнал се Андрей в къщи, седнал на одъра с клюмнала глава. Попитала го царкиня Маря:

— Защо не си весел? Да не се е случило нещо?

Разказал ѝ Андрей каква работа му дал царят. Царкиня Маря рекла:

— Че то няма за какво да се кахъриш! Това не е работа, а работица, работата те чака занапред. Лягай да спиш, сутринта е помъдра от вечерта.

Рано сутринта, като се събудил Андрей, царкиня Маря му дала една торба сухари и едно златно пръстенче:

— Иди при царя и го помоли да ти даде за другар царския съветник, че иначе, му кажи, няма да ти повярват, че си бил на оня свят. А като излезеш с другаря си на пътя, хвърли пред себе си пръстенчето, то ще те заведе където трябва.

Взел Андрей торбата със сухарите и пръстенчето, простил се с жена си и отишъл при царя да си търси другар за из път. Няколко какво да се прави, царят се съгласил и заповядал на съветника да отиде с Андрей на оня свят.

Излезли те двамата на пътя. Андрей хвърлил пръстенчето и то се търкулнало. Върви Андрей през широки полета, през блата, реки и езера, а след Андрей се влачи царският съветник.

Като се изморявали от пътя, хапвали сухари и пак поемали.

Колко вървели така, никой не знае, но стигнали до една гъста и непроходима гора, спуснали се в един дълбок дол и тук пръстенчето спряло.

Андрей и царският съветник седнали да хапнат сухари. По едно време — какво да видят! — покрай тях двама дяволи карали кола с

дърва, в която бил впрегнат един стар-престар цар, единият дявол отляво удрял с тоягата си царя, а другият — отдясно.

Андрей рекъл:

— Я гледай, ама това май че е нашият покоен цар?

— Прав си, той кара дървата.

Андрей викнал на дяволите:

— Хей, господа дяволи! Освободете поне за малко този покойник, трябва да го попитам за нещо.

Дяволите му отговорили:

— Няма за кога да чакаме! Няма сами да караме тези дърва, я!

— А вие вземете този човек за смяна.

Дяволите разпрегнаха стария цар, впрегнаха вместо него царския съветник и започнали от двете страни да го налагат с тоягите си — оня се огъвал, но карал колата.

Андрей заразпитвал стария цар за живота му.

— Ех, стрелецо Андрей — отговорил му царят, — лош ми е животът на оня свят! Поклони се заради мене пред сина ми и му кажи, че съм заръчал да не обижда хората, че и него това ще го чака.

Едва успели те да си поговорят и видели, че дяволите вече се връщат с празна кола. Андрей се сбогувал със стария цар, взел царския съветник от дяволите и тръгнали обратно.

Пристигнали те в царството си и се явили в двореца. Царят като видял стрелеца, се нахвърлил ядосано срещу него:

— Как посмя да се върнеш обратно?

Андрей стрелецът му отвърнал:

— Така и така, аз бях на оня свят при вашия покоен родител. Той живее лошо, поръча да ви се поклоня и да ви предам да не обиждате хората.

— А с какво ще докажеш, че си бил на оня свят и си видял баща ми?

— Ще докажа с това, че на гърба на вашия съветник още се виждат белезите от тоягите на дяволите.

Царят се уверил в това и като нямало какво да се прави, пуснал Андрей да си ходи в къщи. А той самият казал на съветника:

— Измисли как да уморим стрелеца, че иначе ще ти отсека главата.

Тръгнал пак царският съветник с клюмнала глава. Влязъл в пивницата, седнал на една маса и си поръчал вино. Приближил се пак до него пияният нехранимайко:

— Какво пак си се оклюмал, царски съветнико? Почерпи Ме с една чашка, ще те науча на акъл.

Съветникът му поръчал чаша вино и му разказал за бедата си. Нехранимайкото му рекъл:

— Върни се обратно и кажи на царя да накара стрелеца да свърши ето какво — това не само че не може да се изпълни, но не може и да се измисли: нека го изпрати през девет земи в десета да донесе оттам Котаран-приспиван...

Царският съветник хукнал при царя и му разказал какво трябва да накара да направи стрелецът, за да не се върне обратно. Царят изпратил да викнат Андрей.

— Е, Андрей, сега ми свърши още една работа: отиди през девет царства в десета и ми донеси оттам Котаран-приспиван. Ако не свършиш това, прости се с главата си.

Тръгнал Андрей за в къщи с наведена глава и разказал на жена си каква работа му дал царят.

— Че то няма за какво да се кахъриш! — му рекла царкиня Маря. — Това не е работа, а работица, работа те чака занапред. Лягай да спиш, утрото е по-мъдро от вечерта.

Андрей легнал да спи, а царкиня Маря отишла в ковачницата и поръчала на ковачите да изковат три железни калпака, железни клещи и три пръта: един железен, един меден и един калаен.

Сутринта рано царкиня Маря събудила Андрей:

— Ето ти три калпака и клещи, и три пръта, тръгвай през девет земи в десета. Три версти преди да стигнеш, ще те нападне силен сън — Котаран-приспиван ще ти прати дрямка. Ти недей да спиш, ръка пред ръка поставяй, крак след крак влачи, ако трябва и се претъркаляй. Ако заспиш, Котаран-приспиван ще те убие.

И царкиня Маря го научила какво трябва да прави и го изпратила.

Приказка бързо се разказва, но работа бавно се върши — пристигнал стрелецът Андрей през девет царства в десето. Три версти преди да стигне го налегнал сън. Надянал Андрей на главата си трите железни калпака, ръка пред ръка поставял, крак след крак влачел, а където трябвало и се претъркалял.

Преодолял той някак си дрямката и се озовал пред един висок стълб.

Котаран-приспиван видял Андрей, замъркал, замяукал и скочил от стълба направо на главата му — единия калпак съдрал, втория съдрал и щял да започне и третия, но стрелецът Андрей хванал котарака с клещите, свлякъл го на земята и започнал да го налага с прътовете. Започнал да го бие с железния прът, счупил го, захванал се да го гощава с медния, но и този счупил и се захванал да го налага с калаения.

Калаеният прът само се огъва, но не се чупи, около тялото му се увива. Андрей го удрял, а Котаран-приспиван започнал да разказва приказки: за попове, за дякони, за попски дъщери. Андрей даже не го слушал, а го тупал с пръта.

Не издържал котаракът, видял, че не може да го омае, и се примоллил:

— Остави ме, добри човече! Каквото трябва, всичко ще направя.

— А ще дойдеш ли с мене?

— Където кажеш, там отивам.

Тръгнал Андрей обратно и повел Котаран-приспиван със себе си. Стигнал до своето царство, дошъл в двореца с котарака и рекъл на царя:
— Така и така, изпълних поръката ти, доведох Котаран — приспиван.

Учудил се царят и рекъл:

— Я, Котаране-приспиване, покажи изкуството си.

Котаракът си показал ноктите, насочил ги към царя, искал бялата му гръд да раздере и сърцето му живо да изяде.

Изплашил се царят:

— Стрелецо Андрей, укроти, моля ти се, Котаран-приспиван!

Андрей укротил котарака и го затворил в клетка, а той самият тръгнал за в къщи, при царкиня Маря. Живеел си той щастливо и весело с младата си жена. А царят още повече се измъчвал. Пак извикал той съветника си:

— Каквото искаш измисли, но умори стрелеца Андрей, иначе ще ти отсека главата.

Царският съветник тръгнал направо към пивницата, намерил там пияния нехранимайко със съдрания кафтан и му се примоллил да му помогне пак, на разум да го научи. Нехранимайкото изпил чашката с вино, изтрил си мустаците:

— Върви — му рекъл — при царя и му кажи: нека изпрати Андрей там — не знам къде и да донесе това — не знам какво. Тази работа Андрей никога няма да свърши и обратно няма да се върне.

Съветникът хукнал при царя и всичко му доложил. Царят изпратил да викнат Андрей.

— Ти ми свърши две работи, сега ми свърши и трета: отиди там — не знам къде и ми донеси това — не знам какво. Ако изпълниш това, ще те наградя по царски, ако не — ще ти отсека главата.

Върнал се Андрей в къщи, седнал на одъра и заплакал. Царкиня Маря го запитала:

— Защо не си весел, мой мили? Да не ти се е случило нещо?

— Ех — рекъл й той, — все заради твоята красота си патя! Заповяда ми царят да отида там — не знам къде и да донеса това — не знам какво.

— Е, това вече се казва работа! Но нищо, лягай да спиш, утрото е по-мъдро от вечерта.

Царкиня Маря дочакала нощта, отворила една вълшебна книга, чела, чела, захвърлила книгата и се хванала за главата: за царската гатанка в книгата нищо не било казано.

Излязла царкиня Маря в сайванта, извадила една кърпичка и я размахала. Долетели всякакви птици, притичали всякакви зверове.

Царкиня Маря ги попитала:

— Горски зверове, птици небесни — вие, зверове, навсякъде тичате, вие, птици, навсякъде летите — не сте ли чули как може да се стигне там — не знам къде и да се донесе това — не знам какво?

Зверовете и птиците отговорили:

— Не, царкиньо Маря, не сме чували за това.

Маря махнала с кърпичката — зверовете и птиците изчезнали, все едно, че не се били появявали. Махнала втори път — пред нея се появили двама великана.

— Какво ще ни заповядаш?

— Мои верни слуги, отнесете ме на средата на Океан-море.

Взели великаните царкиня Маря, отнесли я в Океан-море и застанали по средата му, на най-дълбокото, стоят като стълбове и я държат на ръцете си. Царкиня Маря махнала с кърпичката си и дошли при нея всички морски риби и животни.

— Вие, морски риби и животни, вие навсякъде плувате, до всички острови стигате: не сте ли чували как се стига там — не знам къде и се взема това — не знам какво.

— Не, царкиньо Маря, не сме чували за това.

Натъжила се царкиня Маря и заповядала да я отнесат в къщи. Великаните я занесли в двора на Андрей и я поставили до сайванта.

Рано сутринта царкиня Маря приготвила Андрей за път, дала му едно кълбо конци и една везана кърпа.

— Хвърли кълбото пред себе си, където се търколи, нататък и върви. Но внимавай, където и да стигнеш, като се измиеш, с чужда кърпа не се бърши, а само с моята.

Сбогувал се Андрей с царкиня Маря, поклонил се на всичките четири страни и тръгнал извън града. Хвърлил кълбото пред себе си, кълбото се търкулнало и се затъркаляло, а Андрей крачел след него.

Приказка бързо се разказва, но работа бавно се върши. Много царства и земи минал Андрей. Кълбото се търкаля, от него нишка се точи; станало кълбенцето мъничко колкото една кокоша глава; вече

толкова малко станало, че не се виждало на пътя... Стигнал Андрей до една гора, видял там една къщичка на кокоши крака.

— Къщичке, къщичке, обърни се с лице към мен, а с гръб към гората!

Обърнала се къщичката, Андрей влязъл в нея и видял, че на една пейка седи побеляла баба и преде къделя.

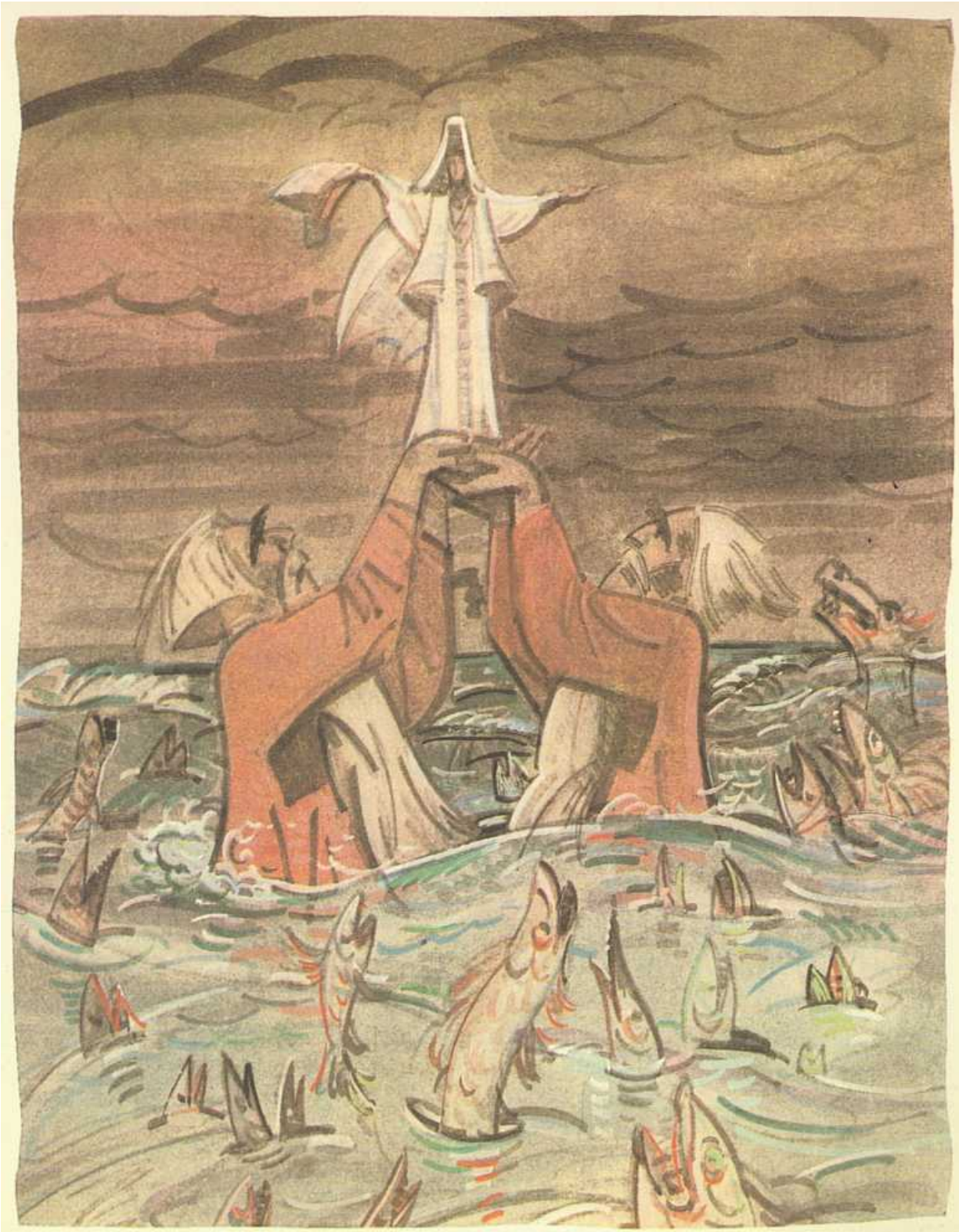
— Фу, фу, тук нищо човешко не се е мяркало и не се е чувало, а днес човекът сам е дошъл. Ще те изпека във фурната, ще те изям, а с костите ти ще си поиграя.

Андрей отговорил на бабата:

— Защо ти е, стара бабо Яго, да ядеш пътник? Пътникът е измършавял и черен, ти най-напред му стопли банята, измий го, изтъркай го и тогава го яж.

Баба Яга стоплила банята. Андрей се изкъпал, извадил кърпата на жена си и започнал да се бърше.

Баба Яга го попитала:
— Откъде имаш тази кърпа? Тя е бродирана от дъщеря ми.

— Твоята дъщеря ми е жена, тя ми даде кърпата.

— Ах, зетко мили, с какво да те гостя?

Приготвила баба Яга вечеря, сложила всякакви гозби, вина и медовини. Андрей не чакал да го канят, седнал на масата и започнал да помита яденето. Баба Яга седнала до него — той яде, тя го разпитва — как се е оженил за царкиня Маря, добре ли живеят. Андрей всичко ѝ разказал: как се бил оженил и как царят го бил изпратил там — не знам къде да донесе това — не знам какво.

— Да беше ми помогнала, бабо!

— Ех, зетко, че откъде да знам какво е това чудо нечувано. Но за това сигурно знае една стара жаба, тя вече триста години живее в блатото... Но нищо, ти лягай да спиш, утрото е по-мъдро от вечерта.

Легнал Андрей да спи, а баба Яга взела две метли, яхнала ги и литнала към блатото, а там започнала да вика:

— Бабо жабо, жива ли си?

— Жива съм.

— Излез от блатото при мен.

Старата жаба излязла от блатото и баба Яга я попитала:

— Знаеш ли къде е това — не знам какво?

— Знам.

— Бъди добра, покажи ни. На моя зет са заповядали да отиде там — не знам къде и да донесе това — не знам какво.

Жабата отговорила:

— Аз бих му показала, но съм много стара, няма да мога да стигна дотам. Ако зетят ти ме занесе в едно гърне с прясно мляко до огнената река, тогава ще му покажа.

Баба Яга взела жабата, литнала към къщи, надоила прясно мляко в едно гърне, сложила вътре жабата и рано сутринта събудила Андрей:

— Е, драги зетко, обличай се, вземи гърнето с прясно мляко, в млякото има една жаба, качи се на моя кон, той ще те закара до огнената река. Там остави коня и извади от млякото жабата, тя ще ти каже какво да правиш по-нататък.

Облякъл се Андрей, взел гърнето, качил се на коня на баба Яга. Бързо ли, бавно ли, но конят го докарал до огнената река. През нея нито звяр можел да прескочи, нито птица да прелети.

Слязъл Андрей от коня, а жабата му рекла:

— Извади ме, добри юначе, от млякото, че трябва да преминем реката.

Извадил Андрей жабата от гърнето и я пуснал на земята.

— Хайде, момко, сега сядай на гърба ми.

— Какво говориш, бабо жабо, каквато си малка, ще те смачкам!

— Не се бой, няма да ме смачкаш. Сядай и се дръж здраво.

Седнал Андрей на жабата. Тя започнала да се надува. Надувала се, надувала се и станала колкото една копа сено.

— Здраво ли се държиш?

— Здраво, бабо.

Жабата пак се надувала, надувала и станала още по-голяма.

— Здраво ли се държиш?

— Здраво, бабо!

Пак се надувала, надувала — станала по-висока от тъмната гора, че като скочила — и прескочила огнената река, пренесла Андрей на другия бряг и станала мъничка.

— Върви, момко, по тази пътечка, ще видиш нещо: да е палат — не е палат, да е къща — не е къща, да е барака — не е барака, влез вътре и застани зад печката. Там ще намериш това — не знам какво.

Андрей тръгнал по пътечката и видял една стара да е къща — не е къща, оградена със стобор, без прозорци, без стълби. Той влязъл вътре и се скрил зад печката.

След малко нещо загърмяло, затрецяло из гората и в къщата влязъл педея човек — лакът брада и се развикал:

— Хей, свате Науме, искам да ям!

Едва викнал и изневиделица изскочила една маса, на нея имало едно буре с бира и един печен бик, прободен от остър нож. Педея човек — лакът брада седнал край бика, извадил острия нож, започнал да си реже месо, да го топи в чеснов сос, да си хапва и да хвали печеното. Из лапал бика до последното кокалче, изпил цялото буре с бира.

— Хей, свате Науме, прибери остатъците!

И изведнъж масата изчезнала, все едно, че я нямало — ни кокалче, ни буре... Андрей почакал да си отиде педя човек — лакът брада, излязъл иззад печката, събрал смелост и повикал:

— Свате Науме, нахрани ме...

Едва повикал и изневиделица се появила маса, отрупана с различни гозби, мезета, вина и медовини.

Седнал Андрей на масата и рекъл:

— Свате Науме, седни, братко, с мене, заедно да хапнем и да пийнем.

Отвърнал му невидим глас:

— Благодаря ти, добри човече! Толкова години служа тук, изгоряла коричка хляб не съм видял, а ти на масата ме каниш.

Гледа Андрей и се чуди: никой не се вижда, а гозбите от масата изчезват като сметени, вината и медовините сами се наливат в чашката, а чашката само скача ли, скача.

Андрей се примолил:

— Свате Науме, покажи ми се!

— Не, мене никой не може да ме види, аз съм това — не знам какво.

— Свате Науме, искаш ли да ми служиш?
— Защо да не искам? Както виждам, ти си добър човек.
Хапнали си те. Андрей рекъл:
— Хайде, прибери всичко и да тръгваме.
Тръгнал Андрей да излиза от къщата, огледал се:
— Свате Науме, тук ли си?
— Тук съм. Не се бой, няма да изостана от теб.
Стигнал Андрей до огнената река, там го чакала жабата:
— Добри юначе, намери ли това — не знам какво?
— Намерих го, бабо.
— Качвай се на мене.

Андрей пак седнал върху нея, жабата започнала да се надува, надула се, скочила и го пренесла през огнената река.

Тук той по благодарил на жабата и тръгнал към своето царство. Вървял, вървял и от време на време се обръщал:

— Свате Науме, тук ли си?
— Тук съм. Не се бой, няма да изостана от тебе.

Вървял, вървял Андрей, пътят бил дълъг — подбили му се бързите крака, отпуснали се белите му ръце.

— Ох — рекъл, — ама как съм се изморил!

А сват Наум му отвърнал:

— Че защо не си ми казал досега? Аз бързо щях да те отнеса на място.

Буен вихър подхванал Андрей и го понесъл над планини и гори, над градове и села, които само се мяркали отдолу. Литнал Андрей над дълбокото море и го дострашало.

— Свате Науме, да бяхме си починали, а?

Веднага вятърът се укротил и Андрей започнал да се спуска върху морето. Изведнъж видял, че там, където току-що шумели силни вълни, се появило островче, на островчето имало дворец със златен покрив, наоколо се ширела прекрасна градина. Сват Наум рекъл на Андрей:

— Почивай си, хапни, пийни и към морето поглеждай. Ще минат наблизко три търговски кораба. Ти покани търговците и ги нагости. Нагости ги както трябва — те имат три чудесии. Ти ме обмени на тези чудесии — не се бой, аз ще се върна обратно при тебе.

Скоро откъм запад се задали три кораба. От корабите видели острова, на който имало дворец със златен покрив и с прекрасна

градина.

— Какво е това чудо? — рекли. — Колко пъти сме минавали оттук и нищо освен синьото море не сме виждали. Я да се спрем.

Трите кораба хвърлили котва, тримата търговци се качили в една малка лодка и поели към острова. А тук ги посрещнал Андрей стрелецът.

— Заповядайте, скъпи гости.

Търговците вървели и се чудели: покривът на двореца горял като жарава, по дърветата пеели птици, по пътеките скачали чудни зверове.

— Кажы, добры човече, кой е построил тук това чудо нечувано?

— Моят слуга, сват Наум, за една нощ го построи.

Повел Андрей търговците в гостната:

— Хей, свате Науме, дай ни да хапнем и да пийнем!

Изневиделица се появила маса, отрупана с вина и ястия, каквито душа иска. Морските търговци само ахали:

— Хайде, добры човече — рекли, — да се сменим: ти ни дай твоя слуга, сват Наум, а от нас вземи каквато искаш чудесия.

— Че защo да не се сменим? А какви са вашите чудесии?

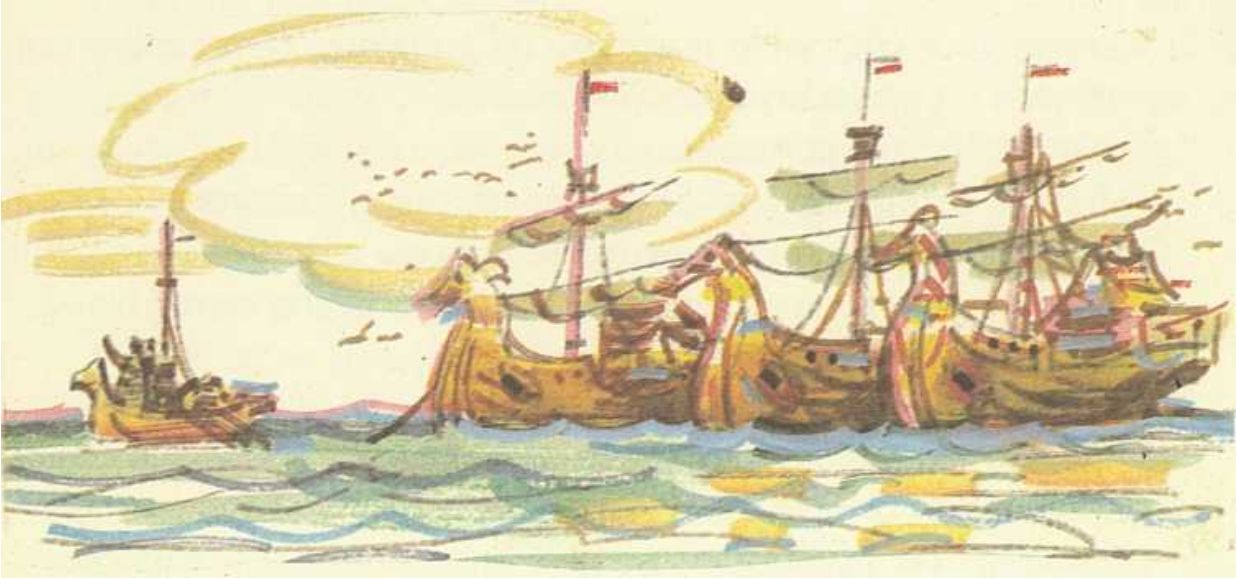
Единият търговец измъкнал от пазвата си една тояжка.

— Само като й кажеш: „Хайде, тояжке, поочукай този човек!“ — и тояжката сама започва да удря, когото искаш ще натупа.

Другият търговец измъкнал изпод пеша си една брадва, обърнал я с острието надолу и брадвата сама започнала да дялка: раз-два — и се получил кораб, раз-два — още един кораб. С платната му, с оръдията му, с храбрите му моряци. Корабите плават, оръдията гърмят, храбрите моряци заповед чакат.

Обърнал брадвата с острието нагоре — корабите изчезнали, все едно, че не са се появявали.

Третият търговец измъкнал от джоба си една свирка, засвирил — появила се войска: и конница, и пехота, с пушки, с топове. Войските вървят, музика гърми, знамена се развяват, конниците препускат, заповед чакат.

Търговецът духнал от другата страна на свирката и всичко изчезнало, нищо не останало.

Стрелецът Андрей рекъл:

— Хубави са вашите чудесии, но моята струва по-скъпо. Ако искате да се сменяме — дайте ми за моя слуга, свата Наум, всичките три чудесии.

— Няма ли да ти е много?

— Както искате, иначе няма да семеня.

Търговците мислели, мислели: „За какво ни са тояжката, брадвата и свирката по-добре ще е да се сменим, със сват Наум без никакви грижи ще бъдем нощем и денем сити и пияни.“

Дали морските търговци тояжката, брадвата и свирката на Андрей и викнали:

— Хей, свате Науме, ние те вземаме със себе си! Ще ни служиш ли вярно?

Отговорил им невидим глас:

— Защо да не ви служа! На мене ми е все едно при кого ще живея.

Върнали се морските търговци на корабите си и започнали да пируват — пият, ядат и се провикват:

— Свате Науме, по — чевръсто, дай туй, дай онуй!

Напили се здравата, където седели, там и заспали.

А през това време стрелецът седял сам в двореца и тъжно си мислел: „Ех, къде ли е сега моят верен слуга, сват Наум?“

— Аз съм тук. Какво ти трябва?

Андрей се зарадвал:

— Свате Науме, не е ли време да се прибираме в къщи, при младата жена? Отнеси ме в къщи.

Вихърът пак подхванал Андрей и го понесъл в царството му, в родния край.

А когато търговците се събудили и поискали да пият, викнали:

— Хей, сват Наум, пригответи нещо за ядене и за пиене, и почевръсто пипай!

— Колкото и да викали, всичко било напразно. Погледнали, и островът вече го нямало: вместо него шумели сините вълни.

Потъгували морските търговци: „Ех, измами ни лошият човек!“ — но нямало какво да се прави, вдигнали платната и заплавали натам, накъдето били тръгнали.

А стрелецът Андрей долетял до родната си страна, спуснал се край своята къщичка, но какво да види — вместо нея стърчи само един обгорял комин.

Навел глава Андрей и тръгнал от града към синьото море, стигнал до едно празно място. Седнал той на това място. Изведнъж отнякъде долетяла сива гургулица, ударила се в земята и се превърнала на младата му жена, царкиня Маря.

Прегърнали се те, поздравили се, започнали да се разпитват един друг, един на друг да разказват.

Царкиня Маря рекла:

— Откакто ти замина, аз летя като сива гургулица по горите и горичките. Царят три пъти изпращаше хора да ме вземат, но не ме намериха и изгориха къщичката.

Андрей рекъл:

— Свате Науме, може ли на това празно място край синьото море да построим дворец?

— Защо да не може? Сега ще бъде изпълнено.

Не успели да се озърнат — и дворецът бил готов. Пък хубав бил, по-хубав от царския, наоколо — зелена градина, по дърветата птици чуруликали, по пътечките чудни зверове подскачали.

Влезли стрелецът Андрей и царкиня Маря в двореца, седнали край прозореца и започнали да разговарят и да се любуват един на друг. Живели си така безгрижно ден, втори, трети.

А през това време царят тръгнал на лов към синьото море и видял, че на това място, където нищо нямало, се извисява дворец.

— Кой е този невъзпитан човек, който без да ме пита строи върху моята земя?

Хукнали царските пратеници, всичко разузнали и докладвали на царя, че този дворец е построен от стрелеца Андрей и той живее там с младата си жена царкиня Маря.

Още повече се разгневил царят, изпратил да разберат ходил ли е Андрей там — не знам къде и донесъл ли е това — не знам какво.

Хукнали пратениците, разузнали и доложили:

— Стрелецът Андрей е ходил там — не знам къде и е донесъл това — не знам какво.

Тук царят съвсем се ядосал, заповядал да съберат войска, да отидат до крайбрежието, да разрушат двореца до камък, а стрелеца Андрей и царкиня Маря да убият.

Видял Андрей, че към двореца настъпва силна войска, бързо грабнал брадвата и я обърнал с острието надолу. Брадвата се развъртяла: раз-два — и в морето стои готов кораб, пак раз-два — и в морето се появил още един кораб. Сто пъти чукунала, сто кораба заплавали по синьото море.

Извадил Андрей свирката и засвирил — появила се войска: и конница, и пехота, с топове и знамена.

Началниците препускат, заповед чакат. Андрей им заповядал да започнат сражение. Засвирила музика, гръмнали барабаните, полковоете

тръгнаха. Пехотата бие царските войници, конницата препуска, пленници лови. А от стотите кораба оръдията гърмят ли, гърмят по столичния град.

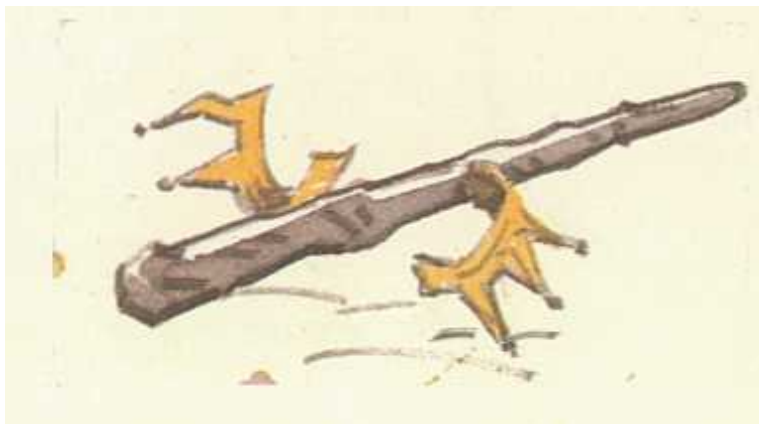
Видял царят, че войската му бяга, хукнал сам да я спре. Андрей измъкнал тояжката:

— Хайде, тояжке, поочукай този цар!

Тояжката се затъркаляла като колело, от единия край на широкото поле дошла до другия, че като погнала царя, цапардосала го по челото и го убила.

Сражението веднага свършило. Тръгнал от града целият народ да моли стрелеца Андрей да вземе в ръцете си цялата държава.

Андрей не се опъвал. Устроил голяма веселба и заедно с царкиня Маря управлявал това царство до дълбока старост.

ДИВИТЕ ЛЕБЕДИ

Имало едно време един мъж и една жена. Те си имали дъщеря и малко синче.

— Дъще — казала веднъж майката, — ние отиваме на работа, да пазиш братчето си! Не излизай от двора, бъди послушна и ние ще ти купим забрадчица.

Бащата и майката тръгнали, а дъщерята забравила какво ѝ поръчали: сложила братчето си да седне на тревата под прозореца, а тя хукнала на улицата, заиграла се, забравила се.

Долетели отнякъде диви лебеди, подхванали момченцето и го отнесли върху крилата си.

Върнало се момичето в къщи — тук братче, там братче — няма го!

Викала го тя, обливала се със сълзи, нареждала, че ще си изпати от татко и майка, но братчето не се обаждало.

Хукнало то в чистото поле и само успяла да види как се мярнали в далечината ято диви лебеди и изчезнали зад тъмната гора. Тогава то се досетило, че те са отвлекли братчето му: за дивите лебеди отдавна се носели слухове, че отвличат малките деца.

Затичало се момичето да ги догони. Тичало, тичало, видяло една фурна.

— Фурно, фурно, кажи накъде политнаха дивите лебеди?

А фурната отговорила:

— Изяж една от ръжените ми питки и ще ти кажа.

— Ха, ръжена питка ще ям! Аз в къщи пшенични не ям даже...

Фурната не му казала. Хукнало момичето по-нататък — гледа, стои едно ябълково дърво.

— Ябълко, ябълко, кажи накъде полетяха дивите лебеди?

— Изяж една от моите горски ябълки и ще ти кажа.

— Аз в къщи и градински не ям...

Ябълката нищо не му казала. Хукнало момичето по-нататък. Видяло една река — в нея мляко тече, а бреговете ѝ — от халва.

— Млечна река, сладки брегове, накъде полетяха дивите лебеди?

- Хапни си от моята халва с млекце и ще ти кажа.
— Аз в къщи каймак даже не ям...

Дълго тичало то по полята и по горите. Започнало да се свечерява и нямало какво да се прави — трябвало да си ходи в къщи. Изведнъж то видяло една къщичка на кокоши крака, с едно прозорче, която се въртяла около себе си.

В къщичката една стара баба Яга предяла къделя. А на една пейка седяло братчето му и си играло със сребърни ябълчици.

Момичето влязло в къщичката:

— Здравей, бабо!

— Здравей, девойче! Защо ми се яви пред очите?

— По полята, по блатата бродих, рокличката си намокрих, влязох да се постопля.

— Седни тогава да определиш къделята.

Дала му баба Яга едно вретено и излязла. Момичето си предяло, когато изведнъж изпод печката изскочила една мишка и му казала:

— Девойче, девойче, дай ми малко кашичка и аз ще ти кажа нещо хубаво.

Момичето ѝ дало кашичка и мишката му казала:

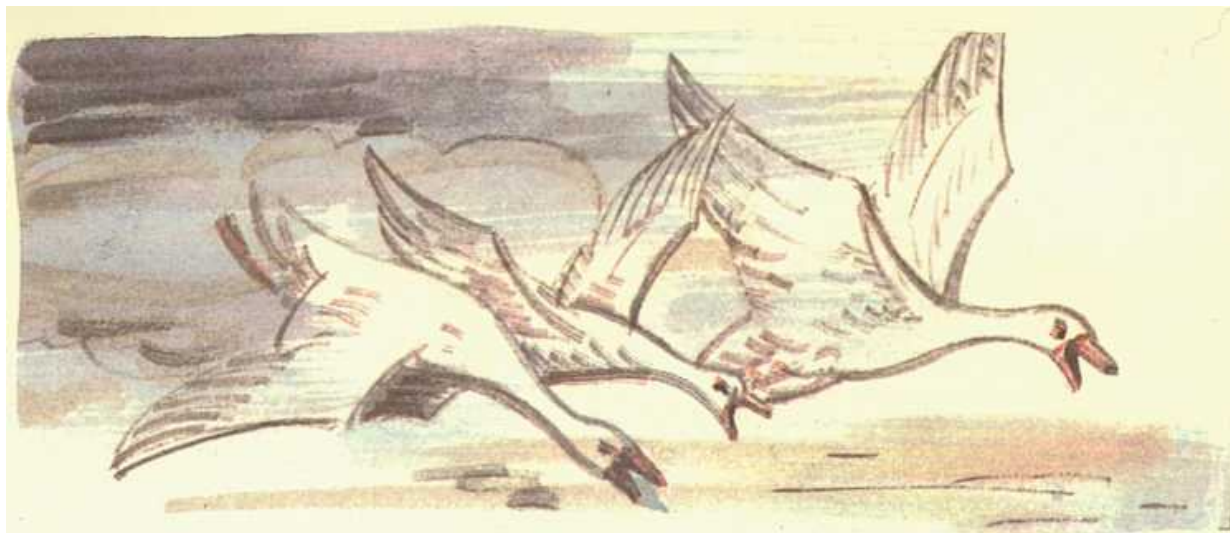
— Баба Яга отиде да пали банята. Тя чисто ще те изкъпе, в печката ще те пъхне, ще те опече и ще те изяде, а с кокалчетата ти ще си поиграе.

Седи момичето ни живо, ни мъртво, плаче, а мишката пак се обадила:

— Недей да чакаш, вземи братчето си и бягай, а аз вместо тебе ще попреда къделята.

Момичето взело братчето си и побягнало. А баба Яга се приближавала до прозорчето и питала:

— Девойче, предеш ли?

Мишката ѝ отговаряла:

— Преда, бабо...

Затоплила баба Яга банята и отишла да вземе момичето. А в къщичката нямало никого. Развикала се баба Яга:

— Диви лебеди, литнете след тях! Сестрата отнесе братчето си!

Сестрата дотичала с братчето си до млечната река. Видяла — след тях летят дивите лебеди.

— Речице, майчице, скрий ме!

— Хапни си от моята халва.

Момичето хапнало и поблагодарило. Реката го скрила под сладкия си бряг.

Дивите лебеди не ги забелязали и литнали покрай тях.

Момичето отново се затичало с братчето си. А дивите лебеди се връщали назад и още малко оставало да ги видят... Какво да се прави? Голяма беда! Видяло момичето ябълката:

— Ябълчице, майчице, скрий ме!

— Хапни си от моите горски ябълчици.

Момичето набързо изяло една ябълка и поблагодарило.

Ябълката ги скрила под клоните си и ги заслонила с листата си.

Дивите лебеди не ги забелязали и прелетели край тях.

Момичето пак хукнало. Бягало, бягало, вече съвсем малко останало. Дивите лебеди го забелязали, загракали, налетели върху него, заудряли го с крилата си; още малко и ще измъкнат братчето.

Дотичало момичето до фурната:

— Фурно, майчице, скрий ме!

— Изяж една от ръжените ми питки.

Момичето бързо налапало питката, взело братчето си и се пъхнало във вратичката на фурната.

Дивите лебеди кръжили, кръжили, покряскали, покряскали и се върнали без нищо при баба Яга.

Момичето поблагодарило на фурната и заедно с братчето си се прибрало в къщи.

А през това време се завърнали и бащата и майката.

СРЕБЪРНАТА ПАНИЧКА И СОЧНАТА ЯБЪЛЧИЦА

Имало едно време един дядо и една баба. Те имали три дъщери. Двете обичали да се гиздят и да се веселят, а третата била кротка и скромна. На по-големите дъщери сукманите били шарени, кондурките — натъкмени, мънистата — позлатени. А на Машенка сукманчето било тъмничко, но очите ѝ — светлички. На Маша красотата се криела в косата — дългата ѝ руса плитка до земята стигала, цветята покривала. По-големите сестри били големи мързелани, а Машенка от сутрин до вечер гръб превивала: и в къщи, и на нивата, и в градината. И лехите ще полее, и борина ще нацепи, и кравичките ще издои, и патките ще нахрани. Кой за каквото попита, Машенка веднага рипва, на никой дума не изрича, за всичко е готова да тича. Големите сестри я хокат, но своята работа ѝ тропват. А Маша си мълчи.

Така и си живеели.

Наканил се веднъж бащата да закара на панаира сено за продан. Обещал на дъщерите си армагани да донесе. Едната дъщеря го помолила:

— Купи ми, тейко, коприна за сукман.

Другата дъщеря се примолила:

— А на мене ми купи алено кадифе.

А Маша си мълчи. Жално му станало на дядото за нея:

— А на тебе що да ти купя, чедо?

— А на мене ми купи, тейко миличък, сочна ябълчица и сребърна паничка.

Закискали се сестрите и си турили ръцете на кръста.

— Ама че си, Маша, глупачка! Че ние си имаме пълна градина с ябълки, която искаш си скъсай, а пък защо ти е тази паничка? Патките ли ще храниш от нея?

— Не, сестрички. Ще си търкалям аз ябълката по паничката и вълшебни думи ще издумвам. Една баба ми ги каза, когато я нагостих с погача.

— Добре — рекъл бащата, — няма какво да се присмивате на сестра си. На всяка от вас ще купя подарък по сърце.

Близо ли, далеч ли, много ли, малко ли бил той на панаира, но сеното продал и армагани купил. На едната дъщеря — синя коприна, на другата — алено кадифе, а на Машенка — сребърна паничка и сочна ябълчица.

Много се зарадвали сестрите. Започнали сукмани да си кроят и на Машенка да се присмиват:

— Седи си с своята ябълчица, глупачко...

Седнала Машенка в едно кюше на одаята, търкулила сочната ябълчица по сребърната паничка, а тя самата запяла и занареждала:

— Търкулни се, сочна ябълчица, по сребърната паничка, покажи ми градове и полета, покажи ми гори и морета, покажи ми на планините висините и на небесата красотите, покажи ми цялата родна майчица Русия.

Изведнъж се разнесъл сребърен звън, цялата одая се озарила: търкулнала се сочната ябълчица по сребърната паничка, а върху паничката всички градове се виждат, всички ливади се виждат, и полковете по полетата, и корабите по моретата, и на планините висините, и на небесата красотите: ясното слънчице след светлата месечина се търкаля, звездите хоро играят, лебедите из тихите заливи песни пеят.

Загледали се сестрите, а отвътре завист ги гризе. Започнали да умуват и да гадаят как Машенка да изиграят и да ѝ измъкнат паничката и ябълката. Нищо не иска Маша, нищо не взема, всяка вечер с паничката си играе.

Започнали сестрите да я подмамват в гората:

— Душичке-сестричке, хайде ягодки в гората да наберем, та на мама и тате в къщи да донесем.

Отишли сестрите в гората. Никъде нищо не намерили, ни една ягодка даже не видели.

Извадила Маша паничката си, търкулнала ябълчицата и занареждала:

— Търкулни се, ябълчице сочна, по сребърната паничка: покажи ни къде ягоди растат, къде цветя лазурносини цъфтят.

Изведнъж се разнесъл сребърен звън, търкулнала се ябълчицата по сребърната паничка, а върху паничката всички ягодови поляни се

виждат. Къде ягоди растат, къде цветя лазурносини цъфтят, къде гъби се крият, къде поточета се вият, къде в тихи заливчета лебедите песни пеят.

Като видели това злите сестри — причерняло им пред очите от завист. Грабнали те една чепата тояга и убили Машенка, закопали я под една брезичка и грабнали ябълката и сребърната паничка. Върнали се в къщи едва привечер. Пълни кошчета с гъби довлекли и на майка си и татко си рекли:

— Машенка избяга от нас. Цялата гора обиколихме — никъде не я открихме: изглежда вълците са я изяли в гъсталака.

Заплакала майката, а бащата рекъл:

— Търкулнете ябълката по паничката, може тя да ни покаже къде е нашата Машенка.

Изтръпнали сестрите, но трябвало да слушат. Търколили ябълчицата по паничката, но тя не се търкулнала и не се видели върху паничката нито гори, нито поля, нито планински висини, нито небесни красоти.

По същото това време едно овчарче си търсело в гората овчицата. Видяло то под една бяла стройна брезичка прясно натрупано хълмче, а около него лазурносини цветя цъфтят. Сред цветята растяла тръстика. Младото овчарче си отрязало една тръстика и си издялкало свирка. Не успяло да допре свирката до устните си, а тя сама засвирила и занарежда:

— Свири, свири, свирчице, свирчице тръстикова, весели ти младото овчарче. Мен, горката, ме затриха, млада ме убиха заради една сребърна паничка, заради една сочна ябълка.

Изплашило се овчарчето, хукнало в селото и разказало всичко на хората. Събрал се народът и започнал да аха.

Дотичал и Машенкиният баща. Едва поел свирката в ръцете си и тя сама засвирила и занарежда:

— Свири, свири, свирчице, свирчице тръстикова, весели ти родния ми татко. Мен, горката, ме затриха, млада ме убиха заради една сребърна паничка, заради една сочна ябълка.

Заплакал бащата:

— Води ни, младо овчарче, там, където си отрязал тази свирка.

Завело ги овчарчето в гората при хълмчето. Под брезичката цветя цъфтят лазурносини, на брезичката птички подскачат сладкопойни.

Разровили хълмчето, а там Машенка лежи. Мъртва, но по-хубава от жива: алените ѝ бузки руменяят, като че ли момичето е просто заспало.

А свирката свири, свири и говори:

— Свири, свири, свирчице, свирчице тръстикова. Моите сестри в гората ме подмавиха и тука ме погубиха заради една сребърна паничка, заради една сочна ябълка. Свири, свири, свирчице, свирчице тръстикова. Намери, татенце, кристална вода от царския кладенец.

Двете сестри-завистливки се разтреперани, побледнели, на колене паднали, вината си признали. Заключили ги с железни катинари, докато царят реши какво да ги прави.

А дядото се стегнал за път, тръгнал за царския град да налее жива вода.

Вървял колкото вървял и стигнал до този град, отишъл в двореца. По това време царят слизал по златното стълбище.

Старецът му се поклонил доземи и му разказал всичко.

Царят му рекъл:

— Вземи, дядо, жива вода от моя царски кладенец. А като оздравее дъщеря ти, покажи ми я заедно с паничката, с ябълката, със сестрите-злодейки.

Зарадвал се старецът, доземи се поклонил и тръгнал за в къщи с цяла стъкленица жива вода.

Само като оросил Машенка с жива вода, тя веднага оживяла и се хвърлила на шията на баща си.

Събрали се хората, зарадвали се.

Тръгнал дядото с дъщерите си за града. Завели го в царския палат.

Излязъл царят. Погледнал Машенка. Стои девойче като пролетен цвят, очите му — като слънчеви лъчи, на лицето му — зора сияе, по бузките му сълзи се търкалят и падат като бисери. Попитал царят Машенка:

— Къде ти са паничката и сочната ябълка?

Взела Машенка паничката и ябълката, търкулнала сочната ябълчица по сребърната паничка.

Изведнъж се разнесъл камбанен звън, а върху паничката започнали един след друг да се показват руските градове, в тях под знамената полкове се събирали, в боеви строй се нареждали: войводите се строявали най-отпред, пред взводовете заставали главите^[1], пред десетките — десетниците. И гърмежи, и стрелба, от дима облак се извил, всичко от очите скрил.

Търкаля се сочната ябълчица по сребърната паничка. А върху паничката море се вълнува, кораби плават като бели лебеди, знамена се развяват, оръдия гърмят. И гърмежи, и стрелба, от дима облак се извил — всичко от очите скрил.

Търкаля се сочната ябълка по сребърната паничка, а върху паничката цялото небе се кипри: ясното слънчице след сияйната месечина се търкаля, звездите на хоро са се хванали, из облаците лебеди песните си пеят.

Царят от чудесата немее, а красавицата сълзи лее и на царя говори:

— Вземи и моята сочна ябълчица, и сребърната ми паничка, само се смили над сестрите ми, не ги погубвай заради мене.

Повдигнал я царят и ѝ рекъл:

— Паничката ти е сребърна, а пък сърцето ти е златно.

— Искаш ли да ми станеш скъпа жена, а на царството — добра царица? А сестрите ти заради твоята молба ще помилвам.

При царя нито бира се вари, нито вино се прави — избите му са пълни с всичко — и за пирове има, и за сватба. Вдигнали сватба голяма; така свирили и пели, че птиците занемели, така танцували, че звездите разлудували. Това е всичко...

[1] Глава — название на военна длъжност в Русия през 16–17 век.
— Б.пр. ↑

ПО ЗАПОВЕД НА ЩУКАТА

Имало едно време един дядо. Той имал трима сина: двамата били умни, а третият бил глупакът Емеля.

Другите братя работели, а Емеля цял ден лежал върху печката и нищо не искал да знае.

Един път братята заминали на пазар, а жените им, снахите, започнали да му подвикват:

— Отиди, Емеля, за вода.

А той им отвърща от печката:

— Не ми се ходи...

— Отиди, Емеля, че братята ти ще се върнат от пазар и няма да ти донесат армагани.

— Ех, добре де.

Слязъл Емеля от печката, обул се, облякъл се, взел ведрата за вода и брадвата и тръгнал към реката.

Направил дупка в леда, загребал вода с ведрата, поставил ги на леда, а сам започнал да гледа в дупката. И видял там Емеля една щука. Улучил сгоден момент и хванал с ръце щуката.

— Ех, каква рибена чорба ще стане!

Изведнъж щуката проговорила с човешки глас:

— Емеля, пусни ме във водата, ще ти потрябвам.

А Емеля започнал да се смее:

— За какво може да ми потрябваш?... Не, ще те занеса в къщи, ще кажа на снахите чорба да сварят. Вкусна чорба ще стане.

Щуката пак се примилила:

— Емеля, Емеля, пусни ме във водата, ще направя за тебе всичко, каквото пожелаеш.

— Добре, само че покажи преди това, че няма да ме излъжеш, ако те пусна.

Щуката го попитала:

— Емеля, Емеля, кажи — какво искаш сега?

— Искам ведрата сами да тръгнат за в къщи и водата да не се разплиска...

Щуката му казала:

— Запомни ми думите: когато поискаш нещо, кажи само:

*„По заповед на щуката
да стане в минутата!“*

Емеля изрекъл:

*— По заповед на щуката
да стане в минутата!
Тръгвайте, ведра, сами за в къщи...*

Едва изрекъл това, и ведрата сами тръгнали по баира. Емеля пуснал щуката в дупката, а сам тръгнал след ведрата.

Вървят ведрата през селото, народът се чуди, а Емеля върви отзад и се подсмива... Влезли ведрата в къщата и сами се качили на пейката, а Емеля се качил на печката.

Много ли, малко ли време се минало — снахите му рекли:

— Емеля, какво пак лежиш? Да беше отишъл дърва да насечеш.

— Не ми се ходи...

— Ако не насечеш дърва, братята ти ще се върнат от пазар и няма да ти донесат армагани.

Но на Емеля не му се слизало от печката. Спомнил си той за щуката и тихичко си рекъл:

*— По заповед на щуката
да стане в минутата!
Иди, брадво, насечи дърва, а дървата нека сами в
къщи да влязат и в печката да се пъхнат...*

Брадвата изскочила изпод пейката и започнала да цепи дърва на двора, а цепениците сами влизали в къщи и се пъхали в печката.

Минало се що се минало и снахите пак рекли:

— Емеля, дървата се свършиха. Отиди в гората, насечи!

А той се протяга върху печката:

— А вие за какво сте?

— Как така ние за какво сме?... Да не е наша работа да ходим в гората за дърва?

— Не ми се ходи...

— Няма да

получиш армагани.

Нямало какво да се прави. Слязъл Емеля от печката, обул се, облякъл се. Взел едно въже и брадвата, излязъл навън и се качил в шейната:

— Булки, я отваряйте портата!

А снахите му се присмели:

— Ти, глупчо, що се качи в шейната без да впрегнеш коня?

— Не ми трябва кон.

Снахите му отворили портата, а Емеля рекъл тихичко:

*— По заповед на шуката
да стане в минутата!
Тръгни, шейна, към гората...*

Шейната сама изскочила през портата и препуснала толкова силно, че и с кон не биха я стигнали.

А за да се влезе в гората, трябвало да се премине през града. Тук Емеля доста хора посмачкал и понатъртил. Народът закрещял: „Дръжте

го! Хванете го!“ А той препуска ли, препуска с шейната. Пристигнал в гората:

*— По заповед на щуката
да стане в минутата!*

*Брадво, насечи по-сухи дърва, а вие, дърва, сами се
изсипвайте в шейната и се завързвайте с въжето...*

Брадвата започнала да сече и цепи сухите дърва, а цепениците сами се засипвали в шейната и се завързвали с въжето. След това Емеля заповядал на брадвата да му отсече една дебела тояга, която едва да се вдига. Качил се в шейната:

*— По заповед на щуката
да стане в минутата!
Потеглай, шейна, за в къщи...*

Шейната потеглила към къщи. Пак преминал Емеля през оня град, където преди това посмачкал и натъртил толкова народ, а там вече го чакали. Хванали Емеля, задърпали го, започнали да го навикват и да го бият.

Видял той, че работата става дебела, и полекичка рекъл:

— По заповед на щуката
да стане в минутата!
Я, тояго, дай им да разберат...

Тоягата изскочила, че като почнала да ги налага. Народът хукнал да бяга, а Емеля се върнал в къщи и се качил на печката.

Минало що се минало — чул царят за лудориите на Емеля и изпратил един офицер да го намери и да го доведе в двореца.

Пристигнал офицерът в това село, влязъл в тази къща, където живеел Емеля, и попитал:

— Ти ли си глупакът Емеля?

А той му отвърнал от печката:

— А на тебе какво ти влиза в работата?

— Обличай се по-бързо, ще те водя при царя.

— Не ми се ходи...

Офицерът се ядосал и му ударил една плесница.

А Емеля тихичко промълвил:

— По заповед на щуката
да стане в минутата!
Тояжке, я го поочукай малко...

Тоягата изскочила, че като започнала да налага офицера, оня едва успял да избяга.

Царят се учудил, че офицерът му не могъл да се справи с Емеля, и изпратил при него най-важния си велможа:

— Да ми доведеш в двореца глупака Емеля, че иначе ще ти отсека главата.

Най-важният велможа закупил стафиди, сушени сливи, курабийки и пристигнал в селото, влязъл в къщата и започнал да пита снахите какво обича Емеля.

— Нашият Емеля обича, когато ласкаво го помолят и ален кафтан му обещаят — тогава той ще направи всичко, за каквото го помолят.

Най-важният велможа дал на Емеля стафиди, сушени сливи, курабийки и му казал:

— Емеля, Емеля, какво си легнал на тази печка? Я да отидем при царя.

— На мене и тук ми е топло...

— Емеля, Емеля, при царя добре ще те нахранят и ще те напоят, хайде, моля ти се, да отидем при него.

— Не ми се ходи...

— Емеля, Емеля, царят ще ти подари ален кафтан, шапка и ботуши.

Емеля доста се замислил:

— Е, хайде добре, ти върви напред, а аз след тебе идвам.

Тръгнал си велможата, а Емеля си полежал още малко и рекъл:

— По заповед на щуката да стане в минутата!

Я, печко, тръгвай при царя...

Ъглите на къщата запукали, покривът се разклатил, стената изскочила и печката сама тръгнала по улицата, по пътя, направо при царя.

Царят погледнал през прозореца и се зачудил:

— Това пък що за чудо е?

Най-важният велможа му отговорил:

— Ами Емеля е тръгнал при тебе с печката си.

Излязъл царят на стълбите:

— Емеля, нещо много се оплакват от тебе! Много народ си изпомачкал.

— Че кой ги кара да се пъхат под шейната?

През това време от прозореца го видяла царската дъщеря Маря. Емеля я зърнал край прозореца и промълвил:

*— По заповед на шуката
да стане в минутата!
Нека царската дъщеря да ме обикне...*

И добавил:

— Тръгвай, печко, за в къщи...

Печката се обърнала и тръгнала за в къщи, влязла в къщата и си застанала на предишното място. И пак Емеля се заизтягал.

А в царския дворец — викове и сълзи. Маря, царската дъщеря, тъгува за Емеля, не може да живее без него, моли баща си да я омъжи за Емеля. Натъжил се царят, огорчил се и рекъл пак на най-важния велможа:

— Иди и ми доведи Емеля жив или мъртъв, че иначе ще ти отсека главата.

Накупил най-важният велможа разни сладки вина и гощавки, пристигнал в селото, влязъл в къщата и започнал да черпи Емеля.

Емеля се напил, наял се, главата му се замаяла и той легнал да спи. А велможата го качил в талигата и го подкарал при царя.

Царят веднага заповядал да донесат една голяма бъчва с железни обръчи. Вкарали в нея Емеля и Маря, царската дъщеря, насмолили бъчвата и я хвърлили в морето.

Много ли, малко ли време минало — събудил се Емеля и видял, че е тъмно и тясно.

— Къде съм попаднал?

А някой му отговаря:

— Мъчно и тежко ми е, Емеля! В бъчва ни насмолиха и ни хвърлиха в синьото море.

— А ти коя си?

— Аз съм Маря, царската дъщеря.

Емеля рекъл:

*— По заповед на шуката
да стане в минутата!*

*Буйни ветрове, изкарайте бъчвата на сухия бряг,
върху жълтия пясък...*

Духнали буйните ветрове, морето се развъннувало: изхвърлило бъчвата на сухия бряг, върху жълтия пясък. Емеля и Маря, царската дъщеря, излезли от нея.

— Емеля, а къде ще живеем? Построй поне някаква къщичка.

— Не ми се строи...

Тогава тя започнала още по-силно да го моли и той казал:

*— По заповед на шуката
да стане в минутата!*

Построй се, каменен дворец със златен покрив...

Само като изрекъл това, появил се каменен дворец със златен покрив. Около него — зелена градина, в която цъфтят цветя и пеят птици. Маря, царската дъщеря, и Емеля влезли в двореца и седнали край прозореца.

— Емеля, а не можеш ли да се превърнеш в красавец?

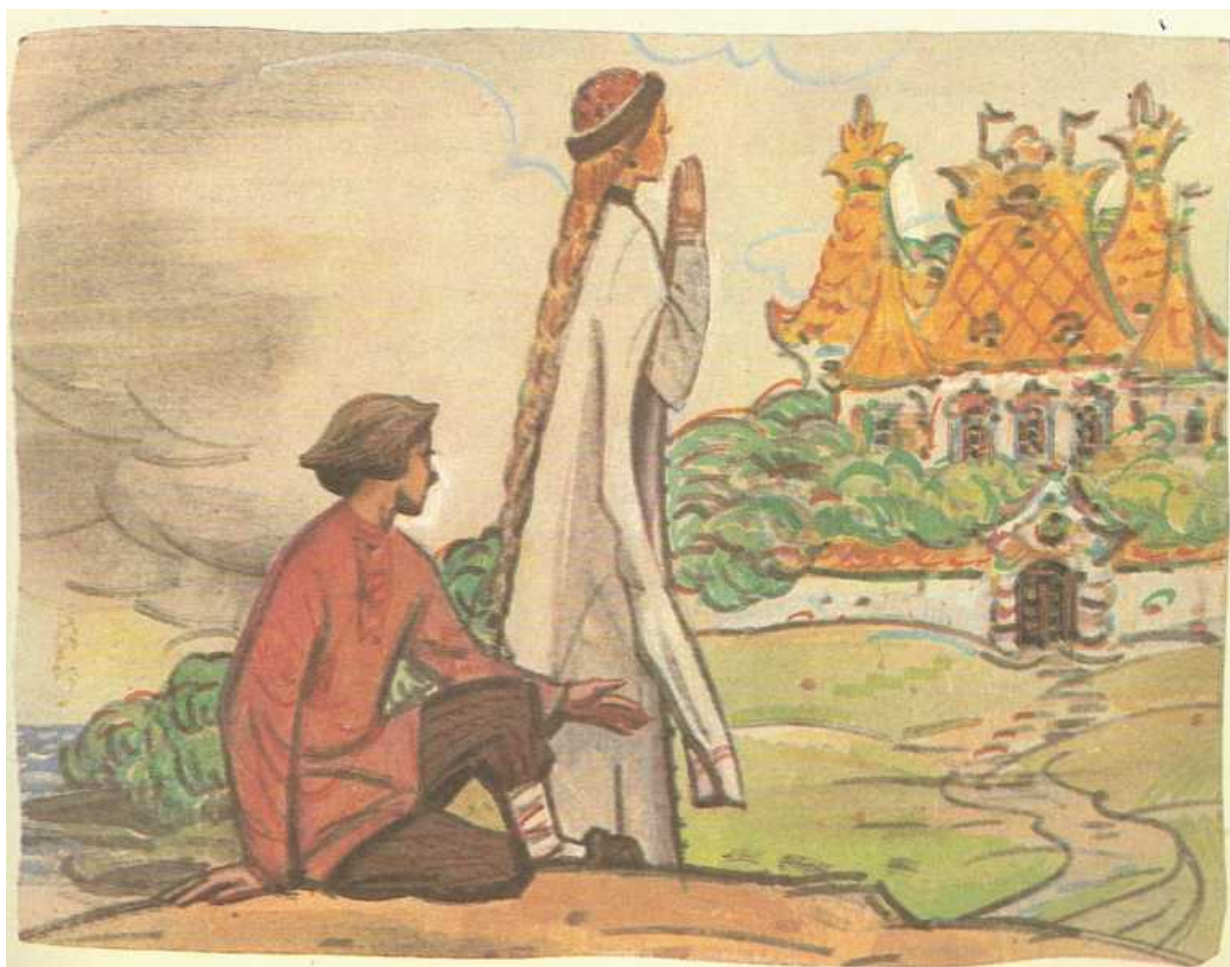
Емеля не му мислил дълго:

— По заповед на шуката

да стане в минутата!

Да стана юначен момък — от красив по-красив...

И Емеля станал такъв, че с думи не можеш да го опишеш.

През това време царят излязъл на лов и видял, че се издига дворец, от който по-рано и помен нямало.

— Какъв е този невежа, дето е построил дворец в моите земи без мое разрешение?

И изпратил да разберат и разпитат кои са тези. Посланците дошли, застанали под прозореца и заразпитвали.

Емеля им отговорил:

— Извикайте царя да ми дойде на гости и аз сам ще му кажа.

Дошъл му царят на гости. Емеля го посрещнал, завел го в двореца, настанил го на масата. Започнали да пируват. Царят яде, пие и не престава да се чуди:

— Кой си ти, юначни момко?

— А спомняш ли си глупака Емеля, който беше дошъл при тебе с печката си, а ти заповяда да го затворят заедно с дъщеря ти в една насмолена бъчва и да го хвърлят в морето? Аз съм същият този Емеля. Ако искам, цялото ти царство ще подпаля и разоря.

Царят много се изплашил и започнал да се моли за прошка:

— Ожени се за дъщеря ми, Емеля, вземи царството ми, само не ме погубвай!

Тогава те устроили голямо пиршество. Емеля се оженил за Маря, царската дъщеря, и започнал да управлява царството.

Приказката свърши пак, който слуша, е юнак.

ЦАРКИНЯТА ЖАБА

Имал едно време един цар трима сина. Когато синовете израснали, царят ги събрал и им рекъл:

— Мили мои синове, иска ми се да ви оженя, докато още не съм остарял, да погледам дечицата ви, да се порадвам на внучета.

Синовете отвърнали на баща си:

— Щом си рекъл, тате, тъй да бъде. За кого искаш да ни ожениш?

— Вземете, чеда мои, по една стрела, излезте в широкото поле и стреляйте: където паднат стрелите ви, там ще ви е съдбата.

Поклонили се синовете на баща си, взели по една стрела, излезли в широкото поле, опънали лъковете и пуснали стрелите.

Стрелата на най-големия син паднала в болярски двор, вдигнала стрелата болярската дъщеря. Стрелата на средния син паднала в широкия двор на един търговец, вдигнала я търговската дъщеря.

А стрелата на най-малкия царски син Иван се вдигнала нависоко и отлетяла нанякъде. Той вървял, вървял, стигнал до едно блато и видял, че там стои една жаба и държи в устата си неговата стрела. Иван-царският син ѝ рекъл:

— Жабке, жабке, дай ми стрелата.

А жабата му отговорила:

— Ожени се за мене!

— Шегуваш ли се, как ще се оженя за жаба?

— Ожени се, значи съдбата ти е такава.

Натъжил се Иван-царският син. Но нямало какво да се прави, взел жабата и я занесъл в къщи. Отпразнувал царят три сватби: оженил най-големия син за болярската дъщеря, средния — за търговската, а бедния Иван — за жабата.

Извикал царят синовете си:

— Искам да видя коя от вашите жени е най-сръчна. Нека ми ушият за утре по една риза.

Синовете се поклонили на баща си и си тръгнали.

Прибрал се Иван-царският син в къщи и седнал с наведена глава. Жабата си скачала по пода и го попитала:

— Какво си навел глава, Иване? Да не се е случило нещо лошо?

— Тате поръча да му ушиеш риза за утре.

Жабата му отговорила:

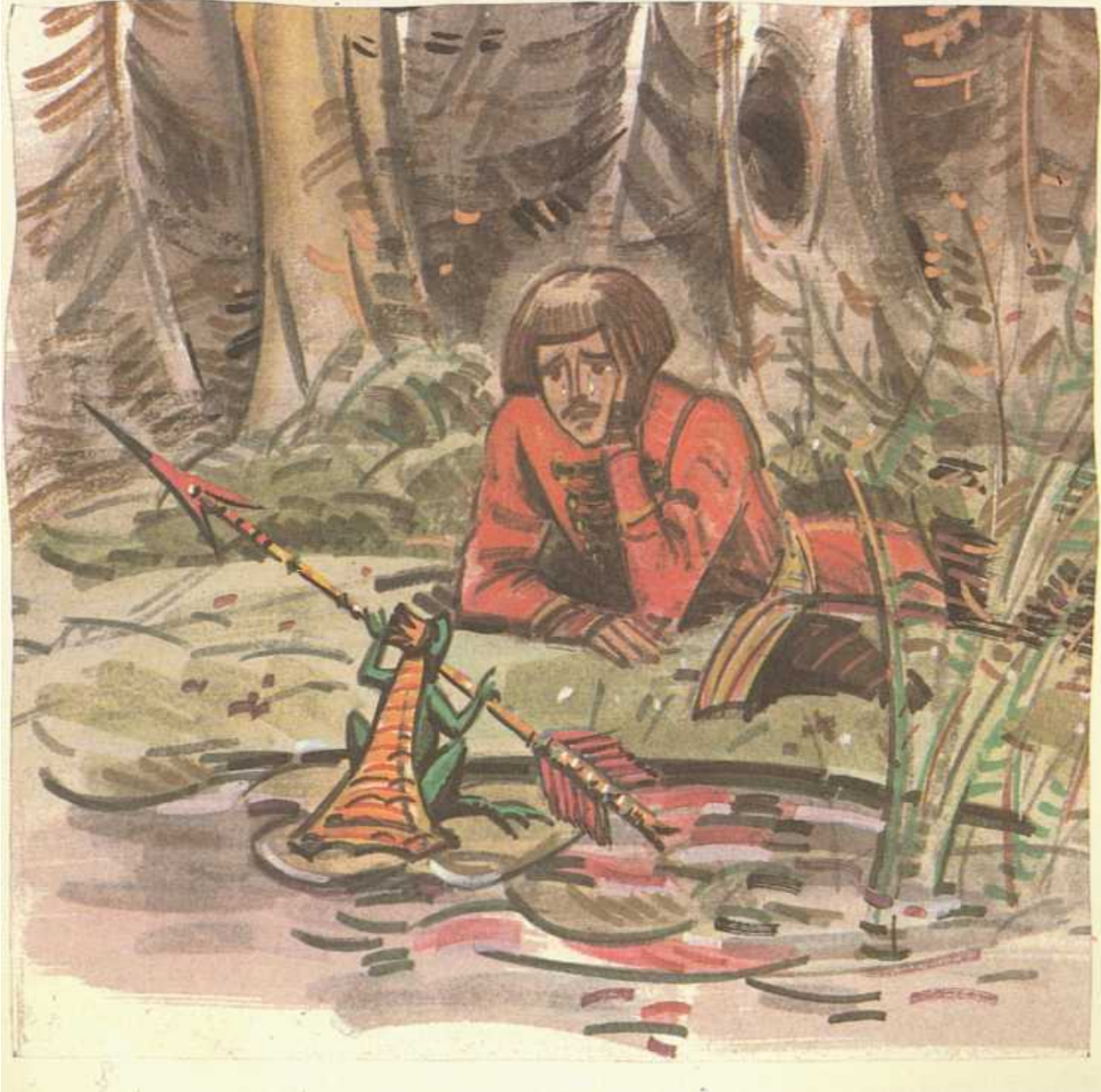
— Не тъжи, царски сине, лягай си по-добре да спиш, утрото е помъдро от вечерта.

Легнал си Иван-царският син, а жабата изскочила в пруста, свалила си жабешката кожа и се превърнала на Василиса Премъдра — такава красавица, че с думи не може да се опише.

Василиса Премъдра плеснала с ръце и викнала:

— Събирайте се, майчици-бавачки! Ушийте ми до заранта такава риза, каквато съм виждала при родния ми татко!

Събудил се сутринта Иван-царският син, жабата все така си подскачала по пода, а ризата вече лежала на масата, загърната в кърпа. Зарадвал се Иван-царският син, взел ризата и я занесъл на баща си. През това време царят приемал подаръците от по-големите си синове. Най-големият разгърнал ризата, царят я приел и рекъл:

— Такава риза само в селска къща се носи.

Средният син разгърнал ризата, а царят рекъл:

— С такава само на баня се ходи.

Иван-царският син разгърнал ризата, извезана със злато, сребро и изкусни шевици. Царят само като я погледнал, рекъл:

— Е, това се казва риза — нея по празници ще обличам.

Тръгнали си двамата по-големи братя за в къщи и си заговорили помежду си:

— Ние, изглежда, напразно се присмивахме на жената на Иван: тя не ще да е жаба, а някаква магьосница...

Извикал пак царят своите синове:

— Нека вашите жени ми изпекат за утре по един хляб. Искам да разбера коя от тях по-добре готви.

Навел глава Иван — царският син и се върнал в къщи. Жабата го попитала:

— Какво си се натъжил?

Той отговорил:

— До утре заран трябва да се изпече хляб за царя.

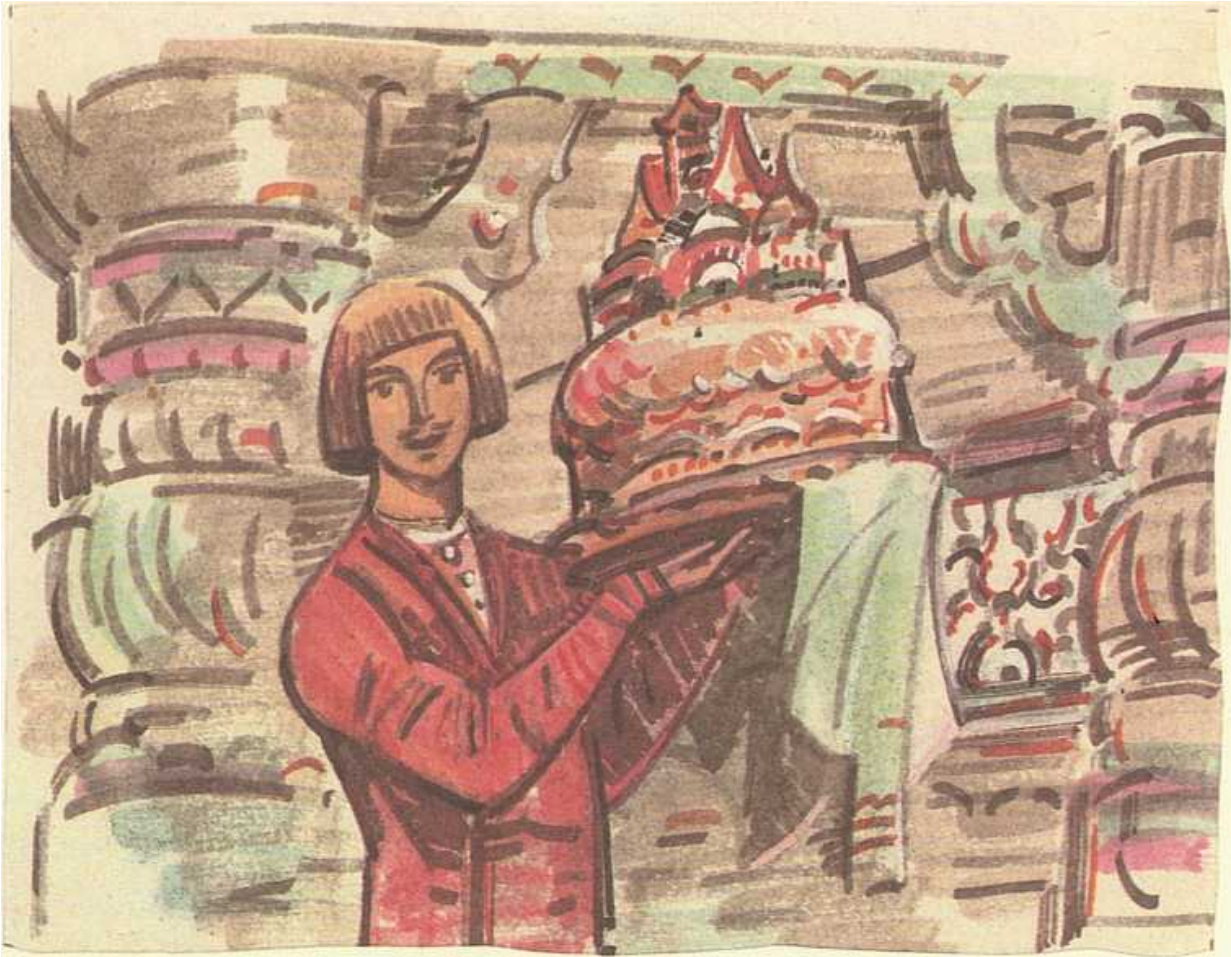
— Не тъжи, Иване, по-добре си лягай, утрото е по-мъдро от вечерта.

А ония снахи отначало се присмивали на жабата, а този път изпратили една бабичка да види как жабата ще пече хляб.

Но жабата била хитра и разбрала това. Замесила ноцвите, счупила фурната отгоре и направо в тази дупка обърнала тестото. Бабичката хукнала при царските снахи, разказала им всичко и те започнали да правят така.

А жабата скокнала под навеса, превърнала се на Василиса Премъдра и плеснала с ръце:

— Събирайте се, майчици-бавачки! Изпечете ми до заранта мек бял хляб, какъвто съм яла при родния ми татко.

Събудил се сутринта Иван-царският син, а на масата вече лежал хляб, украсен с изкусни неща: от страни с разни орнаменти, а отгоре — цели градове с крепостните стени.

Зарадвал се Иван, загърнал хляба в месал и го понесъл на баща си. През това време царят приемал хлябовете от големите си синове. Техните жени изпонасипвали тестото във фурните, както им разказала бабичката, и се получила печена кал. Царят взел хляба от най-големия си син, погледнал го и го изпратил на слугите. Взел хляба от средния си син и го изпратил пак там. А като подал своя хляб Иван-царският син, царят рекъл:

— Ето това се казва хляб — само по празници да го ядеш.

И заповядал царят на тримата си сина да дойдат на другия ден заедно с жените си на пир при него.

Пак се върнал Иван-царският син в къщи с клюмнала глава. Жабата подскачала по пода:

— Ква-ква, Иване, царски сине, защо си така тъжен? Да не си чул от баща си лоша дума?

— Жабке, жабке, как да не тъжа. Баща ми поръча да отида с тебе на пир, а как да те покажа на хората?

Жабата му отговорила:

— Не тъжи, Иване, върви на пира сам, а аз ще дойда скоро след тебе. Като чуеш трополене и гръм, не се плаши. Ако те попитат, кажи: „Моята жабка пристига в сандъчето си“.

Отишъл Иван-царският син сам на пира. Пристигнали по-големите братя с жените си, пременени, нагиздени, начервени, изписани. Стоят и се присмиват на Иван:

— Що си дошъл без жена си? В кърпичка поне да беше я донесъл. Къде намери такава красавица? Май че всички блата си обиколил.

Седнал царят да пирува със синовете си, със снахите и гостите на дъбови маси, застелени с покривки, отрупани с ястия. Изведнъж се вдигнал шум, нещо затрополяло и загърмяло, целият дворец се разлюлял. Изплашили се гостите, изпонаскачали от местата си, а Иван — царският син им рекъл:

— Не се бойте, гости честити: това е моята жабка, пристига в сандъчето си.

Приближила се до царския палат позлатена карета с шест бели коня и от нея излязла Василиса Премъдра: върху лазурната ѝ рокля блестели гъсто обсипани звезди, на главата ѝ — ясен месец свети; такава красавица само в приказка се среща. Хванала тя Иван-царския син за ръка и го повела към дъбовите маси, отрупани с ястия.

Започнали гостите да ядат, да пият и да се веселят. Василиса Премъдра отпила от чашата си, а остатъците изляла в левия си ръкав. Хапнала си от печения лебед, а кокалчетата пъхнала в десния си ръкав.

Видели всичко това жените на по-големите царски синове и направили същото.

Хапнали, пийнали, дошло време да се танцува. Хванала Василиса Премъдра Иван-царския син и се понесла. Танцувала тя, танцувала, въртяла се, въртяла се — всички ѝ се чудели. Като махнала с левия ръкав — се образувало езеро, като махнала с десния ръкав — заплавали по езерото бели лебеди. Царят и гостите не можели да се начудят.

А като започнали да танцуват по-големите снахи: махнали с единия ръкав — само дето гостите опръскали, като махнали с другия — кокали се разхвърчали, та един даже чукнал царя по окото. Царят се разсърдил и изгонил и двете снахи.

През това време Иван-царският син полекичка се измъкнал, дотичал в къщи, намерил там жабешката кожа и я хвърлил в печката, изгорил я в огъня.

Върнала се Василиса Премъдра в къщи и какво да види — няма я жабешката й кожа. Седнала тя на одъра, опечалена и натъжена и рекла на Иван-царския син:

— Иване, Иване, какво направи! Ако беше почакал още три дни, щях да бъда вечно твоя. А сега прощавай. Търси ме през девет земи в

десета, при Кошчей Безсмъртни...

Превърнала се Василиса Премъдра на сива кукувица и излетяла през прозореца. Поплакал Иван-царският син, поклонил се на четирите страни и тръгнал, накъдето му виждат очите — да търси жена си, Василиса Премъдра. Вървял той, вървял — много ли, малко ли, близо ли, далече ли — изтъркал един чифт ботуши, скъсал един кафтан, а от дъждовете шапката му се пробила. Срещнал той един старец.

— Здравей, юначе! Какво търсиш и накъде си се запътил?

Разказал му Иван-царският син за нещастieto си. Старият дядо му рекъл:

— Ех, Иване, Иване, защо си изгорил жабешката кожа? Не си я надянал ти, не ти е било работа ти да я снемаш. Василиса Премъдра се родила по-хитра и по-мъдра от своя баща. Той се ядосал на дъщеря си и заповядал три години като жаба да ходи. Но какво да те прави човек, на ти едно кълбо: накъдето се търкулне, смело тръгвай натам.

Поблагодарил Иван-царският син на дядото и тръгнал след кълбенцето. Кълбото се търкаля, а той върви след него. Срещнал по едно време в полето една мечка. Прицелил се Иван, поискал да убие звяра. А мечката му рекла с човешки глас:

— Не ме убивай, Иване, ще ти потрябвам някога.

Пожалил Иван-царският син мечката и не я застрелял, тръгнал по-нататък. Видял, че над него се вие дива патица. Прицелил се той, но дивата патица му рекла с човешки глас:

— Не ме убивай, Иване, ще ти потрябвам някога.

Пожалил той патицата и тръгнал по-нататък. Видял, че бяга един заек. Пак грабнал пушката Иван-царският син, поискал да го застреля, но заекът му проговорил с човешки глас.

— Не ме убивай, Иване, ще ти потрябвам.

Смилил се той над заека и тръгнал по-нататък. Приближил се до синьото море и видял, че на брега му, върху пясъка, лежи една щука, която едва дишала и му рекла:

— Ох, Иване, пожали ме, хвърли ме в синьото море!

Той хвърлил щуката в морето и тръгнал по-нататък по брега. Най-накрая кълбенцето стигнало до гората. Там имало една къщичка на кокоши крака, която се въртяла около себе си.

— Къщичке, къщичке, застани като преди, както те е майка поставила: с гръб към гората, с лице към мене.

Обърнала се къщичката с лице към него и с гръб към гората. Изкачил се в нея Иван-царският син и какво да види: на деветата тухла на печката лежи баба Яга с крак като тояга, зъбите ѝ на полицата стърчат, а в тавана ѝ е заврян носът.

— Защо, добри юначе, си дошъл при мене? — го попитала баба Яга. — Работа ли търсиш, или от работа бягаш?

Иван-царският син ѝ отвърнал:

— Ах ти, бабо дърта, да беше ме напоила, да беше ме нахранила, да беше ме в банята изкъпала, пък след това да ме питаше.

Баба Яга го изкъпала, нахранила и напоила, в постелята го турила да легне и Иван-царският син ѝ разказал, че търси жена си — Василиса Премъдра.

— Знам, знам — рекла му баба Яга, — твоята жена сега е при Кошчей Безсмъртни. Трудно ще я намериш, не е лесно да се справиш с Кошчей: неговата смърт се намира на върха на една игла, тази игла се намира в едно яйце, яйцето е в една патица, патицата е в един заек, този заек седи в един каменен сандък, а сандъкът се намира на върха на един висок дъб, а този дъб Кошчей Безсмъртни пази като окото си.

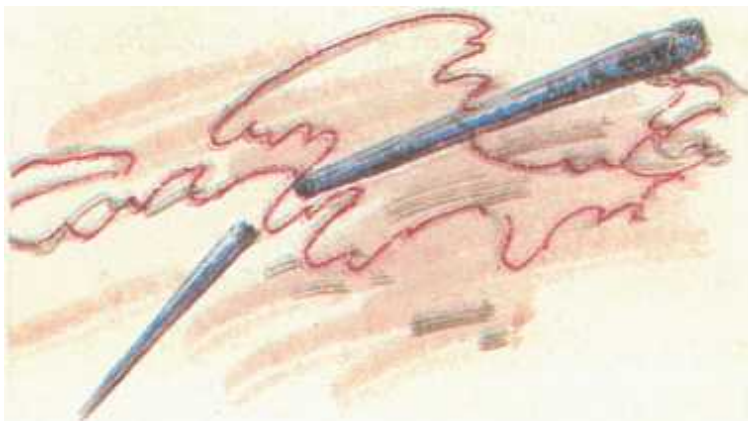
Пренощувал Иван-царският син при баба Яга, а на сутринта тя му казала къде расте високият дъб. Стигнал до него Иван и видял, че стои и шуми високият дъб, на него е качен каменният сандък, но е трудно да се свали.

Изневиделица изскочила една мечка и изтръгнала дъба с корените. Сандъкът паднал и се разбил. От сандъка изскочил един заек и хукнал да бяга с всичка сила. А след него се спуснал друг заек, догонил го и го разкъсал на парчета. А от заека изскочила патица, която хвъркнала нависоко, под самото небе. Изведнъж върху нея се нахвърлила друга дива патица и я ударила с все сила. Първата изтървала едно яйце, което потънало в синьото море...

Заплакал Иван-царският син, заронил горчиви сълзи — къде ще намериш яйце в морето! Изведнъж изплувала на брега една щука с яйце в зъбите си. Иван-царският син разбил яйцето, извадил иглата и започнал да ѝ чупи върха. Той чупи, а Кошчей Безсмъртни започнал да се извива и да се гърчи. Колкото и да се гърчил и извивал Кошчей, Иван-царският син счупил върха на иглата и Кошчей трябвало да умре.

Влязъл Иван-царският син в белокаменния палат на Кошчей, а насреща му изтичала Василиса Премъдра и го целунала по устата.

Върнали се Иван-царският син и Василиса Премъдра в къщи и живели дълго и щастливо до дълбока старост.

МАЛЕЧКА-ПАЛЕЧКА

Има на този свят и добри хора, има и лоши, но има и такива, дето и от брата си срам нямат.

Точно при такива хора попаднала Малечка-Палечка. Останала тя сираче, взели я тези хора, отхранили я и я замъчили от работа: тя и тъче, тя и преде, тя и шета, за всичко — все тя.

А господарката ѝ имала три дъщери. Най-голямата се казвала Едноочка, средната — Двучка, а най-малката — Триочка.

Дъщерите по цял ден седели край портата и гледали улицата, а Малечка-Палечка работела вместо тях: премени им шиела, за тях преядла и тъчала, а добра дума от тях ни веднъж не чула.

Излизала отвреме навреме Малечка-Палечка в полето, прегръщала своята пъстра кравичка, лягала на шията ѝ и ѝ разказвала колко труден ѝ е животът.

— Кравичке, майчице! Бият ме, ругаят ме, хляб не ми дават, да плача ми забраняват. До утре са ми заповядали пет чувала вълна да изпреда, да я изтъка, да я избеля и на рула да я свия.

А кравичката ѝ отговаряла:

— Хубаво девойче, влез в едното ми ухо, а от другото излез и всичко ще бъде изпълнено.

Така и ставало. Влизала Малечка-Палечка в едното ухо на кравата, излизала от другото и всичко било готово: и изтъкано, и избелено, и на рула завито.

Занасяла тя платното на господарката си. Тя гледала, пъшкала, криела го в сандъка, а на Малечка-Палечка още повече работа давала.

Момичето пак отивало при кравичката, прегръщало я, милвало я, в едното ухо влизало, от другото излизало, вземало всичко наготово и го носело на господарката си.

Извикала веднъж господарката щерката си Едноочка и ѝ казала:

— Дъще моя добричка, дъще моя хубавичка, отиди и виж кой помага на сирачето: и тъче, и преде, и платното в рула свива.

Отишла Едноочка в гората заедно с Малечка-Палечка, тръгнала с нея из полето, но забравила майчината поръка, припекла се на слънчице, излегнала се на тревицата. А Малечка-Палечка заговорила:

— Поспи, оченце, поспи, оченце!

Окото на Едноочка се затворило. Докато Едноочка спала, кравичката всичко изтъкала, избелила и в рула го свила.

Така и не могла господарката да разбере нищо и изпратила втората си дъщеря — Двуочка:

— Дъще моя добричка, дъще моя хубавичка, отиди и виж кой

помага на сирачето.

Двуочка тръгнала с Малечка, забравила майчината поръка, припекла се на слънчице, излегнала се на тревицата. А Малечка я приспива:

— Поспи, оченце, поспи и ти, второ оченце!

Двуочка си затворила очите. Кравата изтъкала платно, избелила го, на рула го навила, а Двуочка все още спяла.

Господарката се ядосала и на третия ден изпратила третата си дъщеря Триочка, а на сирачето дала още повече работа.

Триочка потичала, поскачала, слънцето я обезсилило и тя легнала на тревата.

Малечка-Палечка й запяла:

— Поспи, оченце, поспи и ти, второ оченце!

А за третото око забравила.

Двете очи на Триочка заспали, а третото гледало и всичко видяло: как Малечка-Палечка влязла в едното ухо на кравата и излязла от другото и взела готовите платна.

Триочка се върнала в къщи и всичко разказала на майка си.

Бабата се зарадвала и още на другия ден отишла при мъжа си:

— Заколи пъстрата крава!

Дядото започнал и тъй, и иначе:

— Да не си полудяла, бабо? Кравата е още млада и добра!

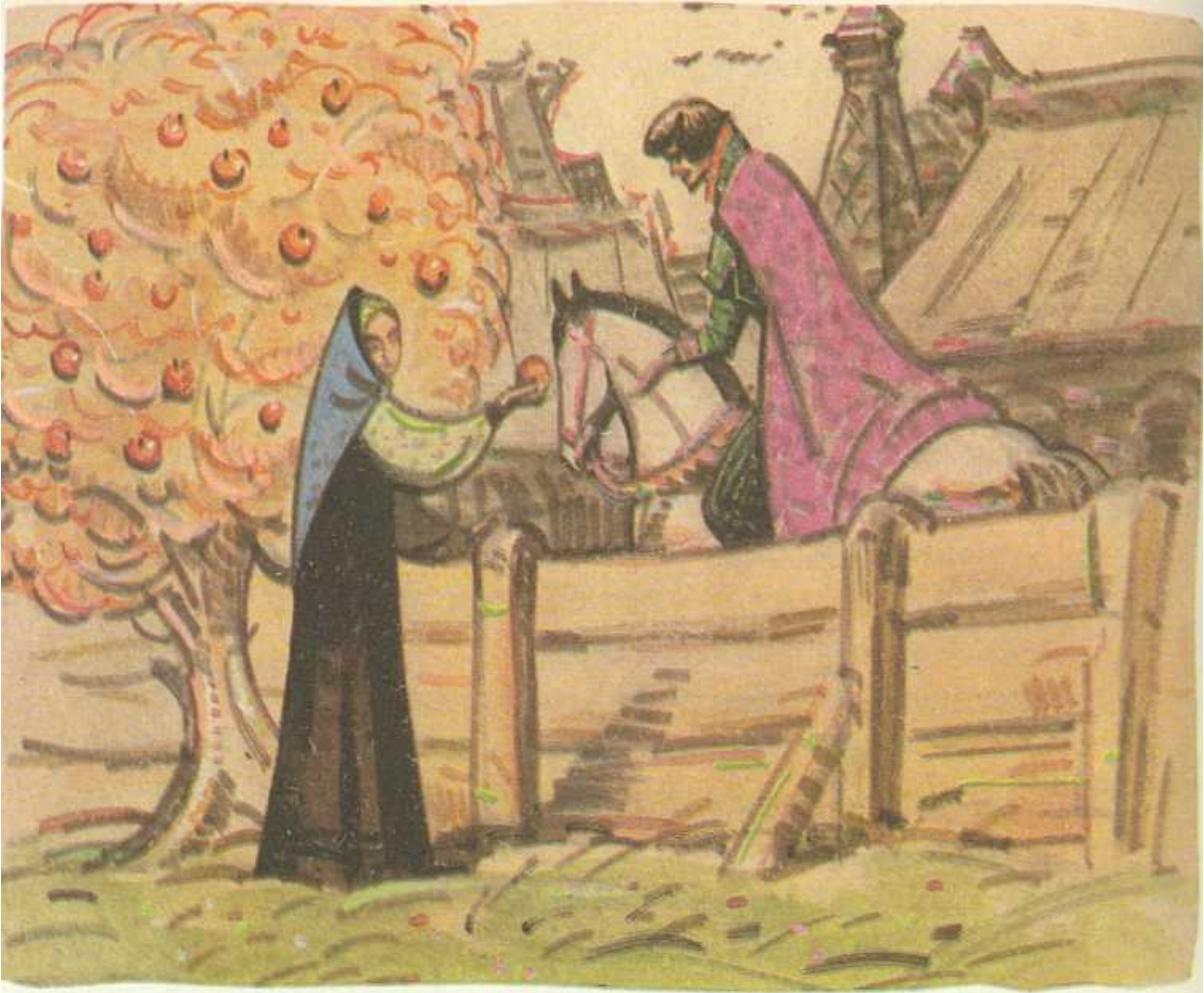
— Коли я и край!

Нямало какво да се прави. Започнал дядото да точи ножа. Малечка научила за това, хукнала в полето, прегърнала пъстрата кравичка и й рекла:

— Кравичке, майчице, искат да те заколят!

А кравата й отвърнала:

— А ти, моето момиче, не ми яж месото, а кокалчетата ми ги събери, завържи ги в кърпа, закопай ги в градината и никога не ме забравяй: всяка сутрин поливай кокалчетата ми с вода.

Заколил дядото кравата. Малечка-Палечка изпълнила всичко, което ѝ каза кравата: от глад умираше, но парче месо от нея не хапнала, кокалчетата ѝ закопала и всеки ден ги поливала в градината.

Каква ябълка израснала на това място! Ябълчиците, които висели по нея, били сочни, листенцата ѝ били златни, а клончетата ѝ — сребърни. Който и да минавал оттам, се спирал, който идвал наблизко — се заглеждал.

Минало известно време и веднъж Едноочка, Двучка и Триочка се разхождали из градината. През това време покрай двора им минавал един хубавец — богат, напет и млад. Видял той сочните ябълки в градината и започнал да закача момите:

— Моми-хубавелки, която от вас ми даде една ябълка, тя ще се омъжи за мене.

Трите сестри се втурнали една през друга към ябълката.

А ябълчиците уж висели ниско, до ръцете им били, а изведнъж се вдигнали високо, далеч над главите им.

Сестрите искали да ги обрулят, но листата им засипали очите, искали да ги откъснат, но клоните раздърпали плитките им. Каквото и да правели, както и да се мъчели, ръцете си изподрали, а така и не ги стигнали.

Приближила се Малечка-Палечка — клонките се навели към нея и ябълките се спуснали надолу. Почерпила тя хубавеца с ябълка и той се оженил за нея. И си заживяла тя добре и спокойно.

МАРЯ ХУБАВИЦА

Имало едно време в едно царство един царски син — Иван. Той имал три сестри: едната се казвала царкиня Маря, втората — царкиня Олга и третата — царкиня Ана.

Баща им и майка им умрели. Когато умирали, те заръчали на сина си:

„Който поиска пръв някоя от сестрите ти за жена, на него я дай — не ги дръж дълго при себе си.“

Царският син погребал родителите си и покрусен от мъка тръгнал да се разходи със сестрите си из зелената градина.

Изведнъж небето се покрило с черен облак, извила се страшна буря.

— Хайде, сестрички, да се прибираме в къщи — рекъл Иван-царският син.

Едва успели да влязат в двореца и се разнесъл гръм, таванът се процепил и в стаята влетял един ясен сокол. Ударил се соколът в пода, превърнал се на хубав момък и рекъл:

— Здравей, Иване-царски сине, преди идвах при тебе като гостенин, а днес идвам като сват: искам да се сватосам за сестра ти — царкиня Маря.

— Ако те хареса сестра ми, няма да ѝ преча — оженете се.

Царкиня Маря се съгласила. Соколът се оженил за нея и я завел в своето царство.

И така ден след ден, час подир час изтекла незабелязано цяла година. Излязъл веднъж Иван-царският син пак да се поразходи с двете си сестри из зелената градина. Пак изплувал облак, извила се вихрушка, засвяткали мълнии.

— Хайде, сестрички, да се прибираме в къщи — рекъл царският син.

Едва успели да влязат в двореца и се разнесъл гръм, покривът паднал, таванът се процепил и влетял един орел. Ударил се орелът в пода и се превърнал на хубав момък.

— Здравей, Иване-царски сине, преди ти идвах като гостенин, а сега идвам като сват.

И се сватосал за царкиня Олга.

Иван-царският син му отговорил:

— Ако те хареса сестра ми, нека се омъжи за тебе, аз не мога да я карам насила.

Олга се съгласила да се омъжи за орела. Орелът я подхванал и я завел в своето царство.

Изминала още една година. Иван-царският син казал на най-малката си сестра:

— Хайде да се поразходим из зелената градина.

Поразходили се малко и пак небето се покрило с черен облак, засвяткали мълнии.

— Да се приберем, сестро, в къщи!

Върнали се те в къщи, не успели да седнат и се разнесъл гръм, процепил се таванът и влетял един гарван. Ударил се гарванът в пода и се превърнал на хубав момък. Предните били хубави, но този бил още по-хубав.

— Е, Иване-царски сине, преди ти идвах като гостенин, а сега съм дошъл като сват, дай ми царкиня Ана за жена.

— Не мога да я карам насила: ако ѝ харесащ, нека се омъжи за тебе.

Омъжила се царкиня Ана за гарвана и той я завел в своето царство.

Останал Иван-царският син сам. Цяла година живял без сестрите си и му домъчняло за тях.

— Ще тръгна — рекъл — да си търся сестрите.

Стегнал се за път, вървял, вървял и изведнъж видял в полето голяма войска победена. Царският син попитал:

— Ако тук има жив човек — отговори ми кой е разбил тази голяма войска?

Отговорил му един жив човек:

— Цялата тази войска е разбита от царкиня Маря Хубавица, прекрасната кралица.

Препуснал Иван-царският син по-нататък, стигнал до едни бели шатри, излязла насреща му Маря Хубавица, прекрасната кралица.

— Здравей, царски сине, накъде те е понесъл бог — по работа или без работа?

Иван-царският син ѝ отвърнал:

— Добрите юнаци не ходят без работа.

— Е, ако не ти е бърза работата, погостувай ми в шатрите.

Иван-царският син се зарадвал на поканата, две нощи в шатрите нощувал. Харесал се той на Маря Хубавица и се оженили.

Маря Хубавица, прекрасната кралица, го взела със себе си в своята страна; поживели те заедно известно време, но кралицата решила пак за война да се готви. Оставила тя на Иван-царския син цялото стопанство и му заръчала:

— Навсякъде ходи, всичко наглеждай, само в този килер не надничай.

Той не издържал, щом Маря Хубавица заминала, веднага се хвърлил към килера, отворил вратата, погледнал вътре, а там висял, прикован с дванадесет вериги, Кошчей Безсмъртни.

Примолил се Кошчей на Иван-царския син:

— Пожалеј ме, дай ми да пийна, десет години се измъчвам тук и гладен, и жаден — съвсем ми пресъхна гърлото.

Царският син му дал цяла кофа с вода, той изпил и поискал още:

— Не мога с една кофа да си утоля жаждата, дай ми още.

Царският син му дал още една кофа. Кошчей я изпил и поискал още една, а като изпил и третата кофа, възвърнал си предишната сила, тръснал веригите и скъсал и дванадесетте наведнъж.

— Благодаря ти, Иване-царски сине — рекъл Кошчей Безсмъртни, — сега ще видиш Маря Хубавица като си видиш ушите.

И като страшен вихър излетял през прозореца, догонил по пътя Маря Хубавица, прекрасната кралица, грабнал я и я отнесъл със себе си.

Горчиво заплакал Иван-царският син, приготвил се и тръгнал на път:

„Каквото и да става, ще намеря Маря Хубавица!“

Минал ден, дошъл втори, заранта на третия ден той видял чудесен дворец. Край двореца се издигал дъб, на дъба седял ясен сокол. Литнал соколът от дъба, ударил се в земята, превърнал се на хубав момък и викнал:

— Здравей, мой мили шурей!

Втурнала се царкиня Маря, посрещнала Иван-царския син радостно, започнала да го разпитва за здравето, за своя живот да му разказва. Погостувал им царският син три дни и рекъл:

— Не мога да ви гостувам по-дълго, тръгнал съм да търся жена си Маря Хубавица, прекрасната кралица.

— Трудно ще ти е да я намериш — му отвърнал соколът. — Остави ни за всеки случай сребърната си лъжица: да си я гледаме и за тебе да си спомняме.

Оставил Иван-царският син сребърната си лъжица при сокола и тръгнал на път.

Вървял той ден, вървял втори, заранта на третия ден видял един дворец още по-хубав от първия. Край двореца се издигал дъб, а на дъба стоял орел.

Литнал орелът от дъба, ударил се в земята и се превърнал в хубав момък, който се провикнал:

— Ставай, царкиньо Олга, нашият мил брат пристигна! Веднага припнала царкиня Олга, започнала да го целува и прегръща, да го разпитва за здравето, да му разказва за своя живот. Погостувал им Иван-царският син три дни и рекъл:

— Не мога повече да ви гостувам; тръгнал съм да търся жена си Маря Хубавица, прекрасната кралица.

Орелът му отвърнал:

— Трудно ще ти е да я намериш; остави ни сребърната си вилица: ще я гледаме и за тебе ще си спомняме.

Оставил той сребърната си вилица и тръгнал на път. Вървял един ден, вървял втори, заранта на третия ден видял един дворец, който бил по-хубав от предишните два. Край двореца се извисявал дъб, а на дъба стоял един гарван.

Литнал гарванът от дъба, ударил се в земята, превърнал се на хубав момък и викнал:

— Излез по-бързо, царкиньо Ана, брат ни е пристигнал! Хукнала насреща му царкиня Ана, радостно го посрещнала, започнала да го целува и прегръща, за здравето да го разпитва, за живота си да му разказва.

Погостувал им Иван-царският син три дни и им рекъл:

— Прощавайте, отивам да търся жена си, Маря Хубавица, прекрасната кралица.

Гарванът му отвърнал:

— Трудно ще ти е да я намериш; я си остави у нас сребърната табакерка: ще си я гледаме и ще си спомняме за теб.

Дал им царският син сребърната табакерка, сбогувал се и се отправил на път.

Вървял един ден, вървял втори, а на третия ден се добрал до Маря Хубавица.

Видяла тя своя мил, хвърлила се на шията му, обляла се в сълзи и промълвила:

— Ах, Иване-царски сине, защо не ме послуша — защо надникна в килера и освободи Кошчей Безсмъртни?

— Прости ми, Маря Хубавица, не припомняй старото, по-добре тръгвай с мене, докато не се вижда Кошчей Безсмъртни; да се надяваме, че няма да ни догони.

Приготвили се и тръгнали. А Кошчей бил на лов; привечер, като се прибирал в къщи, конят му започнал да се препъва.

— Какво си се запрепъвала, ненаситна кранто? Да не си усетила някаква беда?

Конят му отвърнал:

— Идвал е Иван-царският син и е отвлякъл Маря Хубавица.

— А ще можем ли да ги догоним?

— Можем да посеем пшеница, да почакаме, докато израсне, да я ожънем, да я смелим, на брашно да я направим, пет фурни хляб да опечем, да изядем този хляб и чак тогава да хукнем да ги гоним — и пак ще успеем.

Препуснал Кошчей, догонил Иван-царския син.

— Е — рекъл му, — този път ще ти простя заради добрината ти, защото с вода ме напои; още веднъж ще ти простя, но на третия път се пази — на парчета ще те насека.

Отнел той Маря Хубавица и я завел обратно; а Иван-царският син седнал на един камък и заплакал.

Поплакал той, поплакал и пак се върнал обратно за Маря Хубавица. Кошчей Безсмъртни пак не си бил в къщи.

— Тръгвай с мене, Маря Хубавица!

— Ах, Иване-царски сине, той ще ни настигне.

— Нека ни догони; ние поне някой и друг час ще сме заедно!

Приготвили се и тръгнали.

Връщал се Кошчей Безсмъртни в къщи, а конят му започнал да се препъва.

— Какво си се запрепъвала, ненаситна кранто! Да не си усетила нещо лошо?

— Иван-царският син е идвал и е отвлякъл Маря Хубавица.

— Ще можем ли да ги догоним?

— Даже ако посеем ечемик, ако почакаме да израсне, да го ожънем и овършеем, от него да сварим бира, да се напием, да се наспим както трябва, и чак тогава да тръгнем да ги гоним, пак ще успеем.

Препуснал Кошчей, догонил Иван-царския син.

— Нали ти казах, че ще видиш Маря Хубавица като ушите си.

Грабнал той Маря и я откарал обратно.

Останал
Иван-царският
син сам,
поплакал,
поплакал и пак
се върнал за
Маря Хубавица;
и този път
Кошчей не си
бил в къщи.

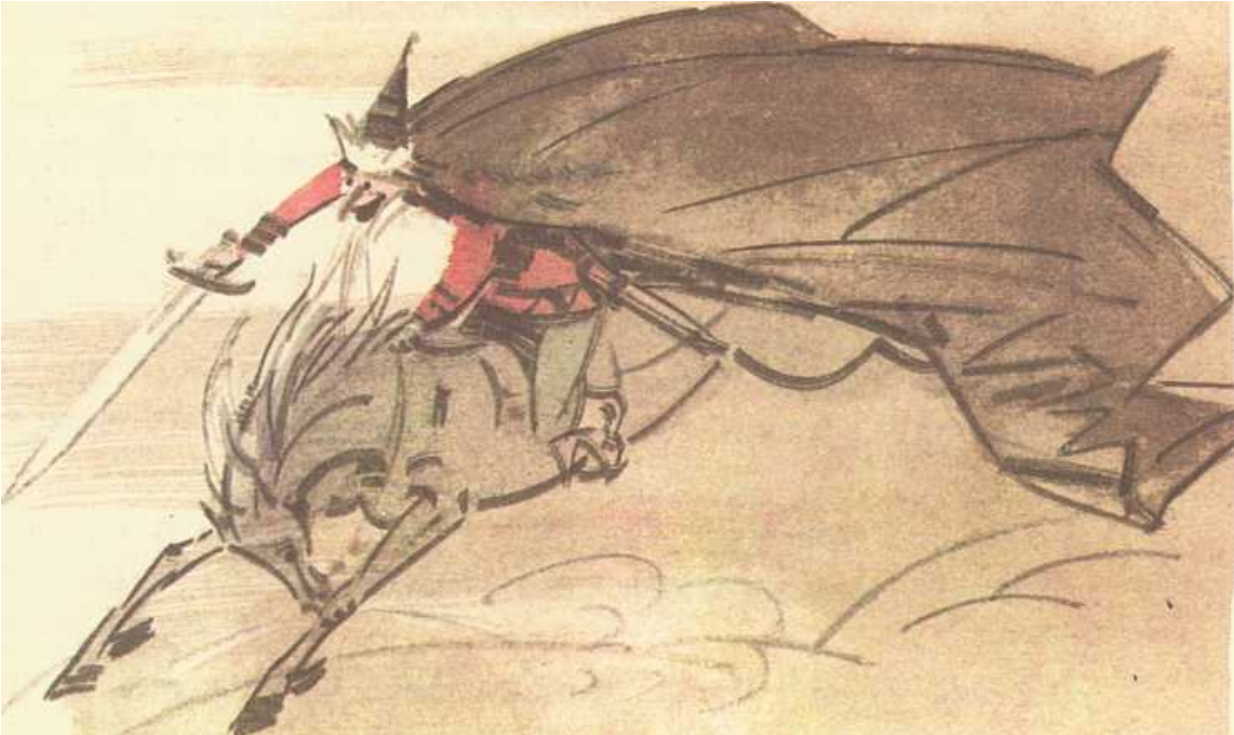
— Да
тръгваме, Маря
Хубавица.

— Ах,
Иване-царски
сине, та нали ще
ни догони и ще
те насече на
парчета!

— Нека ме
насече, аз не
мога да живея

без тебе!

Стегнаха се те и тръгнаха. Кошчей Безсмъртни се прибирал в къщи, а конят му започнал да се препъва.

— Какво си се запрепъвал? Да не усещаш нещо лошо?

— Иван-царският син е идвал и е отвлякъл Маря Хубавица.

Препуснал Кошчей, догонил Иван-царския син, насякъл го на малки парчета и ги пъхнал в една насмолена бъчва; взел бъчвата, стегнал я с железни обръчи и я хвърлил в синьото море, а Маря Хубавица закарал обратно.

В същото това време среброто, което се намирало при зетьовете на Иван-царския син, почерняло.

— Изглежда — рекли те, — беда го е сполетяла!

Хвърлил се орелът към синьото море, хванал и измъкнал бъчвата на брега.

Соколът полетял за жива вода, а гарванът за мъртва.

Събрали се и тримата на едно място, разтрошили бъчвата, измъкнали парчетата на Иван-царския син, промили ги и ги подредили както трябва.

Гарванът го напръскал с мъртва вода и тялото се сраснало, съединило се. Соколът го напръскал с жива вода — Иван-царският син трепнал, станал и рекъл:

— Ама че дълго съм спал!

— Още по-дълго щеше да спиш, ако не бяхме ние — отговорили зетьовете. — Хайде сега ела ни на гости.

— Не мога, братя мои, отивам да търся Маря Хубавица.

Дошъл той при нея и я помолил:

— Разбери от Кошчей Безсмъртни откъде е намерил такъв хубав кон.

Улучила Маря Хубавица удобна минута и започнала да разпитва Кошчей. Той ѝ разказал:

— През девет земи в десета, зад огнената река живее баба Яга. Тя има една кобила, с която всеки ден обикаля света. Има и други кобили, не по-лоши. Аз три дни ѝ пасох кобилите, нито една не загубих, за което баба Яга ми даде едно жребче.

— А как премина огнената река?

— Имам си една кърпа — като махна надясно три пъти, се появява един много висок мост, до който и огънят не достига.

Изслушала всичко Маря Хубавица и го разказала на Иван.

И кърпата откраднала и му я дала.

Иван-царският син преминал огнената река и тръгнал при баба Яга. Дълго вървял той без да хапне, без да пийне. Изпречила се пред него една задморска птица с птиченцата си. Иван-царският син рекъл:

— Ще взема да изям едно пиле.

— Не яж, Иване — го помолила задморската птица, — един ден ще ти потрябвам.

Тръгнал той по-нататък; видял в гората пчелен кошер.

— Ще си хапна — рекъл — малко меда.

Пчелата майка го помолила:

— Не ми пипай меда, Иване, един ден ще ти потрябвам.

Той не го пипнал и тръгнал по-нататък; насреща му се изпречили лъвица с лъвче.

— Ще взема да изям това лъвче, че както съм гладен, чак ми прилошава.

— Не го пипай, Иване — го помолила лъвицата, — един ден ще ти потрябвам.

— Добре, тъй да бъде!

Затърлил се той гладен. Вървял, вървял и стигнал до къщата на баба Яга, около къщата имало дванадесет пръта, на единадесет пръта имало по една човешка глава, само един бил свободен.

— Здравей, бабо!

— Здравей, Иване-царски сине! За какво си дошъл — просто така или имаш някаква нужда?

— Дойдох да спечеля при тебе един юначен кон.

— Добре, царски сине, при мене се служи не една година, а само три дни. Ако опазиш кобилите ми, ще ти дам юначен кон, а ако не можеш, не се сърди — главата ти на последния прът ще стърчи.

Съгласил се Иван-царският син. Баба Яга го нахранила и го напоила и му заповядала да се хваща за работа.

Едва подгонил кобилите в полето, а те вдигнали опашки и се разбягали на всички страни по ливадите; не успял царският син да ги обхване с очи, а тях вече ги нямало.

Натъжил се Иван, заплакал, седнал на един камък и заспал.

Слънцето вече залязвало, когато долетяла задморската птица и започнала да го буди:

— Ставай, Иване, кобилите са вече в къщи.

Царският син станал и тръгнал за в къщи. А баба Яга викала и крещяла на кобилите си:

— Защо сте се върнали в къщи?

— Как да не се върнем, когато от цял свят се събраха птици и едва не ни изкълваха очите.

— Утре няма да бягате по ливадите, а ще се криете из гъстите гори.

Пренощувал Иван-царският син, а сутринта баба Яга му рекла:

— Внимавай, царски сине, ако не опазиш кобилите, ако дори една загубиш, главата ти ще стърчи на този прът.

Подгонил той кобилите в полето; те веднага вдигнали опашки и се скрили в гъстите гори. Пак седнал царският син на един камък, плакал, плакал и заспал. Слънцето се скрило зад гората. Притичала лъвицата:

— Ставай, Иване, всички кобили са събрани.

Станал Иван-царският син и тръгнал за в къщи. А баба Яга още по-силно викала и крещяла на кобилите си:

— Защо сте се върнали в къщи?

— Как да не се върнем? Като ни наобиколиха люти зверове от цял свят, едва не ни разкъсаха!

— А утре да избягате в синьото море.

Наспал се през нощта Иван-царският син, а сутринта баба Яга го изпратила да пасе кобилите:

— Ако не ги опазиш, главата ти ще стърчи на този прът.

Подгонил той кобилите в полето. Те тозчас вирнали опашки, изчезнали от погледа и влезли в синьото море; до шия влезли във водата. Седнал Иван-царският син на един камък, заплакал и заспал. Скрило се слънцето зад гората, долетяла една пчеличка и рекла:

— Ставай, царски сине, всички кобили са събрани; а като се върнеш в къщи, не се показвай пред очите на баба Яга, отиди в конюшната и се скрий зад яслите. Там има едно келяво жребче — в оборския тор се търкаля, вземи го и в полунощ потайна бягай от къщата.

Станал Иван-царският син, промъкнал се в конюшната и се скрил зад яслите. Баба Яга се развикала и разкрещяла на кобилите:

— Защо сте се върнали?

— Как да не се върнем? Като налетяха пчели от целия свят, че като започнаха да ни жилият от всички страни до кръв.

Заспала баба Яга, а в полунощ потайна Иван-царският син й взел келявото жребче, оседлал го, метнал се на него и препуснал към огнената река. Стигнал до реката, махнал три пъти с кърпата надясно и изневиделица над реката се извисил мост.

Царският син минал през моста и махнал с кърпата наляво, но само два пъти — през реката останал тънък-претънък мост.

Събудила се сутринта баба Яга и какво да види — келявото жребче никъде го няма! Хукнала да ги преследва. С всичка сила препуснала с железния хаван, размахала чукалото, развъртяла метлата.

Стигнала до огнената река, погледнала и си помислила:

„Добре, че мост има!“

Тръгнала по моста, едва стигнала до средата му и той се срутил, баба Яга паднала в реката и загинала от люта смърт.

Иван-царският син отхранил жребчето в зелените ливади, получил се от него чуден кон.

Пристигнал царският син при Маря Хубавица. Тя изтичала и се хвърлила на шията му.

— Как можа да се спасиш от смъртта?

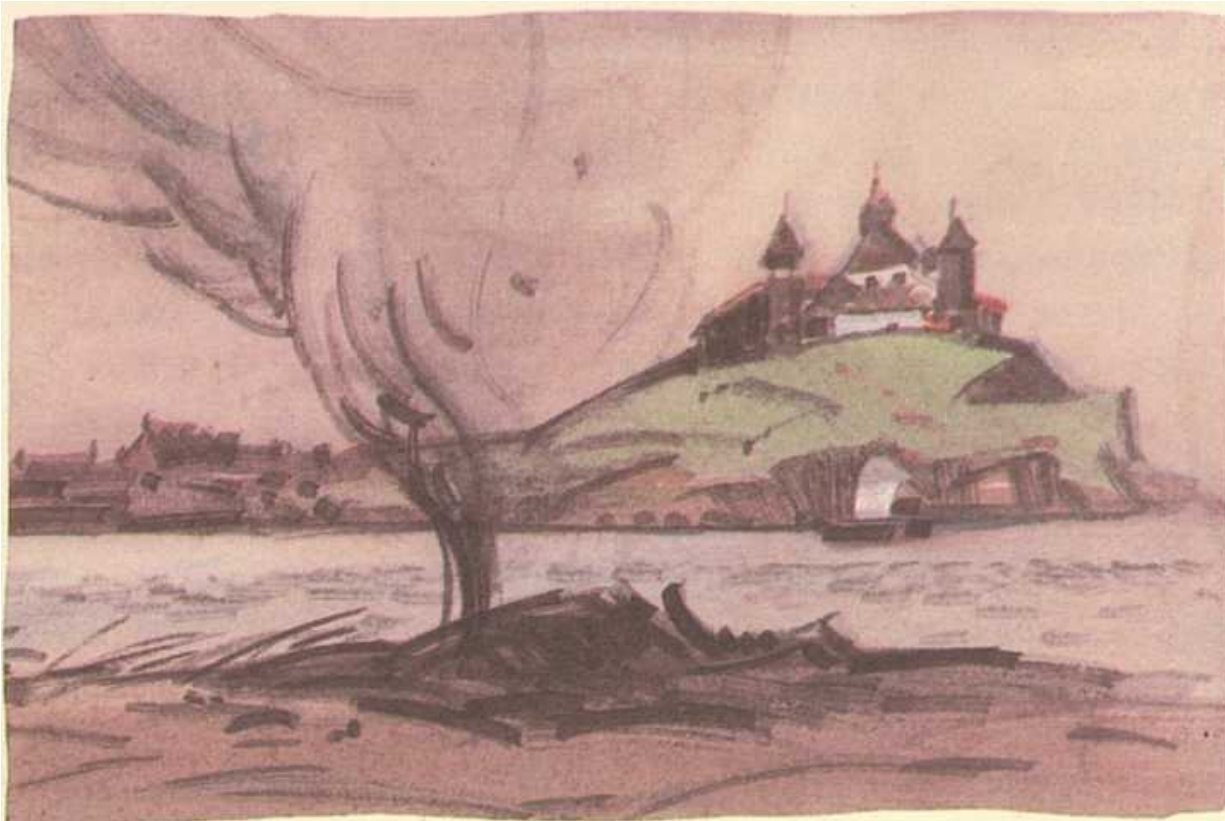
— Така и така — й разказал той, — тръгвай с мене.

— Страхувам се, Иване-царски сине, ако ни догони Кошчей, пак ще те насече на парчета!

— Не, няма да ме догони! Сега аз имам славен и юначен кон, който като птица лети.

Яхнали те коня и препуснали.

Кошчей Безсмъртни се прибирал в къщи, а конят му започнал да се препъва.

— Какво си се запрепъвала, ненаситна кранто? Или усещаш нещо лошо?

— Иван-царският син е идвал и е отвел Маря Хубавица.

— Ще можем ли да ги догоним?

— Не знам, сега Иван-царският син има юначен кон, по-добър от мене.

— Не мога да изтърпя това — рекъл Кошчей Безсмъртни, — тръгвам след тях!

Колко дълго препускал след тях, никой не знае, но догонил Иван-царския син, скочил на земята и искал да го разсече с острата си сабя, но в това време конят на Иван-царския син с всичка сила ударил с копитото си Кошчей Безсмъртни и му пръснал главата, а царският син го довършил с боздугана си.

След това царският син събрал един куп дърва, запалил огън, изгорил Кошчей Безсмъртни на кладата, а пепелта от него пуснал да я духа вятърът.

Маря Хубавица яхнала коня на Кошчей, а Иван-царският син своя и отишли на гости най-напред при гарвана, след това при орела, а сетне

и при сокола. Където и да отивали, навсякъде ги посрещали радостно.

— Ах, Иване-царски сине, вече и не мислехме, че ще те видим. Но ненапразно си се мъчил толкова: такава красавица като Маря Хубавица по цял свят да търсиш, няма да намериш!

Погостили те, повеселили се и тръгнали за своето царство. Пристигнали и започнали да живеят честито, богатство да трупат и медовина да пийват.

МАЛЪК ИВАН — РАЗУМ ГОЛЯМ

Имало едно време един дядо и една баба. Дядото се занимавал с лов на птици и зверове — с това и се прехранвал. Много години живели, а не забогатели. Измъчвала се бабата и се оплаквала:

— Животът ми си отива, а ни сладко сме яли, нито сме пили, нито шарени дрехи сме шили. И деца си нямаме. Кой ще ни радва на стари години?

— Не тъжи, бабо — утешавал я дядото, — докато се движат ръцете и ни носят краката, ще бъдем сити, а за по-нататък няма какво да му мислим.

Казал това дядото и тръгнал на лов.

Вървял, вървял дядото цял ден из гората, от сутринта до вечерта не могъл ни една птица, ни едно зверче да хване. Не му се искало с празни ръце да се прибере в къщи, но какво да се прави. Слънцето клонило към залез, трябвало да се връща в къщи.

Само като мръднал от мястото си, някъде съвсем наблизо заплескала с криле и се вдигнала изпод един храст една голяма чудно хубава птица.

Докато старецът нагласял пушката си, птицата отлетяла.

— Види се, и тая не била за мене.

Погледнал той под храста, откъдето хвъркнала птицата, а там имало гнездо с тридесет и три яйца.

— Дай поне тези яйца да използвам.

Стегнал той колана си, пъхнал всичките тридесет и три яйца в пазвата си и тръгнал за в къщи.

Вървял той, вървял и коланът му се разхлабил. Започнали яйцата едно по едно да падат от пазвата му.

Като падне яйце, на това място юнак изскача. Като падне яйце, на това място юнак изскача. Тридесет и две яйца паднали, тридесет и двама юнака изскочили.

През това време дядото си стегнал колана и тридесет и третото яйце останало в пазвата му. Огледал се той и на очите си не повярвал: вървят след него тридесет и двама юнака. Всички си приличат и в лице, и по ръста, и по косите си. И заговорили всички в един глас:

— Щом можа да ни намериш — ти сега ще си ни баща, а ние сме ти деца, води ни в къщи.

„Нямахме си с бабата никого — си помислил дядото, — а сега изведнъж — тридесет и двама сина.“

Стигнали те до в къщи и дядото рекъл:

— Ти, бабо, все тъжеше и плачеше, че нямаме деца. Ето ти тридесет и двама сина, тридесет и двама юнака. Слагай масата и храни децата.

И ѝ разказал как намерил децата.

Стои бабата, дума не може да промълви. Стояла, стояла, плеснала с ръце и се разтичала да приготви масата. А дядото си свалил колана, започнал да си сваля кафтана, паднало от пазвата му тридесет и третото яйце, изскочил тридесет и третият юнак.

— Ти откъде се взе?

— И аз съм ти син — Малък Иван.

Спомнил си дядото:

— Вярно, че в гнездото имаше тридесет и три яйца. Сядай, Малък Иване, да вечеряш.

Не успели тридесет и тримата юнаци да седнат на масата, а всичките бабини запаси изяли и станали нито сити, нито гладни.

Пренощували. Сутринта Малък Иван рекъл:

— Щом, тате, можа да ни намериш, трябва и работа да ни дадеш.

— Че каква работа да ви дам, моите момчета? Ние с бабата нито сеем, нито орем, ни рало имаме, нито кон — нищо си нямаме.

— Като нямате — нямате — отговорил Малък Иван, — тогава ще тръгнем работа да търсим. Отиди, тате, при ковача и поръчай тридесет и три коси.

Докато дядото бил в ковачницата и чакал да изковат косите, Малък Иван и братята му направили тридесет и три дръжки за коси и тридесет и три гребла.

Върнал се бащата от ковачницата. Малък Иван раздал на братята си косите и греблата.

— Отиваме да се главим на работа. Ще спечелим пари, ще си завъртим свое стопанство и ще се грижим за баща си и майка си.

Сбогували се братята с родителите си и се отправили на дълъг път. Колко вървели така, никой не знае, но пред тях се показал голям град. На пътя от града се задал един царски слуга. Когато се изравнил с тях, той ги попитал:

— Хей, юнаци, от работа ли идвате, или за работа? Ако идвате да работите, тръгвайте с мене, ще ви намеря работа.

— А каква ти е работата? — попитал Малък Иван.

— Проста работа — отговорил слугата, — трябва да се окоси тревата в царските ливади, да се изсуши, да се сгребе на купчинки и да се направят копи. Кой ви е главният?

Всичките мълчали. Излязъл отпред Малък Иван.

— Води и ни покажи къде ще работим.

Довел ги слугата до обширните царски ливади.

— Ще се справите ли за три седмици?

Малък Иван отговорил:

— Ако е ясно времето, и за три дни ще се справим.

Слугата се зарадвал.

— Хващайте се, юнаци, за работа! Ще ви платя както трябва, и каквото искате за ядене, това ще ви давам.

Малък Иван рекъл:

— Изпечи ни само тридесет и три бика, донеси тридесет и три бакъра с вино и по един самун хляб за всеки брат, а повече нищо не искаме.

Заминал си царският слуга. Братята си наточили косите и така се размахали, че само свистенето на косите се чувало. Работата им заспорила: до вечерта окосили всичката трева. През това време от царската кухня докарали тридесет и три печени бика, тридесет и три самуна хляб и тридесет и три бакъра руйно вино. Братята изпили по половин бакър вино, изяли по половин самун и по половин бик и се търкулили да поспят.

На другия ден, едва се показало слънцето и братята започнали да сушат тревата и да я трупат на купчинки, а до вечерта събрали всичкото сено в копи. Пак изпили по половин бакър вино, по половин самун хляб и половин бик изяли. Малък Иван изпратил един от братята в царския двор:

— Кажим им да дойдат да приемат работата ни.

Върнал се братът, след него слугата върви, а отзад идва сам царят да погледа обширните си ливади. Преброил царят копите сено, походил из ливадите — никъде щръкнала тревичка не намерил и рекъл:

— Е, момчета, много бързо успяхте обширните ми ливади да окосите, да изсушите тревата и от сеното копи да направите, за което ви хваля и отгоре на това ви давам сто рубли и бъчва с четиридесет литра вино. А сега смогнете да ми опазите сеното. Някой се е научил всяка година да изяжда сеното в тези ливади и никой не може да проследи крадеца.

Малък Иван рекъл:

— Пусни, ваше величество, братята ми да си ходят, а аз сам ще пазя ливадите.

Съгласил се царят. Братята си получили парите, пийнали си винце, навечеряли се и си тръгнали за в къщи.

Малък Иван се върнал в царските обширни ливади. Нощем не спял, сеното пазел, а през деня отивал да хапне и да пийне в царската готварница и там си почивал.

Настъпила есента, нощите станали дълги и тъмни. Една вечер Малък Иван се качил върху копата, заровил се в сеното, лежал, но не спял. Точно в полунощ всичко наоколо се озарило, като че ли слънце изгряло. Вдигнал си Малък Иван очите и какво да види: изскочила от морето кобила златогрива, златната ѝ грива се развява, от ноздрите ѝ пламъци лумтят, от ушите ѝ дим се вие.

Дотичала тя и започнала да яде сеното. Пазачът се изхитрил и скочил на гърба ѝ. Хукнала кобилата златогрива по-далеч от сеното и се понесла по царските обширни ливади. А Малък Иван седял на нея, с лявата си ръка се хванал за гривата ѝ, а в дясната си държал кожен камшик. Налагал той с този камшик кобилата златогрива и я карал да препуска през мъхове и през блатата.

Препускала тя, препускала по мъховете и по блатата, затънала до корема си в едно тресавище и се спряла, заговорила:

— Е, Малък Иване, съумя да ме хванеш, съумя да не паднеш от мене, съумя и да ме укротиш. Не ме бий, не ме мъчи повече, ще започна вярно да ти служа.

Закарал я Иван в царския двор, залостил я в конюшната, а той самият отишъл в готварницата и се търкулнал да спи. На другия ден той

рекъл на царя:

— Ваше царско величество, научих кой яде сеното в твоите обширни ливади и хванах крадеца. Да отидем да го видим.

Видял царят кобилата златогрива и много се зарадвал:

— Е, Иване, нищо, че си Малък Иван, но имаш разум голям. А за вярната ти служба те назначавам за старши коняр в моята царска конюшня.

Оттогава нарекли юнака: Малък Иван-разум голям.

Започнал той да работи в царската конюшня. Нощем не спи — за конете се грижи. Царските коне станали опънати, гладки, косъмът им като коприна лъщи, гривите и опашките им разресани, пухкави: да ти е драго да ги гледаш.

Царят не можел да се нахвали с него.

— Юнак е този Малък Иван-разум голям, такъв коняр досега не съм имал.

А старите коняри завиждали:

— За какво са ни го сложили този селендур! Той ли ще бъде старши в царската конюшня?

И започнали да мислят нещо лошо да му сторят. А Малък Иван-разум голям си върши работата и не подозира какво го чака.

През това време в царските дворове се появил отнякъде един стар пияница и започнал да моли конярите:

— Дайте ми, момчета, да пийна нещо, че от вчерашното глава ме боли. А аз на ум и разум ще ви науча как да се избавите от старшия коняр.

Конярите с радост му поднесли чаша винце. Глътнал виното пияницата и заговорил:

— Нашият цар страшно иска да намери отнякъде гусла-самосвирка, гъсок-танцувач и котарак-свирач. Много добри юнаци са ходили по своя воля, а повечето — не по своя, да търсят тези чудесии, но никой не се е връщал назад. Вие вземете та кажете на царя: така и така, Малък Иван-разум голям се хвали, че нищо не му струва да намери тези неща. Царят ще го изпрати, а той няма да се върне обратно.

Конярите поблагодарили на пияницата, дали му още една чашка винце и тръгнали към царската парадна стълба, стоят под прозорците и се разправят за нещо. Видял ги царят, излязъл от покоите си и ги попитал:

— За какво се разправяте, юнаци, какво ви трябва?

— Така и така, царю-господарю, старшият коняр Малък Иван-разум голям се хвали, че може да намери гусла-самосвирка, гъсок-танцувач и котарак-свирач. Та ние спорим: един вика — ще ги намери, друг вика, че напразно се хвали.

Като чул царят това, чак се променил в лицето. Ръцете и краката му се разтреперили и той започнал да мисли: „Ако се сдобия с тези чудесии, всички царе ще започнат да ми завиждат. Колко народ изпратих, но никой още не се е завръщал обратно.“

В същата минута заповядал да извикат старшия коняр. Щом го видял, веднага закрещял:

— Не се туткай, веднага тръгвай и да ми донесеш гусла — самосвирка, гъсок-танцувач и котарак-свирач.

Отговорил му Малък Иван-разум голям:

— Ама, ваше величество, аз даже не съм чувал за тях! Къде да тръгвам?

Разсърдил се царят, тропнал с крак:

— Ти какво си седнал да приказваш и на царската ми дума да отказваш? Ако ги намериш — ще те наградя, ако не ги намериш — на себе си се сърди: главата ще ти отсека.

Тръгнал си Малък Иван-разум голям от царя мрачен, с клюмнала глава. Започнал да оседлава кобилата златогрива. Тя го попитала:

— Защо си, стопанино, тъжен, каква беда те е налегнала?

— Как да съм весел? Царят ми заповяда да намеря гусла-самосвирка, гъсок-танцувач и котарак-свирач, а аз даже не съм чувал за тях.

— Е, това не е чак толкова страшно — рекла кобилата златогрива. — Качвай се на мене, ще отидем при баба Яга, тя ще ни каже къде да търсим тези чудесии.

Приготвил се Малък Иван-разум голям за път. Видели го само като яхнал кобилата златогрива, но никой не видял как изскочил от двора.

Колко препускал той, никой не знае, но стигнал до една затънтена гора, такава тъмна, че светлинка не прониквала в нея. Кобилата златогрива измършавяла и самият той се изморил. Изскочил на една поляна и видял, че стои една къщичка на кокоши крак, на въртяща се пета и се обръща от изток на запад. Приближил се той до нея и рекъл:

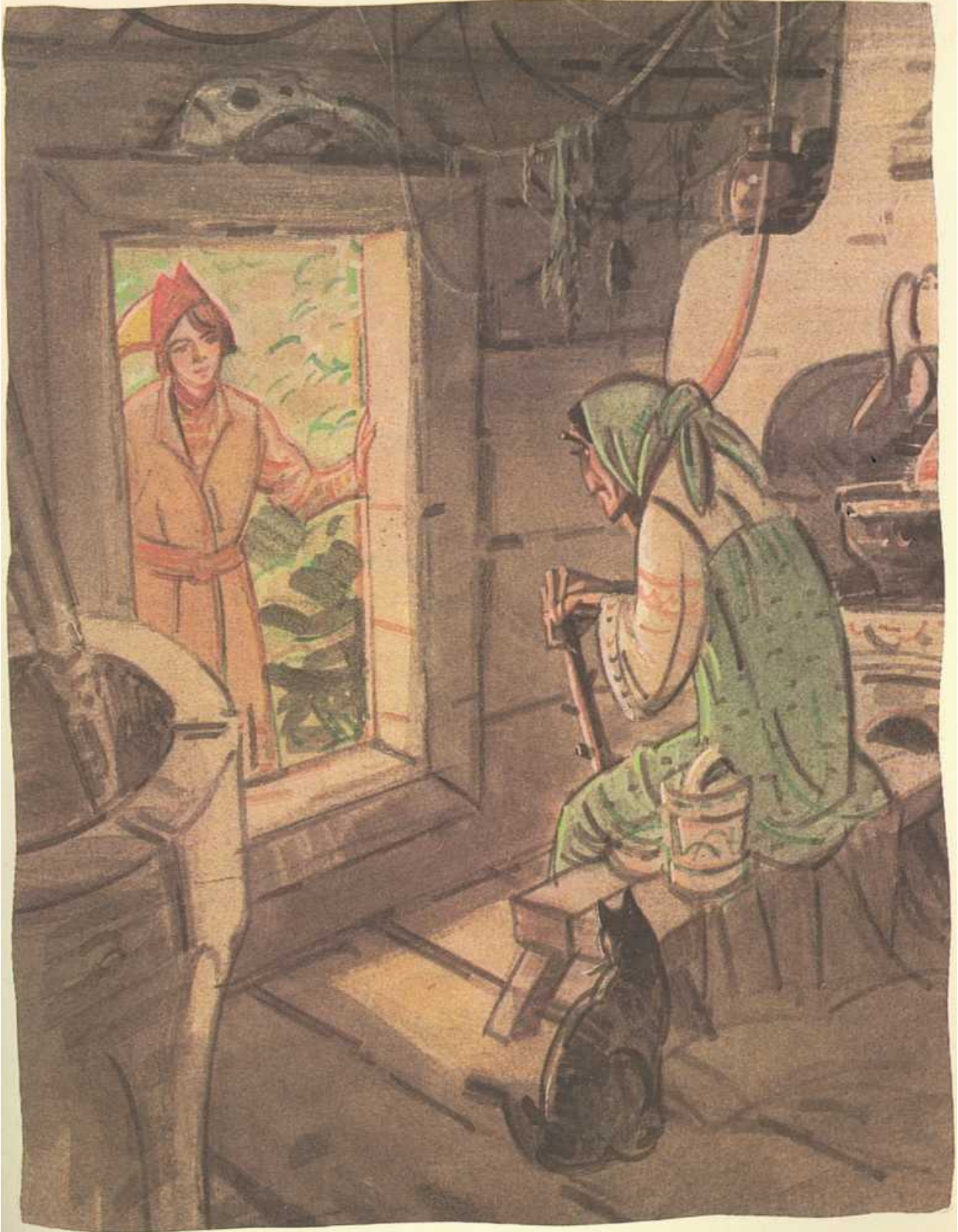
— Къщичке, къщичке, обърни се с гръб към гората, с лице към мене. Няма век да векувам, само една нощ ще пренощувам.

Обърнала се къщичката с лице към него. Привързал кобилата златогрива, по стълбите се изкачил и широко отворил вратата.

В къщичката седяла баба Яга, с крак като тояга, носът ѝ в тавана заврян, а до нея стоят чукало и хаван.

Видяла баба Яга гостенина и рекла:

— Отдавна руски дъх не съм усещала, пък той сам ми идва на гости. Кажи, юначе, защо си дошъл?

— Защо, бабо, толкова лошо гостите си посрещаш, разпитваш човека, дето е гладен и премръзнал? У нас в Русия човека от път най-напред ще го нахранят, ще го напият, в банята ще го загреят и ще го сложат да спи, а след това ще започнат да го разпитват.

Опомнила се баба Яга.

— Ох, добри юначе, не ми обръщай внимание, у нас не е като у вас, прости старата баба! Всичко ще направя, както трябва.

Разшетала се баба Яга. Сложила масата, нахранила, напоила гостенина, след това банята разпалила. Натоплил се, изкъпал се Малък Иван-разум голям. Баба Яга му постелила, сложила го да спи, а самата седнала край главата му и започнала да го разпитва:

— Каж ми, юначе, по собствена воля ли си дошъл тук, или неволята те е подгонила и накъде си се запътил?

Гостенинът ѝ отговорил:

— Царят ми заповяда да му намеря гусле-самосвирка, гъсок-танцувач и котарак-свирач. Ако ти, бабо, ми кажеш къде да ги намеря, цял живот добрината ти ще помня.

— Ох, чедо, чедо, знам аз къде са тези чудесии, но е трудно да се вземат оттам. Много добри юнаци натам отидоха, но нито един от тях не се върна.

— Ех, бабо, каквото му е писано на човека; а ти ми помогни в бедата, разкажи ми как да стигна дотам.

— Жал ми е за тебе, чедо, но какво да се прави, трябва да ти помогна. Ти кобилата си златогрива остави при мене, аз ще я пазя. А ти вземи това кълбенце. Утре като излезеш, хвърли го на земята — където се търкулне кълбенцето, нататък и върви. То ще те заведе при моята средна сестра. Ти ѝ покажи кълбенцето и тя всичко ще ти разкаже, ще те изпрати при най-голямата ни сестра и с каквото може, ще ти помогне.

На другия ден баба Яга събудила гостенина си рано-рано, нахранила го, напоила го и го изпратила навън. Малък Иван-разум голям ѝ благодарил, сбогувал се и тръгнал на път. Лесно приказка се разказва, но работа лесно не се върши, а кълбенцето все напред и напред се търкаляло, а след него юнакът вървял.

Минал ден, минал втори, на третия ден кълбенцето се търколило до една къщичка на врабешки крак, на въртяща се пета и тук се спряло.

— Къщичке, къщичке, обърни се с лице към мене, с гръб към гората.

Къщичката се обърнала и момъкът се изкачил по стълбите. Отворил вратата, а стопанката го посрещнала грубо:

— Отдавна руски дъх не съм подушвала, човешко месо не съм яла, а човекът сам е дошъл при мене. Говори какво искаш!

Подал ѝ Малък Иван-разум голям кълбото. Баба Яга като го видяла, плеснала с ръце:

— Ох, ама ти не си бил чужд човек, а скъп гост, малката ми сестра те е изпратила при мене! Да беше ми казал веднага.

И се разшетала тя, засуетила се. Масата сложила, отрупала я с много ястия и вина, започнала да гощава гостенина:

— Пий и яж до насита, а след това си полегни и си почини, после ще говорим по работа.

Малък Иван-разум голям си хапнал и си пийнал, легнал да си почине, а баба Яга, средната сестра, седнала до възглавницата му и започнала да го разпитва. Разказал ѝ гостенинът кой е и откъде е и по каква работа е тръгнал на дълъг път. Баба Яга му рекла:

— Не ти е толкова дълъг пътят, но не знам дали жив ще останеш. Гуслата-самосвирка, гъсокът-танцувач и котаракът-свирач са на нашия племенник Змей-горянин. Много добри юнаци тръгнаха натам, но никой не се върна обратно, Змей-горянин всичките погуби. Той е син на нашата най-голяма сестра. Трябва да я помоля да ти помогне, че иначе жив няма да останеш. Ще изпратя днес при нея един гарван-мъдра птица, нека да предупреди сестра ми. А ти засега спи, почивай си, утре заран рано ще те събудя.

Спал юнакът цяла нощ, сутринта раничко станал, умил се. Нахранила го баба Яга и му дала червено вълнено кълбенце. Извела го на пътечката и тук се сбогували. Търкулнало се кълбенцето, а Малък Иван-разум голям тръгнал след него.

Върви той, върви, откакто зорницата изгрей, дорде вечерницата се покаже, от ранна зора, до късна вечер. Като се измори, вземе кълбото в ръка, хрупне си сухарче, изворна водица ще сръбне и продължава пътя си.

На третата вечер кълбото се спряло до една голяма къща. Стояла тази къща на дванадесет стълба и на дванадесет камъка. Къщата била оградена с колища.

Залаяло кучето и в пруста изскочила баба Яга, най-голямата сестра, успокоила кучето и рекла:

— Зная, всичко зная за теб, добри юначе, долетя при мене от средната ми сестра един гарван-мъдра птица. Ще се опитам да ти помогна в бедата. Влез в къщата и седни да хапнеш и да пийнеш след този дълъг път.

Нахранила и напоила тя гостенина.

— Сега трябва да се скриеш. Скоро моят син, Змей-горянин, ще долети гладен и сърдит. Гледай да не те глътне.

Отворила тя капака на избата.

— Слизай долу и седи там, докато не те извикам.

Едва успяла тя да затвори избата и изведнъж всичко наоколо затрецяло и загърмяло. Отворила се широко вратата и влетял Змей-горянин — цялата къща се разлюляла.

— Усещам, на човек ми мирише!

— Откъде, синко, ще мирише тук на човек, като толкова години вълк не е припарвал, ясен сокол не е прелетял. Ти сам по света летиш, сам човешка миризма и си донесъл.

А тя самата се разшетала, започнала да слага масата. Измъкнала от печката едно печено тригодишно биче, поставила една кофа с вино. Изпил Змей-горянин виното, хапнал за мезе бичето и му станало по-весело.

— Ех, майко, с кого да се позабавлявам, поне една игра на карти да изкараме?

— Бих ти намерила, синко, с кого да се позабавляваш, но ме е страх да не му направиш нещо лошо.

— Извикай го, майко, не се бой, никому нищо лошо няма да сторя. Страшно ми се играе на нещо, весели ми се.

— Добре, но помни си, синко, обещанието — промълвила баба Яга и отворила избата.

— Качи се, Малък Иван-разум голям, уважи стопанина, поиграй с него на карти.

Седнали те на масата. Змей-горянин казал:

— Хайде да се обзаложим: кой когото надиграе, той ще изяде другия.

Цяла нощ играли. Баба Яга помагала на гостенина и на разсъмване Малък Иван-разум голям надиграл Змей-горянин.

Започнал Змеят да се моли:

— Погостувай ни, юначе, довечера като се върна, искам пак да играем, да си върна загубеното.

Излетял Змей-горянин, а Малък Иван-разум голям се наспал. Баба Яга го нахранила и го напоила.

Вечерта Змей-горянин се върнал, изял едно тригодишно биче, изпил кофа и половина вино и рекъл:

— Е, хайде сега да играем, да си върна загубеното.

Седнали те да играят, а Змей-горянин, нали предната вечер не спал и цял ден по света летял, отпуснал се и го налегнала дрямка. Малък Иван-разум голям и баба Яга пак го надиграли. Змей-горянин рекъл:

— Аз сега трябва да излитам, да си оправям работите, а довечера като дойда, ще играем трети път.

Малък Иван-разум голям си починал, наспал се, а Змей-горянин две ноци не спал, целия свят прелетял и се върнал изморен. Изял един печен бик, изпил две кофи вино и викнал гостенина:

— Седни, юначе, да си върна загубеното.

А самият едва седи, очите му се затварят. И скоро добрият юнак за трети път го надиграл.

Изплашил се Змей-горянин, паднал на колене и се замолил:

— Ох, добри юначе, не ме погубвай, не ме изяждай! Каквото искаш ще направя за теб!

И на майка си в краката се хвърлил:

— Майко, уговори гостенина жив да ме остави.

А на Малък Иван-разум голям само това и му трябва.

— Добре, Змей-горянино, аз те надиграх три пъти и ако ми дадеш три чудесии: гуслата-самосвирка, гъсока-танцувач и котарака-свирач, все едно че си ми платил.

Засмял се Змей-горянин, хвърлил се да прегръща гостенина и баба Яга:

— С радост ще ти дам и трите чудесии, а аз още по-хубави ще си намеря.

Започнали те да се веселят. По време на веселието Змей-горянин угощавал юнака и брат го наричал. След това сам предложил:

— Вместо, драги гостенино, пеш да си ходиш, че отгоре на това и гуслата-самосвирка, гъсока-танцувач и котарака-свирач да мъкнеш, аз само за един час ще те закарам там, където трябва.

— Много добре, синко — рекла баба Яга. — Заведи гостенина при най-малката ми сестра, при леля ти, а като се връщаш, мини през средната ми сестра, отдавна не си бил у тях.

Свършило веселието. Взел Малък Иван-разум голям своите чудесии и се сбогувал с баба Яга. Грабнал го Змей-горянин и се извил под небесата. Не минал и час и Змей-горянин се спуснал около къщичката на най-малката баба Яга. Стопанката изскочила в пруста и радостно посрещнала гостите.

Малък Иван-разум голям не се бавил. Оседлал кобилата си златогрива, простил се с баба Яга, най-малката сестра, и със Змей-горянин и тръгнал за своята страна.

Донесъл той всичките три чудесии цели-целенички, а в това време при царя били на гости трима царе с царските синове, три чуждестранни краля с кралските синове и министрите и болярите.

Влязъл в стаята добрият юнак и подал на царя гуслата-самосвирка, гъсока-танцувач и котарака-свирач. Зарадвал се царят.

— Е,
Малък Иван-
разум голям, ти
такава работа ми
свърши. Ще те
похваля за това
и ще те издигна.
Досега ти беше
старши коняр, а
отсега нататък
ще бъдеш мой
царски
съветник.

Болярите и
министрите се
понамръщили и
си замърморили
помежду си:

— Голяма
чест ни оказва
царят — да
седим до
някакъв си
коняр. Ама че го
измисли!

Че като засвирила гуслата-самосвирка, като запял котаракът-свирач, като заиграл гъсокът-танцувач! Такава веселба започнала, че никого не сдържало на място. Всички знатни гости рипнали да танцуват.

Времето си върви, а всички играят ли, играят. На царете и на кралете короните се изкривили на една страна, царските и кралските синове приклякали в кръг. Министрите и болярите потънали в пот, охкали, но никой не можел да се спре. Царят размахал ръце.

— Ох, Малък Иван-разум голям, спри това веселие, съвсем се запарихме.

Добрият юнак пхнал трите чудесии в торбата и веднага всичко стихнало.

Гостите налягали, който където могъл, тежко задишали:

— Ама че развлечение, ама че забава, толкова никой не е виждал!

Чуждестранните гости започнали да завиждат. А царят си умираше от радост.

— Сега всички царе и крале ще научат и ще се пукнат от завист. Никой няма такива редки неща!

А болярите започнали да разговарят с министъра:

— Че то така този прост селендур скоро ще стане първи човек в царството и всичките си селски роднини ще назначи на различни длъжности, а нас, именитите знатни хора, ще ни прокуди, ако ние не се избавим от него.

На другия ден министрите и болярите седнали да мислят как да се отърват от новия царски съветник. Един стар княз ги посъветвал.

— Защо не извикате онзи пияница, той ще му намери колая.

Дошъл пияницата, поклонил се:

— Знам, господа министри и боляри, за какво съм ви потрябвал. Ако ми дадете половин кофа вино, ще ви науча как да се избавите от новия царски съветник.

— Говори, няма да се пазарим за половин кофа, я!

Налели му най-напред една чашка. Изпил я пияницата и рекъл:

— Четиридесет години минаха, откакто нашият цар овдовя. Оттогава много пъти се сватосваше той за прекрасната царкиня Альона, но така и не можа да я сватоса. Три пъти той води война с това царство, колко войска погуби, но и със сила не можа да я вземе. Нека да изпрати

Малък Иван-разум голям да доведе прекрасната царкиня Альона. Ще отиде нататък и няма да се върне.

Развеселили се болярите и министрите. Сутринта отишли при царя:

— Царю честити, много умен царски съветник си намерил. Такива чудесии можа да намери, а сега пък се хвали, че може да открадне Альона, прекрасната царкиня, и да я доведе тук.

Като чул царят за Альона, прекрасната царкиня, не го свъртяло на едно място, скочил от трона:

— Ама наистина, аз съвсем бях забравил за нея! Ето кого трябва да изпратя да ми доведе прекрасната царкиня Альона.

Извикал той новия си съветник и му рекъл:

— Отиди през девет царства в десето и ми доведи за невеста Альона, прекрасната царкиня.

Малък Иван-разум голям му отвърнал:

— Ваше царско величество, прекрасната царкиня Альона не е нито гусла-самосвирка, нито гъсок-танцувач, нито котарак-свирач: царкинята не можеш да я напъхаш в торба. А може тя да не иска да дойде тук.

Царят затропал с крака, замахал с ръце, затресъл брада:

— Не ми отговаряй! Нищо не искам да знам — както можеш, така и я доведи. Ако ми доведеш прекрасната царкиня Альона, ще ти подаря един град с предградията му и ще те направя министър, ако не я доведеш, ще заповядам да ти отсекаат главата.

Излязъл си Малък Иван-разум голям опечален и замислен от царя. Започнал да оседлава златогривата кобила, а тя го попитала:

— Защо си се замислил, стопанино, каква беда те е сполетяла?

— Не е голяма бедата, но и няма на какво да се радвам. Изпраща ме царят да му доведе за невеста Альона, прекрасната царкиня. Той самият три години се сватосвал за нея, но тя не го искала, три пъти война е водил и не е могъл да я вземе, а мене сега ме изпраща сам.

— Е, нищо страшно — рекла кобилата златогрива. — Аз ще ти помогна и някак си ще оправим работата.

Малък Иван-разум голям не се стягал дълго и по-скоро се отправил на път. Само го видели като се качвал на седлото, но никой не видял как юнакът тръгнал.

Колко препускал Иван, никой не знае, но пристигнал в царството на прекрасната царкиня. На пътя им се изпречила висока ограда. Кобилата златогрива леко прескочила оградата и юнакът се озовал в царската градина. Кобилата му рекла:

— Аз ще се превърна на ябълково дърво със златни ябълки, а ти се скрий край мене. Утре ще излезе на разходка Альона, прекрасната царкиня, и ще поиска да си откъсне златна ябълка. Като се приближи, ти не зяпай, а грабни царкинята и ме яхай. Не се бави нито минута, ако малко се забавиш, нито ти, нито аз ще сме

сред живите.

На другия ден сутринта излязла Альона, прекрасната царкиня, да се разходи из градината. Видяла дървото със златните ябълки и викнала на бавачките си и на дружките си:

— Ах, каква красива ябълка! И ябълчиците ѝ са златни! Стойте и ме почакайте тук, а аз ще изтичам и ще си откъсна поне една ябълка.

Щом притичала, изневиделица изскочил Иван, грабнал Альона, прекрасната царкиня, за ръцете. В същата минута ябълковото дърво се превърнало на кобила златогрива. Кобилата удря земята с копита, кара ги да бързат. Скочил добрият юнак на седлото заедно с Альона, прекрасната царкиня, и никой повече не ги видял. Царят като научил, изпратил потеря, по всички посоки изпратил конници. На другия ден всички се върнали с празни ръце, само дето конете изморили, а похитителя никой не видял.

Малък Иван-разум голям много земи преминал, много реки и езера оставил след себе си.

Отначало Альона, прекрасната царкиня, се изкубвала, а след това утихнала и заплакала. Поплаче, поплаче и погледне юнака, поплаче, пък го погледне пак. На другия ден проговорила:

— Кажи ми кой си? От кои земи си, от коя си орда? На чий род си син и как те наричат?

— Казвам се Малък Иван, а прозвището ми е — разум голям. Самият аз съм от еди-кое си царство и съм селски син.

— Кажи ми, Малък Иван-разум голям, за себе си ли ме открадна, или по нечия заповед?

— Нашият цар ми заповяда да те доведе.

Альона, прекрасната царкиня, започнала да чупи ръце и да се вайка:

— Никога през живота си няма да се омъжа за този стар глупак! Той три пъти се сватосва за мене и не можа да се сватоса, три пъти с нашето царство война води и нищо не можа да получи, само войската си загуби. И сега ще ме види като ушите си.

На добрия юнак много му допаднали тези приказки. Нищо не й казал, но си помислил: „Ех, да беше ми се паднала такава жена!“

Скоро се показала родната му земя. Старият цар през цялото време на прозореца седял и пътя гледал — кога ще се зададе Малък Иван-разум голям.

Юнакът още в града не бил влязъл, а царят вече чакал на парадната стълба. Още в царския двор не успял да се покаже, а царят вече тичал към Альона, прекрасната царкиня, и като я взел за белите ръце, започнал да я сменя от седлото и да й говори:

— Колко години изпрацах сватове и сам идвах да се сватосвам, а ти все се отказваше, но този път вече ще се венчаеш за мене.

Усмихнала се Альона, прекрасната царкиня:

— Да беше ми дало, ваше царско величество, да си почина от пътя, а след това вече за сватба да говорим.

Засуетил се царят, разтичал се, извикал бавачки и слугини.

— Готов ли е палатът за скъпата гостенка?

— Всичко е готово отдавна.

— Ами тогава приежете вашата бъдеща царица. Всичко, каквото каже, да бъде изпълнено, нищо да не й се отказва! — заповядал царят.

Бавачките и слугините завели Альона, прекрасната царкиня, в палата ѝ. А царят рекъл на Малък Иван-разум голям:

— Юнак си ти, Ваня! За такава служба те издигам за мой главен министър и ти подарявам още три града с предградията.

Минало се ден, два, а старият цар нямал търпение. Искало му се по-бързо да вдигне сватба. Попитал той Альона, прекрасната царкиня:

— За кой ден ще каним гости, кога ще се венчаем?

Царкинята му отговорила:

— Че как ще се венчая, като ми ги няма венчалният пръстен и сватбената карета?

— Е, това ще го уредим — рекъл царят. — В нашето царство има колкото искаш пръстени и карети, можеш да си избереш, а ако нищо не харесаш, ще изпратим пратеници в задморските страни, оттам ще докараме.

— Не, ваше величество, в никаква карета, освен своята, няма да се венчая и никакъв друг пръстен, освен своя, няма да си сложа — отговорила Альона, прекрасната царкиня.

Царят я попитал:

— А къде е твоят пръстен и твоята сватбена карета?

— Пръстенът ми е в кутийка, а кутийката е в карета, а каретата е на дъното на морето-океан, близо до острова Буян. И докато не ги намериш, да не си заговорил с мене за сватба.

Царят си свалил короната и си почесал главата:

— Че как да я измъкна тази карета от дъното на морето-океан?

— Хич не ме е грижа — казала царкинята. — Както можеш, така я измъкни.

И се прибрала в палата си.

Останал царят сам.

Мислил той, мислил и си спомнил за Малък Иван-разум голям.

„Ето кой ще ми извади пръстена и каретата!“

Извикал той Малък Иван-разум голям и му рекъл:

— Е, мой верни слуга, Малък Иван-разум голям, само ти можа да ми намериш гуслата-самосвирка, гъсока-танцувач и котарака-свирач. Ти ми намери и невеста — Альона, прекрасната царкиня. Направи ми и трета услуга — донеси ми венчалния ѝ пръстен и каретата ѝ. Пръстенът на царкинята е в кутийка, кутийката е в карета, а каретата е на дъното

на морето-океан, край острова Буян. Ако ми донесеш пръстена и каретата, ще ти подаря една трета от царството ми.

Отвърнал му Малък Иван-разум голям:

— Ама, ваше величество, аз да не съм риба кит! Как така ще търся пръстен и карета на морското дъно?

Разсърдил се царят, затропал с крака, развикал се:

— Нищо не искам нито да знам, нито да слушам! Моята царска работа е да заповядвам, а твоята — да слушаш! Ако докараш каретата и пръстена, ще те наградя по царски, ако не ги докараш — ще ти отсека главата.

Отишъл добрият юнак в конюшната, започнал да оседлава кобилата златогрива. Тя го попитала:

— Закъде се стягаш, стопанино?

— И сам още не знам къде, но трябва да тръгвам: царят ми заповяда да намеря венчалния пръстен на царкинята и сватбената ѝ карета. Пръстенът бил в кутийка, кутийката — в карета на дъното на морето-океан, край острова Буян. Трябва да тръгваме да ги търсим.

Кобилата златогрива му рекла:

— Тази работа ще ни затрудни най-много. Може пътят ни да не е далечен, но може да ни стане вечен. Знам къде е тази карета, но мъчно ще я измъкнем. Аз ще се спусна на дъното, ще се впрегна и ще измъкна каретата на брега, ако не ме видят морските коне; а ако ме забележат, ще ме разкъсат на парчета. Никога няма да видиш нито мене, нито каретата.

Замислил се Малък Иван-разум голям.

Мислил, мислил и измислил. Отишъл той при царя:

— Дай ми, ваше величество, дванадесет волски кожи, дай ми дванадесет пуда осукано насмолено въже, дванадесет пуда смола и един котел.

— Колкото искаш, толкова вземи, но бързай да свършиш работата.

Натоварил юнакът кожите, въжето и големия котел със смола в една талига, впрегнал кобилата златогрива и се отправил на път.

Пристигнали на царските ливади, на морския бряг.

Започнал юнакът да увива кобилата златогрива с кожите и да я превързва с насмоленото въже.

— Ако те видят морските коне и се нахвърлят върху тебе, няма бързо да те разкъсат със зъби.

Намотал той дванадесетте кожи, превързал я с дванадесетте пуда въжета. След това разтопил смолата и я залял с нея. Дванадесет пуда смола излял върху въжетата.

— Сега вече не се страхувам от морските коне — рекла кобилата златогрива. — Седни в ливадите и ме чакай три дни, с гуслата свири, но не затваряй очи.

Влязла тя в морето и се скрила под водата.

Останал Малък Иван-разум голям сам на морския бряг. Минал се ден, отлетял и вторият, юнакът не спи, с гуслата свири, песни нарежда и все към морето поглежда. На третия ден го налегнала дрямка, приспало му се, а гуслата не го разсънва. Държал се той, държал се и най-накрая задремал.

Много или малко подремал така, но чул през съня си конски тропот. Погледнал и какво да види: изскочила кобилата златогрива с каретата. Шест морски коня златогриви ѝ висят от двете страни.

Скочил насреща ѝ Малък Иван-разум голям. Рекла му кобилата златогрива:

— Ако не беше ме омотал с волски кожи, ако не беше ме завързал с въжета и не беше ме залял със смола, нямаше да ме дочакаш. Цял табун морски коне ме нападнаха, девет волски кожи разкъсаха съвсем и още две развалиха, а тези шест коня така се впиха със зъбите си в смолата и във въжетата, че не можах да се отскубнат. Но нищо, те ще ти потрябват.

Добрият юнак препънал морските коне, грабнал един камшик и започнал да ги учи на ум и на разум. Шибал ги и им нарежда:

— Ще ме признаете ли за стопанин? Ще ме слушате ли? А ако не ме слушате, ще ви пребия до смърт и ще ви хвърля на вълците!

Паднали на колене конете и се примолили:

— Не ни мъчи, не ни бий, добри юначе, ще те слушаме, вярно ще ти служим. Ако ти се случи беда — ще ти помогнем.

Хвърлил Иван камшика, впрегнал всички коне в каретата и пристигнал в къщи.

Приближил се със седемте впрегнати коня до царската парадна стълба. Кобилата златогрива и морските коне оставил в конюшната, а той самият отишъл при царя.

— Вземи си, ваше величество, каретата със зестрата — край стълбата стои.

Царят даже не му поблагодарил. Бързо-бързо хукнал нататък, извадил кутийката и я понесъл на Альона, прекрасната царкиня.

— Да те успокоя, Альона, прекрасна царкиньо: всички твои желания съм изпълнил, кутийката с пръстена съм ти донесъл, а сватбената карета стои край стълбището. Кажй, кога ще вдигнем сватбата, за кой ден гости ще каним?

Отвърнала прекрасната царкиня:

— Съгласна съм да се венчая с тебе и сватба може скоро да вдигнем. Но не ми се иска да се венчая за такъв стар и побелял цар. Ще започнат хората да приказват, ще започнат да ти се смеят и ще рекат: „Стар и побелял, а каква млада булка взел“. А за стария и побелелия младата жена е чужда корист. Не можеш да запушиш хорската уста. Да беше се подмладил преди сватбата, много хубаво щеше да стане.

Попитал я царят:

— Научи ме как от стар млад да стана. Няма по-хубаво от това млад да станеш, но такова нещо при нас никой не е чувал.

Альона, прекрасната царкиня, рекла:

— Трябва да се намерят три големи медни котли. Първият да се напълни с прясно мляко, а вторият и третият — с изворна вода. Котелът с млякото и единият котел с вода трябва да се съгреят. Като кипнат млякото и водата, хвърли се най-напред в млякото, след това в горещата вода, а след това — в студената. Като се потопиш целият във всички три котли, ще излезеш млад и напет, все едно, че си на двадесет години.

— А няма ли да се опаря? — попитал царят.

— В нашето царство въобще няма старци — отговорила прекрасната царкиня, — всички така се подмладяват и никой не се е изгорил.

Отишъл царят и заповядал да приготвят всичко така, както го научила Альона, прекрасната царкиня.

А като кипнала водата и като завряло млякото, се позамислил. Дострашало го. Ходил, ходил край котлите и се чукнал по челото:

— Какво има да му мисля? Нека Малък Иван-разум голям най-напред се окъпе, а аз ще погледам: ако е хубаво, и аз ще се окъпя. А ако Иванчо се попари, няма кой да плаче — аз ще му взема конете и няма да му дам едната трета от царството си, която му бях обещал.

Заповядал той да извикат Малък Иван-разум голям.

— Защо ме викаш, царю честити? Още от пътя не съм си починал.

— Сега ще те пусна — му рекъл царят. — Изкъпи се в тези три котли и върви да си почиваш.

Погледнал юнакът котлите: млякото и водата кипели и бълбукали, а в третия котел водата била спокойна.

— Ти какво, царю честити, да не си решил жив да ме свариш? За моята вярна служба искаш така да ме наградиш?

— Не, Иване! Който се изкъпе в трите котли, той от стар ще стане млад и красив.

— Аз и така не съм стар, царю честити, няма за какво да се подмладявам.

Царят започнал да се сърди:

— Защо си толкова opak? Все ми се опъваш! Ако не се изкъпеш с добро, ще те накарам насила, че може и главата да ти отсека.

През това време Альона, прекрасната царкиня, дотичала от своя палат. Улучила момента и прошепнала на юнака незабелязано от царя:

— Преди да скочиш в котела, обади се на кобилата златогрива и на морските коне и след това се къпи, без да те е страх.

А на царя рекла:

— Дойдох да видя всичко ли си приготвил, както ти казах.

Обиколила тя котлите, погледала и каза:

— Всичко е направено, както трябва. Ти, ваше величество, се къпи, а аз ще отида да се готвя за сватбата.

И се върнала в палата си. Малък Иван-разум голям погледнал царя и рекъл:

— Добре, за последен път ще ти изпълня желанието, все едно два пъти не се умира, а една смърт няма да ни се размине. Позволи ми само още веднъж да си погледна кобилата златогрива. Много сме се скитали с нея, а откъде да знам, може повече да не я видя.

Царят му позволил:

— Отивай, но не се бави много!

Отишъл Малък Иван-разум голям в конюшната и разказал всичко на кобилата златогрива и на морските коне, а те му рекли:

— Като чуеш, че ние изцвилим заедно три пъти, смело се гмуркай и не се бой от нищо.

Върнал се той при царя:

— Е, аз вече всичко свърших, ваше величество, сега ще се гмуркам.

Чул Иван как конете изцвилили един път, втори път, трети път. Добрият юнак се гмурнал в котела с мляко, изплувал, от първия котел и направо във врялата вода се хвърлил, а след това в студената изворна вода се потопил и излязъл от третия котел толкова напет и красив, че не може да се опише.

Царят като го видял, без да мисли повече, едва-едва се покатерил на гредите, паднал в котела с мляко и там се сварил.

Тогавя Альона, прекрасната царкиня, бързо-бързо изтичала по стръмната стълба, хванала Малък Иван-разум голям за белите ръце и му надянала на пръста венчалния си пръстен. Усмихнала се и промълвила:

— Ти ме похити по царска заповед, а сега вече царят не е жив. Каквото искаш, това направи — ако искаш, обратно ме върни, ако искаш, остави ме при теб.

Малък Иван-разум голям хванал прекрасната царкиня за ръцете, нарекъл я годеница и ѝ надянал на пръста своя пръстен.

След това изпратил да извикат майка му, баща му и братята му от село на сватбено веселие.

Скоро баща му и майка му и тридесет и двамата братя — тридесет и двама юнака — пристигнали в царския двор.

Вдигнали голяма сватба. Малък Иван-разум голям заживял със своята жена Альона, прекрасната царкиня, спокойно и щастливо за радост на майка му и баща му.

СЕДЕМ СИМЕОНА — СЕДЕМ РАБОТНИКА

Имало едно време седем братя, седем Симеона — седем работника.

Излезли те веднъж на нивата дълбока оран да орат, зърно да сеят. По това време минал покрай тях царят с воеводите си, погледнал нивата, видял седемте работника и се учудил:

— Какво е това? — рекъл. — На една нива — седем орача на един ръст и всички си приличат. Разберете що за работници са това.

Припнали царските слуги и довели при царя седемте Симеона — седемте работника.

Царят им рекъл:

— Я ми отговорете: кои сте вие и с какво се занимавате?

Юнаците му отговорили:

— Ние сме седем братя, седем Симеона — седем работника. Орем бащината и дядовата си земя и всеки от нас си има свой занаят.

— Я ми кажете — попитал ги царят — кой какъв занаят знае?

Най-големият казал:

— Аз мога да построя железен стълб от земята до небето.

Вторият казал:

— Аз мога да се изкача по този стълб, да се огледам на всички страни и да видя къде какво става.

— Аз съм — казал третият — Симеон-мореплавателят. Раз-два и ще направя кораб, по морето ще го подкарам и под водата ще го закарам.

— Аз съм — казал четвъртият — Симеон-стрелецът. С лъка си летяща муха улучвам.

— Аз съм Симеон-звездоброецът. Звездите броя и нито една не изтървавам.

— Аз съм Симеон-зеделецът. За един ден и ще изора, и ще засея, и реколтата ще прибера.

— А ти какъв си?

Попитал царят най-малкия Симеон.

— А аз, царю честити, танцувам, пея, с дудуче свиря.

Като чул това, царският воевода се обърнал към царя:

— О, царю честити!

Работниците са ни нужни. Заповядай да изгонят оттук този тропчосвирчо. На нас такива не ни трябват. Само напразно хляб ядат и квас пият.

— Прав си — рекъл царят.

А най-малкият Симеон се поклонил на царя и казал:

— Разреши ми, царю честити, да ти покажа моя занаят, нека ти изсвиря една песничка.

— Добре — рекъл царят, — изсвири нещо на прощаване и след това да те няма в моето царство.

Взел малкият Симеон едно рогче от брезова кора и засвирил с него руски танц. Че като заподскачал онзи ми ти народ, като заситнил с краката! И царят играе, и болярите играят, и стражата играе. Заиграли и конете в конюшните. В оборите кравите заподскачали. Петлите и

кокошките заприклякали. А най-силно от всички скачал воеводата. От него пот се лее, брадата му се тресе, вече и сълзи му потекли по бузите. Царят се развикал:

— Престани да свириш, нямам сили повече да играя. Най-малкият Симеон рекъл:

— Починете си, добри хора, а ти, воеводо, заради злия си език, заради лошото си око поскачай още малко.

Народът се успокоил веднага, само воеводата още играел. Толкова играл, че капнал. Легнал на земята като риба на сухо. Хвърлил малкият Симеон рогчето от брезова кора.

— Ето го — рекъл, — моят занаят.

Царят се разсмял, а воеводата затаил злобата си. Царят рекъл:

— Я, най-големи Симеоне, да ни покажеш майсторството си! Грабнал най-големият Симеон един чук, тежък петнадесет пуда^[1], и изковал железен стълб от земята до синьото небе. Вторият Симеон се покатерил на този стълб и се заоглеждал на всички страни. Царят му викнал:

— Говори какво виждаш!

Вторият Симеон му отговорил:

— Виждам, че в морето плават кораби; виждам, че на нивите зърното зрее.

— А какво още?

— Виждам в морето-океан, на острова Буян, че в един златен дворец седи край прозореца Елена Прекрасна и тъче копринен килим.

— А тя каква е?

— Такава красавица, че ни с думи ще я разкажеш, нито с перо ще я опишеш. Под плитката ѝ месечина грее, на всеки косъм по един бисер сияе.

Царят веднага поискал да получи Елена Прекрасна за жена, решил да изпрати сватове да я вземат. А злият воевода подучил царя:

— Изпрати, царю честити, за Елена Прекрасна седемте Симеона. Те са големи майстори. А ако не доведат прекрасната царкиня, заповядай да им отсекаат главите.

— Че защо да не ги пратя! — рекъл царят.

И заповядал той на седемте Симеона да му доведат Елена Прекрасна.

— Ако не ми я доведете — рекъл, — с моя меч ще ви отсека главите!

Какво да се прави? Взел Симеон-мореплавателят една остра секира, раз-два и направил кораб, сложил му платна и въжета и го пуснал на вода. Натоварил кораба с различни товари, скъпоценни подаръци, а царят заповядал на злия воевода да тръгне с братята, за да ги наблюдава. Побледнял воеводата, но нямало какво да се прави. Ако не копаеш другиму яма, няма да попаднеш сам в нея.

Качили се братята на кораба, платната заплющяли, вдигнали се вълни и те се отправили по морето-океан към острова Буян.

Колко плавали така никой не знае, но стигнали до чуждото царство. Отишли при Елена Прекрасна, занесли ѝ скъпоценни подаръци, започнали да я сватосват за царя.

Приела Елена Прекрасна подаръците, започнала да ги разглежда. А злият воевода ѝ зашепнал на ухото:

— Не се съгласявай, Елено Прекрасна, царят е стар и немощен. В неговото царство вълци вият и мечки бродят.

Разгневилa се Елена Прекрасна ѝ изгонила сватовете. Какво да правят?

— Братя — рекъл най-малкият Симеон, — вие отивайте на кораба, вдигнете платната и се стягайте за далечен път, запасете се с хляб, а моята работа ще е да докарам царкинята.

Симеон-земеделецът за един час изорал морския пясък, засял ръж, събрал реколтата и изпекъл хляб за целия път. Приготвили кораба и зачакали най-малкия Симеон.

А най-малкият Симеон тръгнал към двореца. Елена Прекрасна си седяла край прозореца и си тъчала копринения килим. Седнал най-малкият Симеон на една пейчица под прозорчето и започнал такъв разговор:

— Хубаво е при вас в морето-океан, на острова Буян, но майчица Русия е сто пъти по-хубава! У нас ливадите се зеленееят, а реките се синееят! Нашите поля са безкрайни, край тихите заливчета бели брези растат, из ливадите лазурносини цветя цъфтят. У нас зората със зора се среща, месечината по небето звездите пасе. У нас росата е медена, а ручейте ни са сребърни. Като излезе сутрин овчарят на зелената ливада,

па като засвири с рогчето си от брезова кора, и да не ти се играе, играеш...

Че като засвирил най-малкият Симеон с брезовото си рогче! Излязла Елена Прекрасна на златния праг. Симеон свири, по градината върви, а Елена Прекрасна след него. Симеон през градината — и тя през градината. Симеон през ливадата — и тя през ливадата. Симеон по пясъка — и тя по пясъка. Симеон на кораба — и тя на кораба.

Братята бързо прибрали стълбичката, обърнали кораба и заплавали в синьото море.

Престанал Симеон да свири с рогчето. Усетила се Елена Прекрасна, огледала се, наоколо се разстила море-океан, далече е островът Буян. Ударила се Елена Прекрасна в чамовия под, полетяла в небето като светлосиня звезда, загубила се сред другите звезди. Дотърчал веднага Симеон-звездоброецът, преброил ясните звезди в небето, намерил новата звезда. Дотичал Симеон-стрелецът и запратил в звездата златна стрела. Търкулнала се звездата на чамовия под и отново се превърнала на Елена Прекрасна.

Най-малкият Симеон ѝ рекъл:

— Недей да бягаш от нас, царкиньо, от нас никъде не можеш да се скриеш. Ако ти е толкова тежко да плуваш с нас, по-добре да те закараме обратно в къщи — пък нека царят да ни отсече главите.

Пожалила Елена Прекрасна най-малкия Симеон.

— Няма да дам, Симеоне-певецо, заради мене главата ти да отсекаат. По-добре да отида при стария цар.

Ден плували, втори настъпил. Най-малкият Симеон не се отделя от царкинята, а Елена Прекрасна не откъсва очите си от него.

А злият воевода всичко забелязва и за нещо лошо се готви. Ето вече и родният дом се приближава, и бреговете се виждат. Извикал воеводата братята на палубата, налял им по чаша сладко вино.

— Да пием, братя, за родната страна!

Пийнали братята от сладкото вино, изпоналягали по палубата кой където могъл и заспали непробудно. Сега вече не можели да ги събудят нито гръм, нито буря, нито майчина сълза: в това вино имало примесено омайно биле.

Само Елена Прекрасна и най-малкият Симеон не пили от това вино.

Стигнали те до родната страна. По-големите братя спели непробуден сън. Най-малкият Симеон започнал да стяга Елена Прекрасна за царя. И двамата плачат и ридаят, не искат да се разделят. Но какво да се прави? Ако не си дал дума — крепи се, а ако дума си дал — дръж се!

А злият воевода пръв дотърчал при царя и паднал в краката му:

— Царю честити, най-малкият Симеон ти мисли злото — иска да те убие, а царкинята да вземе за себе си. Заповядай да му отсекаат главата.

Едва дошли при царя Симеон и царкинята, царят изпратил царкинята с почести в палата, а Симеон заповядал да хвърлят в затвора. Викнал най-малкият Симеон:

— Братя мои, братя, шест Симеона, спасете най-малкия си брат!

Но братята спели непробудно.

Хвърлили малкия Симеон в затвора, приковали го с железни вериги.

Рано сутринта повели най-малкия Симеон на люта смърт. Царкинята плаче, бисерни сълзи рони. Злият воевода потривал доволно ръце.

Най-малкият Симеон рекъл:

— Царю немилостиви, изпълни по стар обичай моята предсмъртна молба: разреши ми за последен път да посвирия с рогчето си.

Злият воевода ревнол с цяло гърло:

— Не давай, царю честити, не давай!

А царят рекъл:

— Не мога да наруша обичаите на дедите ми. Свири, Симеоне, свири, но по-бързо, че палачите ми много чакат вече, ще им се затъпят острите мечове.

Засвирил малкият брат с рогчето си от брезова кора.

През планини, през долове се чувала свирката, долетели звуците ѝ до кораба. Чули я големите братя. Събудили се, раздвижили се и рекли:

— Май че беда е сполетяла нашето братче!

Хукнали те към царския двор. Едва палачите посегнали към острите си мечове, за да отсекаат главата на Симеон, изневиделица изскочили големите му братя: Симеон-дърводелецът, Симеон-

звездоброецът, Симеон-зеделецът, Симеон-мореплавателят, Симеон-стрелецът, Симеон-ковачът.

Изправили се те със заплашителна сила пред стария цар:

— Пусни на свобода най-малкия ни брат и му дай Елена Прекрасна.

Царят се изплашил и рекъл:

— Вземете си малкия брат, пък и царкинята заберете, тя и така не ми харесва. Вземете я по-бързо.

Започнала голяма веселба. Хапнали, пийнали, песни запели. Най-малкият Симеон взел брезовото си рогче и засвирил.

И царят заиграл, и царкинята заиграла, и болярите заиграли, и болярките. В конюшните конете затанцували, в оборите кравите заподскачали. Петлите и кокошките заприклякали.

А най-много воеводата подскачал. Толкова скачал, че паднал и се отправил на оня свят.

Отпразнували сватбата и се хванали за работа. Симеон-дърводелецът къщи вдига; Симеон-земеделецът жито сее; Симеон-мореплавателят по моретата плава; Симеон-звездоброецът звездите брое; Симеон-стрелецът Русия пази... За всички ще се намери работа в майка-Русия.

А най-малкият Симеон песни пее, на рог свири, душата весели, за да спори работата.

[1] Пуд — руска мярка за тегло, равна на 16,3 кг. — Б.пр. ↑

Издание:

Василиса Прекрасна. Руски вълшебни приказки
Съставителство и превод от руски. Издателство „Радуга“, 1984

Илюстрации и оформление: Владимир Минаев

Преводът е направен по книгите:

„Русские народные сказки“ в обработке А. Н. Толстого. Детгиз,
1946 г.

„Русские народные сказки“. Гослитиздат, М., 1952 г.

Редактор на руския текст: Игор Логинов

Контролен редактор: Лилия Хомутова

Художествен редактор: Олга Баришева

Технически редактор: Галина Трушина

Коректор: Татьяна Прокопиева

Формат: 70×90

Тираж: 60000 Цена: 2.00 лв.

Отпечатано в СССР

Издателство „Радуга“ — Москва, Зубовский бульвар, 17

Източник за оригиналните заглавия:

http://catalog.orenlib.ru/cgi/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?

[C21COM=S&I21DBN=EKRUSF&P21DBN=EKRUSF&S21FMT=fullwebr&S21ALL=](http://catalog.orenlib.ru/cgi/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EKRUSF&P21DBN=EKRUSF&S21FMT=fullwebr&S21ALL=)

[\(%3C.%3EU%3D%D0%94%3C.%3E\)&Z21ID&S21SRW=AVHEAD&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF&S21CNR=20](http://catalog.orenlib.ru/cgi/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EKRUSF&P21DBN=EKRUSF&S21FMT=fullwebr&S21ALL=(%3C.%3EU%3D%D0%94%3C.%3E)&Z21ID&S21SRW=AVHEAD&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF&S21CNR=20)

http://www.alib.ru/5_russkie_narodnye_skazki_v_obrabotke_a_n_tolstogo_illyustr_k_v_kuznecova_w1t12471b8b91edd2f75ee78e1cf93501505b74.html

<http://hobbitaniya.ru/rusnarod/rusnarod.php#Волшебные>

http://212.33.239.230/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?

[LNG&Z21ID&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21LOG=1&S21P03=K%3D&S21STR=%D0%92%D0%9E%D0%9B%D0%A8%D0%95%D0%91%D0%9D%D0%AB%D0%95+%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%97%D0%9A%D0%98](http://212.33.239.230/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG&Z21ID&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21LOG=1&S21P03=K%3D&S21STR=%D0%92%D0%9E%D0%9B%D0%A8%D0%95%D0%91%D0%9D%D0%AB%D0%95+%D0%A1%D0%9A%D0%90%D0%97%D0%9A%D0%98)

<http://www.detiseti.ru/modules/myarticles/article/423/>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.